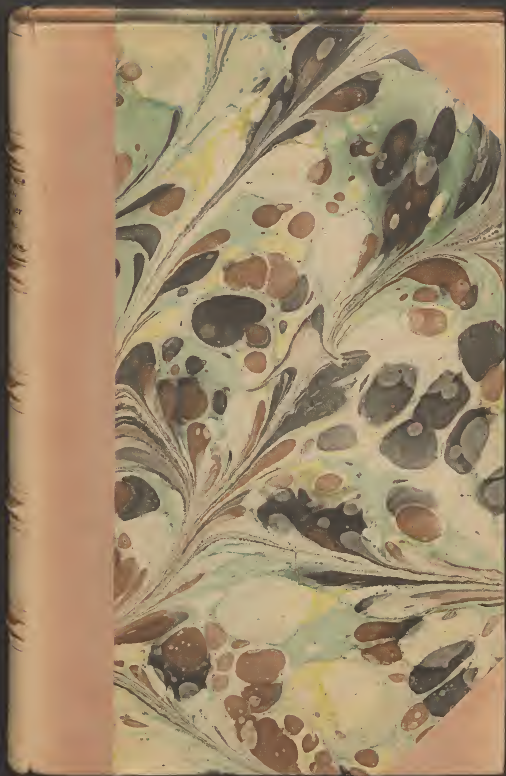
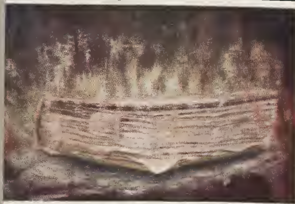

Ex Libris
Jón Steffensen

Fru Th.s

Erindringer fra Iisland.

Ved

J. Victor Bloch,

Lic. theol. og Sognepræst for Lønborg og Egvad.

Ringkjøbing 1845.

Trykt hos J. E. Oppenhagen.

Forord.

Island er, som bekjendt — med Hensyn ikke alene til, hvad det har været, men ogsaa til, hvad det endnu er, med Hensyn ikke alene til dets sjældne historiske Mindesmærker fra gamle Dage, dets rige Saga-Literatur, men ogsaa til det Folkeliv og den Folkeoplysning, man endnu den Dag idag finder deroppe, og den eiendommelige Natur, der, sandsynlig saa længe Verden staaer, vil vedblive at fængsle Betragterens Øie, hvad enten hans Blik dvæler ved Øens mangfoldige Jokler, Hverar og Lavastrømme eller ved de yndige Græsgange mellem Klipperne, det smilende Tun om de græsklædte Huse i Dalen under de sneedækkede Fjelde — et af de mærkværdigste og interessanteste Lande paa Jorden. At det Skrift, som herved udsendes, indeholder Erindringer fra Island, vil da vistnok forud vække nogen Interesse derfor, der, som jeg haaber, betydelig vil forhøies derved, at det er en dansk Dames Erindringer fra en lang Række af Aar, hvilke hun som Huusmoder tilbragte paa denne eensomme og i sit Slags eneste Øe under saadanne Forhold og Tidsomstændigheder, som maatte kunne sætte hende i Stand til,

endog efter flere Aars Forløb, at meddele interessante Notitser om, hvad hendes livfulde Phantasie der klart havde opfattet og overgivet til en tro Hukommelse. Men Læseren maa dog ikke vente her at finde Efterretninger af historisk Betydning eller Skildringer af naturvidenskabelig Interesse; den lille Bog tor kun love nu og da at anskueliggjøre iislandske Forhold og Situationer, og at afgive en ikke uinteressant Aftenunderholdning for dem, som have Sind til at følge en dansk Familie til Iisland, at gaae ind i dens huuslige Liv, at tage Deel i dens Sysler, dens Sorger og Glæder, og saaledes i Phantasien at opleve, hvad Sædvanligt og Usædvanligt denne Familie virkelig har oplevet. Det er ikke et stort iislandsk Panorama, men kun en lille Samling af iislandske Perspectiv-Billeder, seete fra en dansk Families Dagligstue, som her udfoldes for Betragtningen.

Nærværende Skildring omfatter Tidsrummet 1801—1815; men Fru Th.s hertil benyttede skriftlige Optegnelser ere først affattede for 4 til 5 Aar siden, og indeholde kun, hvad hun den Gang endnu med Sikkerhed erindrede, da hun ikke havde ført nogen Dagbog under sit Ophold i Iisland. Det vil derfor ikke forundre Læseren, at der her og der findes Lacuner i Beretningen; men tvertimod vil det vistnok findes mærkeligt, at hendes Hukommelse efter

saa mange Aars Forløb kunde afgive det fornødne Stof til en i flere Partier saa fuldstændig og anskuelig Skildring, hvilket dog tildeels finder sin naturlige Forklaring deri, at hun 1815 forlod Iisland, og vendte tilbage til Danmark, hvorved da hiint i Iisland henrundne Tidsrum strax blev afsluttet som en ganske særegen Periode i hendes Liv, der under forandrede Livsforhold atter og atter maatte dukke op af hendes Erindring.

At jeg, efterat jeg tidligere ved Forfatterindens mundtlige Meddelelser efterhaanden var sat ind i hendes, for mig tiltrækkende, iislandske Erindringers Kreds, læste hendes skriftlige Optegnelser med megen Interesse, giver mig Haab om, at dette lille Skrift — der ret egentlig indeholder „Fru Th.s Erindringer fra Iisland" i en Bearbeidelse, hvorved jeg ikke blot har havt til Hensigt trolig at benytte Forfatterindens Manuscript som Kildeskrift, men ogsaa, saavidt det kunde skee, at lade dette fremtræde for Læseren i dets eiendommelige Skikkelse — ogsaa vil kunne læses med Interesse i en videre Kreds, da jeg dog ikke lettelig vil lade mig overtale til at troe, at min Interesse kun har havt en subjectiv Grund i private Forhold. Herved maa jeg dog meget beklage, at jeg saa godt som er Idiot med Hensyn til iislandsk Sprog og Literatur, at jeg ikke nogensinde har besøgt Landet, og at

jeg heller ikke har havt Leilighed til at gjøre mig bekjendt med adskillige Skrifter om Island — blandt hvilke jeg især maa nævne Xavier Marmiers berømte Værk —, ved hvis Læsning jeg kunde have ønsket at udruste mig til det Arbeide, jeg herved med meget beskedne Forventninger forelægger mine Landsmænd. En dansk Oversættelse (i Manuscript, ikke bestemt til Udgivelse) af *Dr*. Hendersons Reisebeskrivelse har jeg her og der benyttet, saavidt det lod sig gjøre, da Originalen ikke var mig tilgjængelig. Men jeg tør vel i denne Henseende vente af den billige Læser, at dette lille Skrifts ovenfor antydede Bestemmelse, der synes at gjøre en saadan Forberedelse mindre fornøden, ved Bedømmelsen deraf ikke tabes af Sigte, i det det ikke saa meget var min Hensigt selv at optræde som Forfatter, som at føre den egentlige Forfatterinde, Fru Th., frem for det læsende Publicum. I Henhold til dette Forhold mellem Fru Th. og mig haaber jeg naturligviis, at de ærede Critici, hvis Nogen maatte melde sig, ville holde sig til mig, og at de med Hensyn til, hvad de i nærværende Skildring maatte have at rose eller dadle, ridderlig ville erindre, at Æren altid bør blive hendes, men Skammen og Skaden min.

Lønborg Præstegaard, den 20de October 1845.

J. Victor Bloch.

Trykfeil.

Side 4 L. 19 „mest" rettes til: meest.
— 5 - 6 Comma mangler foran „medens".
— 7 - 14 „Ecocsaise" rettes til: Ecóssaise.
— 13 - 7 „Brodsstaf" — —: Broddstaf.
— 28 - 22 Comma mangler efter „Udgang".
— 36 - 16 „bleve" rettes til: blive.
— 43 - 19 „bam" — —: ham.
— 57 - 31 „de" udelades foran : .
— 82 - 29 Comma udelades foran „igjen".
— 89 Not. **) Comma udelades foran „vil".
— 103 - 11 Comma mangler foran „at".
— 121 - 2 Comma mangler efter „Hefte".

Vor Fortælling tager sin Begyndelse i det for Danmark saa mærkværdige Aar 1801. En ung Jurist, Hr. Th., af en ikke ubekjendt iislandsk Familie, havde efter sin Faders Ønske — der, skjøndt mangeaarig Embedsmand i Kjøbenhavn, dog endnu nærede en varm Kjærlighed for sin kolde Fædreneøe — søgt og erholdt et Sysselmands-Embede i Iisland. I Begyndelsen af Aaret havde han ægtet Jomfru H. fra Amager, den for Læserne endnu, men, som jeg haaber, ikke længe fremmede Dame, hvis Erindringer udgjøre Indholdet af denne Skildring. Hendes Forbindelse med Hr. Th. var tillige hendes første Forbindelse med Iisland, der hidindtil ikke havde havt nogen særlig Interesse for hende; men som hans lykkelige Hustru beredte hun sig nu med Ungdommens friske Haab og uanfægtede Mod til at følge sin Mand over Havet til den fjerne, fremmede Øe, som hendes Svigerfaders Skildringer vistnok havde stillet i et ikke ugunstigt Lys for hendes modtagelige Phantasie, medens hun dog ikke kunde dølge for sig selv, at hun gik mangfoldige Savn og Møisommeligheder imøde. Det var bestemt, at det Skib, som skulde føre dem til Iisland, skulde afgaae i Marts; men Aarets politiske Hovedbegivenhed (for Danmark), der den 2den April saa herlig viste, at Havet endnu var de „Danskes Vei til Roes", om end ikke til „Magt", som i gamle Dage, forhindrede Afreisen, og forundte dem endnu nogle Maaneders Ophold i Kjøbenhavn. Den 24de Juli 1801 afgik Skibet endelig, og vort unge Par saae snart med

veemodsfulde Hjerter Hovedstadens Taarne synke bag Sundets Bølger. Paa Helsingørs Rhed ankrede Skibet, og vore Reisende betraadte endnu engang dansk Grund, for at tilbringe nogle behagelige Timer i en venlig Familiekreds; men snart maatte de ombord igjen, og samme Aften seilede de ud af det yndige Sund under stærk Lynild og Torden.

Reisen gik heldig og uden nogen mærkelig Tildragelse. Capitainen eller Skipperen skildres af Fru Th. som en temmelig raa og gnaven Skibsdespot, hvis Yndest kun Een af Passagererne (en forhenværende Embedsmand, den Gang nylig dimitteret fra Tugthuset) forstod at vinde og benytte til Plage for de andre Reisende; men de deraf opstaaede smaae Ulemper kunde kun medføre en ikke ubehagelig Afbrydelse af Søreisens Eensformighed, og maatte end Capitainens Mangel paa Forekommenhed især lade Fru Th. føle adskillige Savn, saa havde dette dog kun til Følge, at hans vakkre Brodersøn søgte at gjøre sin Onkels Uret god igjen ved at forsyne Fruen med smaae Fornødenheder og Beqvemmeligheder. En Morgen tidlig nød hun saaledes et lille Maaltid, som Brodersønnen udenfor sædvanlig „Skaffe"-Tid havde tillavet til hende. Da hørte hun pludselig Skipperen stampe i Dækket og raabe — saa forekom det hende og Flere — „Brand". Den Skræk, som dette foraarsagede, var dog kun kort. Han havde nemlig raabt „Land", og kom strax efter ned for at hente de Reisende op paa Dækket, hvorfra han viste dem nogle sorte Puncter i Horizonten; det var Islands Fjelde, som dukkede op af det mørke Hav. Fjorten Dage efter Afreisen fra Kjøbenhavn ankom Skibet udenfor Rødefjord (*Reidarfjördr*), hvor tre Kanonskud forkyndte dets Ankomst med „Høfdingar" ombord.

Den Første, som fra Island kom ombord, var en Factor M., der med megen Artighed tilbød at skaffe vo-

re Reisende iland, naar de vare komne længere ind i Fjorden. De toge gjerne mod det gode Tilbud, og forlode Skibet i smukt Veir. Det var et stolt Syn, som nu udfoldede sig for dem: de høie sneedækkede Fjelde over de grønne smilende Græsmarker, de brusende Vandfald og de dybe Bjergkløfter, hvorfra et ofte gjentaget Echo lød udover den stille Fjord. Dette Syn maatte især gjøre Indtryk paa Fru Th., der for første Gang befandt sig ved den iislandske Kyst — hendes Mand havde tidligere besøgt Landet, om end ikke den samme Egn —. Men hendes Øie ledte længe forgjæves efter de iislandske Gaarde og Huse, som Factor M. søgte at gjøre hende opmærksom paa. De iislandske Huse ere nemlig, som bekjendt, overalt belagte med Grønsvær, af hvilket Materiale — tildeels understøttet af Træværk — baade Vægge og Tag bestaae, og de ligne saaledes smaae grønne Høie, kun kjendelige ved deres skarpere og regelmæssigere Form. Man viste hende ogsaa Rødefjords Kirke, hvis lille Trætaarn hun først antog for en Skorsteen, indtil hun opdagede den lille Klokke deri. Denne uanseelige Trækirke var imidlertid en meget kjærkommen Gave af Grosserer Kyhn, der havde ladet den bygge for egen Regning.

Jeg vil ikke forsøge at skildre de Følelser, med hvilke vore Danske betraadte Iislands Grund, hvor de skulde opslaae deres Bopæl, efter al Sandsynlighed for en lang Aarrække. — Factor M. modtog dem i sin Bolig, hvor de tilbragte den første Nat. Det Værelse, som blev dem anviist, stak med sine mørke Vægge og daarlige Vinduer underlig af mod den nette Seng og det øvrige smukke Bohave deri. Den umalede Beklædning paa Bjelke-Væggene var nemlig sort af Fugtighed og Ælde, og i Vinduerne maatte, af Mangel paa Glas, Træspaaner og Papir erstatte Savnet af de fleste Ruder.

Den følgende Dag fortsattes Reisen til Eskefjord (*Eskifjördr*), den inderste Vig af Rødefjord. De overnattede underveis hos en Kjøbmand D., og Dagen derefter ankom de endelig til deres fremtidige Bolig hos Madame S., hvis Gaard Hr. Th. havde kjøbt. Hendes Datter viste Fru Th. omkring, og førte hende da ogsaa ud i Kjøkkenet („*Eldhusit*"), hvilket i Island ikke findes i Vaaningshuset, men i en særskilt Bygning, der, ligesom de øvrige, ligger parallelt med hiint. „Ildstedet", bemærker Fru Th. i sine Optegnelser, „er et Hul i Jorden, hvor Gryden anbringes, og omkring dette ere Græsbænke, hvorpaa man sætter sig og faaer en lille Passiar med Kokkepigen, der da ofte rækker den af hende begunstigede Ven eller Veninde Sleven eller Stokken, hvormed hun rører i Grøden, til at slikke. Skorsteenstuden, hvorigjennem Røgen trækker, er en Fjerding uden Bund, indsat i Taget."

Den Bolig, vore Danske her fandt, kunde kun tilfredsstille de meest nøisomme Fordringer; men den var dog for Øieblikket brugelig. Hvad de mest savnede udenfor Huset, var en lille Have; thi Havevæsenet var den Gang endnu kun saa lidet drevet i Island, „at hvide Roer næsten vare den eneste Jordfrugt, man kjendte"*), og de Fordringer, man gjorde til en Have vare tilfredsstillede, naar den aarlig afgav Grønt til 5 *à* 6 Retter Mad. „Jeg kunde altsaa", skriver Fru Th., være lidt stolt, da jeg drev det saa vidt det første Aar, at jeg kunde opvise Kaalarter, forskjellige Slags Roer, Charlotter, Kjørvel, Spinat m. m., hvilket groede ret godt efter Omstændighederne, og skaffede os megen Glæde". Denne Glæde skulde dog ikke va-

*) Paa enkelte Steder i Landet var dog Havedyrkning tidligere forsøgt med Held, men næsten overalt igjen opgiven. See „Island i det 18de Aarhundrede", af Magnus Stephensen, Kjøbenhavn 1808, S. 50 ff. Dog forefandt Dr. Henderson 1814 en veldyrket Have i Husaviik paa Nordlandet.

re længe; den lille veldyrkede Have blev snart forstyrret, og det desværre paa en saadan Maade, at det i sig selv ikke betydelige — under nærværende Omstændigheder dog heller ikke ubetydelige — Tab drog langvarige ubehageligelige Følger efter sig. Fru Th. fortæller herom Følgende: „En rig Bonde, ved Navn Th., kom en Dag medens vi vare ved Handelsstedet, drivende med et Par Hundrede Faar, lukkede Havelaagen op, og jog Faarene ind i Haven, skjøndt vor Fuldmægtig og en Karl søgte at forhindre det ved at gjøre ham opmærksom paa, at her dyrkedes Kjøkkenurter. Han meente, at det ikke kunde skade stort, om Faarene nedtraadte den Smule „Græs", som han kaldte det. Da der var to Laager for Haven, nyttede det ikke, at vore Folk dreve Faarene ud af den ene, da han imidlertid lod dem drive ind af den anden. Tilsidst, da Fuldmægtigen sagde ham, at Sysselmanden ikke vilde lade Sagen gaae saa rolig af, naar han kom hjem, og saae, hvad der var passeret, blev Bonden saa vred, at han i sin Harme nedrev vor Fiskehjall (et Stillads til at tørre Fisk paa). Efterat Faarene havde udhvilet en Times Tid i Haven, drog han bort, og mødte os underveis. Nu var der ikke hos Manden Spor at opdage af den nylig forefaldne Scene, saa venlig og forekommende var han. Han kyssede min Mand med tilsyneladende Hjertelighed, og glemte heller ikke mig*), som han kaldte en Engel, fordi jeg havde en hvid Kjole paa. Først da vi kom hjem, erfarede vi det Passerede, og Enhver vil vist let kunne begribe, at det maatte gjøre os ondt at see den lille Plet, vi havde faaet saa kjær, og behandlet saa omhyggelig, gan-

*) Kys og Haandtryk ere almindelige Hilsenstegn i Island uden Hensyn til Kjønsforskjel. Skal særdeles Agtelse og Velvillie udtrykkes, bliver Kysset langtrukket og Haandtrykket kraftigt — Alt ceremonielt og vel afmaalt; alligevel har dog vistnok den snilde Freia sit Garn ude ved denne Leilighed.

ske forstyrret og alle Urter nedtraadte, saa at det ei var tænkeligt, at der kunde ventes nogen Frugt af vort Arbeide. Min Mand lod ham indstævne, og han blev kun dømt til at betale to Species i Mulct til Fattigkassen. Dette vakte imidlertid megen Opsigt og Forfærdelse, blandet med Vrede og Nag, hos alle Islændere der i Egnen, ikke blot hos de Simple, men selv hos Præsterne, hvoraf Nogle, der en Tid efter besøgte os, yttrede deres store Forundring over, at man vilde mulctere en Mand, fordi hans Faar havde nedtraadt lidt „Græs"*) i Haven. — Jeg har anført denne lille Tildragelse ikke blot for dens egen Skyld, men ogsaa for Følgerne, der vare saa uberegnelige og langvarige, at man først efter flere Aars Forløb glemte os de Boder, Manden blev dømt i. Naar min Mand f. Ex. var reist ud i Embedsforretninger, skete det i Førstningen stundom, at man lukkede Dørene for ham, eller viste ham til nærmeste *Bær* (Gaard) for at erholde lidt Mælk at drikke, alene fordi man var vred over hiin Dom, der var overgaaet Bonden. Denne kaldtes „Monsieur", det vil sige, han var rig, og havde udbredt Familie i sin *Sveit*" (Sogn).

Kort efter deres Ankomst til Eskefjord bleve Hr. Th. og Frue indbudne til et Bryllup hos Præsten *Sira***) B. B., der skulde ægte en Datter af Sysselmand P. fra Nordre-Mule Syssel. De modtoge Indbydelsen, uden at Fru Th. ahnede de Besværligheder og Farer, hvormed en saadan Reise, især for Damer, var forbunden paa den

*) See M. Stephensen l. c.

**) Saaledes tituleres de islandske Præster i Almindelighed. Naar de indbyrdes tiltale hinanden, hedder det: „domine frater"; til Sysselmanden sige de: „domine præses", bemærker Fru Th. Sognefogderne (Hrepstyrerne), fornemmere Bønder og Studenter tituleres: „monsieur".

Aarstid; det var nemlig i Slutningen af September. Imidlertid naaede de lykkelig Bestemmelsesstedet, omtrent 10 Miil fra deres Hjem, efter een Dags Reise, naturligviis til Hest; thi anden Befordring gives der ikke i Island. Der hørte vissellig baade Mod og Udholdenhed til en saadan Tour for en dansk Dame.

Den Skildring, Fru Th. ved denne Leilighed meddeler af et iislandsk Bryllup, giver os et interessant Indblik i Landets, eller i alt Fald hiin Egns, særegne, i Folkelivet rodfæstede, Skikke. „I den Gaard, som er Kirken nærmest", skriver hun, „samles Bryllupsgjesterne. Her ordne Mandfolkene sig paa den ene Side og Fruentimmerne paa den anden, med Ansigterne imod hinanden, som i en Ecoessaise. Mandfolkene holde hinanden i Hænderne, ligeledes Fruentimmerne, og saaledes sætte de sig i en ganske langsom Bevægelse henimod Kirken; det er den saakaldte Brudegang. Et saadant Stykke Vei, som ellers kunde tilbagelægges i et Par Minuter, medtager paa denne Maade omtrent et Qvarteer. — Vielsesacten gik for sig som hos os; ligesaa Spiisningen, der her var anrettet paa dansk Maneer og derfor vist meget kostbar. Ved Bordet læste Provstens Sønner, halvvoxne Drenge, Bønner paa Latin". — Om Aftenen foretoges efter Landets Skik en Ceremonie, som en Upasselighed hindrede Fru Th. i at overvære, men som hun under et længere Ophold i Island ikke kunde undgaae at blive tilstrækkelig bekjendt med. Skulde det nu end forekomme den forfinede Dannelse, at denne eiendommelige Skik altfor meget afslører Naturtilstanden, og paa en upassende Maade afficerer den sædelige Følelse, saa haaber jeg dog, at den ærede Læser, der med sundt Blik og reen Interesse betragter Naturen og Folkelivet, ikke vil tage mig det ilde op, at jeg her giver en kort Skildring deraf. Bryllupsaftenen altsaa, naar det egentlige Gilde er tilende, afører Bruden sig nogle af de

overflødige Klædningsstykker, og sætter sig paa Brudesengen, hvorpaa nogle Koner, der vælges til hendes „Talsmænd", sætte sig omkring hende. Brudgommen træder da ind med nogle andre Mandfolk, og de begynde at tale om, hvor Meget man vel kunde byde for — at hvile ved Brudens Side. Nu gjør Brudgommen det første Bud, men — Een af de andre Mandfolk overbyder ham, hvilket vedbliver skifteviis, indtil Brudens „Talsmænd" finde Summen høi nok, hvilken da naturligviis altid bydes af Brudgommen. Denne Sum, der undertiden kan stige til et Par Hundrede Specier — af de Fattigere bydes dog ikke Penge, men en Ko eller nogle Faar —, betragtes som udelukkende tilhørende Konen, og der bliver ordentlig affattet et Document desangaaende. Selv om Manden efterlader sig Gjæld, hører man dog aldrig, at Nogen gjør Indgreb i Konens Capital. Naar det høieste Bud saaledes er gjort af Brudgommen og approberet af „Talsmændene", forlader man Parret et Øieblik, og derpaa kommer hele Selskabet igjen ind til de unge Ægtefolk, hvor da Enhver fremkommer med et Slags Gratulation paa Vers, som udsynges eller ogsaa fremsiges, hvilket efter Omstændighederne medtager nogle Timer. Længe forud for et saadant Bryllup gaaer man derfor og studerer paa disse Vers. Eftersom Enhver har sunget, og gaaer ud, bliver der skjænket for ham.

Denne eiendommelige Skik*) maa naturligviis, for ikke at mistydes, betragtes fra Islændernes Standpunct. Og man vil da ikke undre sig over, at den i Almindelighed foretages uden mindste Uanstændighed med Ærbarhed og Orden. Saa upassende den vilde være hos os, navnlig i de saakaldte dannede Kredse, saa passende og uanstødelig er den i Islændernes Øine. Hvorledes kunde den ellers være bibeholdt, hvor Brudgommen var en Præst og Bruden en Sysselmands Datter? Den ziirlige, cere-

*) Den bruges, saavidt vides, ikke paa Sønderlandet.

monielle Maade, hvorpaa Gratulationen aflægges, paa Vers og med Nordens dybe melancholske Toner, synes ogsaa at maatte bortlede Tanken fra al letfærdig Spøg og uanstændig Naturlighed. Æsthetisk smuk er denne Skik jo vistnok ikke, og den Poesie, som knytter sig dertil, bevæger sig neppe i nogen høi Sphære; men derfor kan den ligefuldt have Interesse for den, der betragter den uden Forargelse, som et eiendommeligt Product af Folkelivet, og — til en saadan Betragtning er den her fremstillet.

Medens Fru Th., som anført, ved en Upasselighed hindredes i at overvære den omtalte Ceremonie, sad Sysselmand P.s Kone, Brudens Moder, „en lille smuk og inderlig god Jislænderinde", ved hendes Seng, og pyslede om hende. Da Patienten ikke kunde falde i Søvn, udbad den omhyggelige Sygevogterske sig Tilladelse til Noget, som Fru Th. ikke forstod, men dog indvilligede i, for ikke at gjøre den venlige Kone imod. „Nu trak hun Dynen tæt op om mit Ansigt", fortæller Fruen, „lagde sin Mund til mit Øre, og gav sig til at hysse og kurre over mig, ligesom vi søge at dysse Børn i Søvn. Jeg maatte smile, men dog maa jeg tilstaae, at hendes godmodige Bestræbelser snart lykkedes, og jeg faldt i Søvn."

Dagen efter Bryllupet kom, som sædvanlig, de simplere Bekjendte og Venner, som ikke havde været indbudne, og afsang deres Vers i Forstuen, hvorpaa ogsaa disse bleve tracterede med Brændeviin.

Den tredie Dag afreiste Hr. Th. og Frue. De øvrige Gjester havde vel endnu ikke forladt Bryllupsgaarden, men vilde dog efter almindelig Sædvane afreise samme Dag. Imidlertid havde det regnet betydelig, og Aaerne vare stegne høit. „En Mand", fortæller Fru Th., „der ikke troede, at vi kunde passere Midhuusaae formedelst Vandets Stigen, havde været saa omhyggelig at laane en Kaffekjedel for at tractere Sysselmanden og hans Kone

med Kaffe; men vi vilde paa ingen Maade lade os opholde, og den gjæstfrie Mand fik ingen Fornøielse af sin Anretning. Aaen var meget dyb, og Hestene nærved at svømme. Vaade bleve vi, saa jeg var meget glad, da vi kom til den rige N. af Dalhuus, fordi jeg der med god Grund kunde vente et peent Sted, men fandt netop det Modsatte, dog ikke Mangel paa Velvillie. Vore Klæder bleve strax tørrede, og vi kom imidlertid tilsengs". — „Om Aftenen, da vi kom der", vedbliver Fru Th. „stødte jeg til Lampen i Stuen, hvorved en Mængde Tran strømmede ned paa min Kavai, hvilket strax blev bemærket af Konen, der idelig bestræbte sig for at affuge denne Fedme, ligesom hun, hver Gang hun pirrede i Lampen, for at faae Vægen til at brænde klarere, ikke forsomte at flikke sine Fingre, for ei at spilde denne for Islænderne saa behagelige Substants. — Om Morgenen reiste vi videre, og vare heldige nok til samme Dag at naae vort Hjem, endskjøndt der var falden Snee, og det havde begyndt at fryse. Meget let havde der kunnet indtræffe et saadant Veir, at vi havde været nødte til at blive Vinteren over, hvor vi vare, og kun den, som veed, hvor kostbare de forste Nødvendigheder ere i Island*), og hvor vanskelige de ofte ere at erholde, især om Vinteren, kun den kan begribe, hvor trykkende en saadan Indqvartering maa være for den Familie, som den træffer paa".

En Uges Tid efter deres Hjemkomst afgik Kjøbmand W.s Skib til Kjøbenhavn, og Sysselmand Th. gik efter sædvanlig Skik ombord tilligemed Factoren for at ledsage

*) At Danske og andre Fremmede ikke kunne nøies med Landets egne Frembringelser, er naturligt; men beklageligt er det, at de Indfødte mere og mere forlade den ældre, til Landets Beskaffenhed svarende, Levemaade, hvorover allerede Stephensen (l. c.) tidt og stærkt klager.

W. et Par Miil ud paa Fjorden. Imidlertid reiste sig en heftig Storm, der hos Fru Th. opvakte stor Frygt for, at hendes Mand skulde forlise i den lille Jolle, i hvilken han og Factor D. seilede. Madame S., hos hvem hun boede, trøstede hende med, at de vist neppe vilde forlade Skibet i saa haardt et Veir, men knyttede dertil den lidet trøstelige Bemærkning, „at det rigtignok var mueligt, at de, da Vinden bar fra Land, kunde blive nødte til at seile med Skibet til Danmark, hvorfra de da først næste Aar kunde komme tilbage". „Forestillingen af denne Mulighed", fortæller Fru Th., „indjog mig en stor Angest, der strax paatrog mig en heftig Feber med stærk Gysen og Rystelse. Naar man betænker min Stilling, vil man vist indrømme, at min Frygt ikke var ugrundet: jeg ventede at blive Moder, var nylig kommen til Landet, saa godt som ubekjendt med Sproget og Indbyggerne, og Danske var der Ingen af (paa dette Sted), ja selv Factoren var en Islænder". Det Usandsynlige i den af Madame S. fremstillede Mulighed (navnlig, at Kjøbmand W. ikke skulde sorge for snarest mueligt at faae sin Factor tilbage til Handelsstedet ved at lade vende, saasnart Stormen ophørte) kunde Fru Th. ikke saa let opdage; hendes Phantasie overvældede hende. „Madame S.", som var Vidne til min Sorg, min Hjælpeloshed og lidende Stilling", fortæller Fruen videre, „viste mig den Opmærksomhed at byde mig ind til sig, hvor jeg ellers aldrig kom, og med Glæde modtog jeg Indbydelsen. Jeg svævede i en bestandig Angest, indtil min Mand sildig om Aftenen selv traadte ind til mig, og forvandlede min Skræk til uendelig Glæde. Imidlertid havde han dog været i stor Fare. De havde mistet den ene Aare, og Vinden var stærk og imod. Men omsider lykkedes det dem dog efter store Anstrængelser at naae Land, dog paa et ganske andet Sted end det, hvor man pleiede at lande, og derfra gik de hjem i Mørke og Uveir".

Nogle Dage efter flyttede den Th.ske Familie fra Eskefjords *Bær* ud til Handelsstedet af samme Navn, omtrent ⅛ Miil derfra. Her fik de Factorens Værelser imod at have ham paa Kost. Skjøndt denne Leilighed kun bestod af en Stue og et Kammer, var den dog meget bedre end den, de forlode, og her var tillige et ordentligt Kjøkken. Kort efter Flytningen, i Begyndelsen af November, medens Hr. Th. var inde ved Eskefjords-Gaarden, ankom nogle Kjøbmænd, Factorer og Assistenter fra *Seidisfjördr, Vapnafjördr* og *Eyafjördr* (sidstnævnte Sted, Oefjord, omtrent 50 Miil fra Eskefjord). De havde hørt tale om „de unge, muntre danske Folk", som vare komne til Eskefjord, og onskede at besøge dem. Fru Th., som ikke havde ventet at see Danske før næste Aar, blev ganske overrasket, og vilde neppe troe det, da hendes Mand kom hjem, og fortalte hende at disse Fremmede vare hos Factoren for at klæde sig om efter Reisen. Hendes første Sorg var nu at speculere over, hvorledes hun bedst skulde beværte sine Gjester, hvilket i Island ikke var saa let en Opgave, især da Besøget saae ud til at blive langvarigt. Strax efter de Fremmedes Ankomst begyndte det nemlig at snee og fryse i den Grad, at det var umueligt for Nogen at reise. I Begyndelsen gik det godt; men efter en 14 Dages Tid begyndte man at spore betydelig Mangel paa Proviant, saa at salt Kjød, Madfidt og Brod tilsidst var det Eneste, de havde. En Ko, som skulde slagtes, stod rigtignok inde paa Eskefjords-Gaarden; men den kunde man, skjøndt den var saa nær, ikke faae hentet i det strenge Veir. „En Dag begyndte endelig Veiret at blive lidt bedre", skriver Fru Th., „og strax benyttede de Fremmede sig heraf til at hente Koen, vor Trøst i Nøden. Den kom ogsaa lykkelig, og nu maatte Enhver af dem hjælpe til at slagte den o. s. v., hvilket ogsaa gik godt fra Haanden, saa jeg næsten var ganske passiv, til den var ophængt. Da den omtrent var halvt fortæret, forandredes Veiret til

det Bedre, saa at de brode op, forsynede med Øxer og Spader, de forste til at hugge Hul paa steile Steder i Isen, hvor Vandet er løbet over, at man i disse Huller kan sætte Fødderne, de sidste til at kaste Sneen tilside, og grave sig ned, hvis man skulde blive nødt til at ligge ude. Alle slige Redskaber tilligemed Klæder, Provision etc. maa man bære paa Braadstaven (*Brodsstaf*), da det ikke er muligt paa denne Aarstid at benytte sig af Heste. Uagtet det var saa streng en Kulde og seent paa Aaret, kom de dog uden videre Uheld, hver til sit Hjem".

„Juul og Nytaar forløb, som man kunde vente sig paa et saa eenligt Sted".

Nu nærmede sig den Tid, da Fru Th. kunde vente at blive Moder, „en Tanke", skriver hun, „som fyldte mig med glade Forhaabninger, uden at ængste mig med Frygt for en Tilstand, jeg ikke kjendte; ja i dette Tilfælde var jeg ganske et Barn, og, som man vil see, meget at beklage". Hun havde, skjøndt for flere Maaneder siden gift, da hun forlod Kjøbenhavn, af en falsk Undseelse, søgt at undgaae sin kjærlige Moders erfarne Raad i denne Henseende, i det hun „ansaae Hjertets Følelser for tilstrækkelige til at lede en Moders Forhold", hvilket hun nu haardt maatte fortryde. — Paa Østerlandet var der ingen oplærte Jordemødre, og Lægen boede 16 Miil derfra. Det var i den haarde Vinter umueligt at faae Bud til ham. Fru Th. lod hente en Kone i Nærheden, og spurgte, om hun kunde hjælpe hende, men fik det Svar: „kun Gud kan forløse; jeg kan ikke hjælpe Dem, for han giver mig det i Hænderne". En anden gammel Kone tæt derved blev hentet, og „skjøndt Veien ikke var længere end fra Christiansborg Slotsport til Børstrappen i Kjøbenhavn, var det dog ikke muligt i mindre end en Time for tre stærke

Karle at lede hende denne Smule Vei; thi den rasende Storm betog dem næsten Muligheden af at aande, og holde sig paa Fødderne, medens Klæderne frøs stive om dem". „I tvende Nætter og Dage", vedbliver Fru Th., „sad disse to gamle Matroner, og forelæste mig iislandske Bønner, hvoraf jeg naturligviis ikke forstod et Ord. Imellem kom et og andet Raad, som jeg fandt altfor usandsynligt at følge og for latterligt til her at anføre. Efter denne Tid hjalp Gud og Ungdommens Kræfter, og Alt gik godt. Jeg nedkom lykkelig med en Søn, som Konerne kaldte *Pilt*. Jeg var ikke Sproget saa mægtig, at jeg kunde skjelne mellem *Pilt*, en Dreng, og *Stulka*, en Pige".

Da Fru Th., som ovenfor anført, havde overseet Oplysninger, der angik hendes nærværende Tilstand, var det meget naturligt, at Uforsigtighed i Forbindelse med Climaets Barskhed etc. maatte fremkalde betænkelige Sygdomstilfælde hos hende. Efter nogen Tids Forløb tilstødte farlige og smertelige „Mælke-Forknyttelser". De hjalp sig i Begyndelsen, saa godt de kunde, ved Huusraad; men Ondet vilde ikke lade sig hæve. „Nu var det først nogenledes tænkeligt, skjøndt med liden Sandsynlighed", skriver Fru Th., „at faae Lægen hentet, eller Bud sendt til ham. Den gamle, næsten 70 aarige Mand, kom. Efterat min Mand havde gjort ham bekjendt med de Tilfælde, hvoraf jeg leed, satte han sig ned, og, forend han meddeelte noget Raad, begyndte han med Alvor og Andagt at istemme fra Begyndelsen til Enden Psalmen: „Kom, Gud Skaber, o! Helligaand etc.", som næsten ordret er oversat med samme Melodie i Island. Den Gamle anordnede fordelende Plaster, og da dette ikke hjalp, bad jeg ham skjære i Brystet. Dette turde han ikke, fordi hans Instrumenter vare rustne. Mistvivlende om et heldigt Udfald, passede den Gamle Leiligheden, da min Mand i 8 Dage var fraværende ved Kirken, og listede sig, mig uafvidende, bort. Atter vare vi nu overladte til os selv, og da Smerterne

tiltoge i den Grad, at jeg undertiden phantaserede, vare gode Raad dyre. Min Mand greb nu til at lægge Spanskfluepiaster paa Brystet." Ved at forfølge denne barske Cuur med andre Trækmidler (deriblandt, da Trækplasteret var forbrugt, en Tragt, der blev sat over de aabne Steder i Brystet, for derved at udsuge de fordærvede Vædsker) lykkedes det over Forventning at hæve Sygdommen efter en 14 Ugers Forløb.

Det følgende Foraar (1802) var meget strængt. Ved Paaske kom „den grønlandske Haviis", der medfører en overordentlig Kulde, og kuer alle Værter, saa at Foraar og Efteraar synes at ville række hinanden Haanden, og ganske udelukke den længe med Længsel forventede korte Sommer. Den dannede en Bro flere Mile ud i Havet, og endnu ved St. Hansdag bespændte den Eskefjord. Dog var der smale Aabninger mellem Isen, gjennem hvilke man med Forsigtighed kunde seile. Ved denne Tid gjorde Fru Th., da hun næsten var fuldkommen rask, med sin Mand og sit Barn en Reise til Rødefjords Handelssted i Baad. De naaede lykkelig Bestemmelsesstedet. Tidlig om Eftermiddagen kom en gammel Kone fra Fjordens yderste Gaard saa ilfærdig, som hendes Alder tillod, med den glædelige Efterretning, at der saaes to Skibe i Havet mellem Isen. „Nu blev der en Allarm", skriver Fru Th.. „Glæde og Frygt afverlede". Det er ikke blot Kjærlighedens Længsel hos dem, som have Slægtninge og Venner i Danmark, der ved en saadan Leilighed sætter Hjerterne i Bevægelse, ikke blot Tanken om de lyse og livlige Sommerdage, medens Skibene ligge paa Fjorden, og de danske Søfolk og Reisende befolke og oplive de stille Kyster, og Handelstiden drager saa mange Mennesker fra Landets fjernere Egne til de atter forsynede Handelssteder, der bringer Glæden

til at spille; men hertil kommer endnu, at „man i Ordets egentligste Forstand holder Faste til denne Tid, da enhver Families Vinterforraad i en næsten 8 Maaneders Vinter gjerne er forbrugt, og i Handelsstederne for det Meste Intet at faae." Det er derfor naturligt, at de danske Skibe længselfuldt forventes, og hilses med Jubel, naar de løbe ind i de iislandske Havne, naturligt, at Efterretningen om deres Komme gaaer fra Gaard til Gaard med Glædens Hast. „Tungt var det nu", skriver Fru Th., „at see Fodevare og mange andre Fornødenheder saa nær, og at kjende den Fare, hvormed Havisen truede. Hvor let kunde ikke disse Iisbjerge*) skrue sammen og knuse Skibene, eller drive sammen for Indløbet og nøde dem til at søge Havet". Sysselmand Th., der ikke kjendte meget til Frygt, overtalte 4 Handelsbetjente til at følge med ham i en Baad, for i det Mindste at forsøge at naae en Øe, *Sæløe*, 2 Miil udenfor *Reidarfjördr Höfn* (Havn). De vilde da der ved at antænde et Baal give Skibenes Mandskab tilkjende, at det var sandsynligt, at de kunde naae Havn, hvis de turde vove sig imellem de udvendige Iisbjerge. „Det var et frygteligt Øieblik for mig", siger Fru Th., „at see min elskede Th. og de eneste Danske der paa Stedet at gaae i Fare, maaskee i Døden, at see Baaden, som førte dem, forsvinde for mine Øine, maaskee for bestandig. Træt af Reisen og Dagens Bekymringer satte jeg mig paa Sengen, lagde min og Mines Skjæbne i Forsynets Haand, og slumrede ind. Om Natten Kl. 4 vaagner jeg ved en Banken — o! Gud! det er min Mand. Han havde naaet det ene Skib, og medbragte i sin Baad Rhederen, Grosserer J. med Ko-

*) Det er bekjendt, af hvilken uhyre Størrelse disse Iismasser kunne være, at de kunne stikke 40 til 60 Favne under Vandet, og have flere Miles Omfang.

ne, Barn og Jomfru. Skibet fulgte bag efter, og lidt hen paa Dagen kom det til Ankers i Havnen".

Af Grosserer J. hørte Sysselmand Th., at hans Svigerfader, den gamle H., var ombord paa det andet Skib, hvis Skipper ikke havde Mod til at holde ind mellem de svære Jismasser, men søgte Havet. Denne under andre Omstændigheder saa glædelige Efterretning skjulte Hr. Th. nu for sin Kone; men tilfældigviis opdagede hun omsider Hemmeligheden. Hvad hun maatte føle derved, kunne vi forestille os. I Slutningen af Juni og engang i Juli saae man atter Skibet fra Landet; men Skipperen var stedse bange, og stak igjen i Søen. Hvilken lang og længselfuld Venten for Datter og Fader! Den korte Sommer truede med at glide hen, og hver en Dag, som sneg sig bort, maatte jo trækkes fra de faae og altid færre Dage, som den kjære Gjest kunde tilbringe i Eskefjord. — „Den 2den August", fortæller Fru Th., „kom endelig det Skib, som bragte mig min elskede og med Længsel ventede Fader. I 18 Uger havde den gamle Mand været paa Søen, og frisk og rask favnede han nu sin glade Datter. Han gjorde sig yndet af alle Jislændere; kun Skade, at hans Ophold blev saa kort. Min Mand indgik den Accord med Factoren og Assistenten i *Reidarfjordr*, at vi fra nu af skulde beboe deres Leilighed imod at tage dem paa Kost; selv skulde de boe i Kramboden ved Siden af. Min Fader hjalp os at flytte". Hr. Th. havde nemlig efter en venlig Overeenskomst overladt Grosserer J. den Gaard i Eskefjord, han havde kjøbt af J.s Stifmoder, Madame S., der med sin Datter endnu beboede en Deel deraf, hvorved det maa bemærkes, at de i Foraaret vare flyttede tilbage dertil fra Eskefjords Handelssted.

„Sidst i September", vedbliver Fru Th., „var Skibet seilfærdigt, og min Fader skulde reise. Imidlertid var min Mand fraværende. Han havde foretaget en Forretnings-

Reise i Herredet, og nu faldt det ind med haardt Snee-veir. Jeg havde ikke hørt fra ham; han var allerede borte paa tredie Uge. Dobbelt tung faldt mig under disse Omstændigheder Afskeden med min kjære Fader. Mit Hjerte var bristefærdigt. Skulde min Th. have sat Livet til mellem Klipperne — en frækkelig Tanke. — Som jeg en Aften, efterat min Fader var reist, sad og aftalte med en Bonde, at han skulde forsøge at reise op i Herredet*) for at træffe eller opspørge min Mand, adbnes Døren, og han træder selv ind som en Sneemand i Bondedragt. Hesten havde han maattet give Slip paa formedelst Sneen, ligesom ogsaa Frakken generede ham paa Reisen, hvorfor han kom i Bondedragt. Elvene havde sinket ham saa længe; de mindre Aaer maatte han vade over. Over den nyfaldne, men dybe Snee maatte han hjælpe sig frem ved *Thrugur*, d. e. Baand af en Fjerding, som gjennemflettes i Ruder, almindelig med Skindremme, hvilke Fletninger spændes paa Fødderne, og paa denne Maade bliver det mueligt at gaae der, hvor man ellers vilde synke til midt paa Livet. Nu var mit Hjerte lettet, og jeg stod ikke længere ene med mørke Udsigter i Vinteren".

I den nu henrundne Sommer havde Fru Th. „mere Fornøielse, om end ikke større Nytte" af sit Haveanlæg;

*) Herved menes rimeligviis **Fliotsdals-Herad** (almindelig blot kaldet **Herad** — af de Danske „Herredet"), Egnen omkring den brede **Lagarfliot** i den indvendige Deel af Mule Syssel. Denne Egn, der er tæt beboet, og indbefatter 10 Sogne, ansees for en af de bedste og skjønneste i Island. **Dr.** Henderson omtaler dens gode Græsgange og store Enge, dens med **Fialla-Gras** bevoxede Bjerge og dens mangfoldige Birke-Skove (i en skovbevoxet Dal, han red igjennem, fandt han Træer, der vare henved 20 Fod høie). Hertil kommer det rige Fiskerie i **Lagarfliot**, der mere ligner en Fjord end en Flod, hvorfra de ogsaa uden Vanskelighed kunne seile ud til Saltvandsfiskeriet i Flodens Munding.

„thi da dette, som noget Usædvanligt i Jisland, rygtedes, blev et Syn optaget over Haven," og Landhuusholdningsselskabet tilkjendte hende Sølvmedaillen. Men da der, som ovenfor bemærket, ganske uventet indtraf Sneeveir, før Jordfrugten var bleven opgravet, og paa en Tid, da dybere Bekymringer maatte afdrage Fru Th.s Opmærksomhed fra hendes Have, gik ogsaa i dette Aar Alt tabt.

Den følgende Vinter 1802—1803 var haard. Fru Th. blev angreben af en slem langvarig Hoste, som i den Grad afficerede Brystet, at hun kun siddende kunde nyde en afbrudt Søvn. Ved Paaske, da de tiltagende Dage og det mildere Veir oplivede Sjæl og Legeme, aftog Hosten, og hun befandt sig temmelig vel. Hendes Mand talte da om at begynde sine „Tingreiser", for at være hjemme, naar hun „meest trængte til hans Hjælp og Trøst". Han reiste. Fru Th. fik „gjort reent, vasket og rullet". En Aften spiste Factoren og Assistenten, som sædvanlig, hos hende. Hun bad dem tidlig at forlade hende, da hun ønskede at komme til Ro; men det yndige Veir indbød hende til en Spadseretour mellem de grønne Bakker. Her blev hun ikke lidet overrasket ved at møde bemeldte Herrer. Hun hilste dem lidt forlegen, og gik hjem. Men Hvilen vilde ikke komme. Hun ønskede Draaber; men disse maatte hentes hos Factoren, hvem hendes Mand havde været saa forsigtig at betroe sit Landapothek, efterat Fruen engang for at standse Tandpine ved en Feiltagelse havde taget Skedevand paa Bomuld, og lagt ved den angrebne Tand, hvilket, da hun første Gang derefter bed i Brød, kostede hende 3 Fortænder. Factoren turde ikke udlevere Medicin, før han fik talt med hende. Hun befandt sig i en for hende piinlig Stilling; hendes Mand var ikke hjemme. — Den 13de Mai 1803 fødte Fru Th. sin anden Søn.

Hendes Mand var endnu ikke kommen; men nu var det hendes glade Tanke maaskee at blive rask igjen inden hans Tilbagekomst. Hvilken glædelig Overraskelse vilde det da være for ham! — Hun fortæller ved denne Leilighed, at der blev sendt Bud i forskjellige Retninger ved Fjorden for at kjøbe en Flaske Mælk til hende. Men — var det Mangel eller Uvillie hos Islænderne? — Mælken var ikke at erholde for hvilkensomhelst Priis. „Jeg maatte da", skriver hun, „hjælpe mig med min sædvanlige Kost, Tvebakker med Madfidt paa og Theevand med Sirup i". Det var nemlig paa den knappe Aarstid; de danske Skibe vare endnu ikke komne.

Søndagen derpaa, 3die Dagen efter den lille Søns Ankomst, havde de først Storm, siden Taage. Om Eftermiddagen, da Taagen havde lettet sig, bragte man den Efterretning, at man saae en stor Baad med Flag og Vimpel seile ind ad Fjorden. Det maatte, meente man, være Sysselmanden, som for at komme desto snarere hjem var gaaet udenom Landet fra *Berufjördr*. Saaledes var det ogsaa. Fru Th. bad, at man vilde fortie for ham, hvad der var skeet. Da han ved Landingen spurgte til hendes Befindende, svarede man ham, at hun befandt sig ret vel, men holdt dog Sengen. Han traadte ind til hende, og spurgte, hvor hun følte Smerte; hun svarede: „i Brystet, men ikke meget". Nogle Gjester, som vare komne med Sysselmanden (Kjøbmand St., den unge Kjøbmand B., Assistent J., Bødker L. og Flere), kom nu hen til Sengen, og hilste paa hende, hvorpaa de gik ud for at klæde sig om; thi de vare drivvaade af Søerne, som under Stormen gik over Baaden. „Imidlertid", fortæller Fru Th., „frygtede jeg for, at Barnets Skrig skulde røbe min Hemmelighed. Da de derfor kom ind igjen for at drikke Kaffe, kaldte jeg min Th. indenfor Skjermbrættet, og overrakte ham Barnet med de Ord: „her skjænker jeg Dig en

Søn". Med glad Forundring spørger han: „naar fik Du ham"? — „I Fredags Morges". — Et „Gud give Barnet Held" fløi fra Begges Læber. — De Fremmede bade nu om at maatte aflægge deres Gratulation. Glæde og Munterhed oplivede Selskabet". — Nu maatte Kaffen vistnok smage fortræffelig, selv med Sirup i og Tvebakker med Madsildt paa dertil.

Fru Th. hørte, som før bemærket, ikke til de Forsigtige. Faae Dage derefter stod hun op, lod slagte en Bede, og „deeltog i Alt derved". Den følgende Dag reiste hendes Mand med de Fremmede til Holme for at bede den gamle Provst komme og døbe Barnet. „Imidlertid brugte jeg mig", skriver Fruen; „jeg stoppede Pølser, huggede Stegen af, lavede Rødgrød, og Alt gik godt til hen ad Aftem; da blev jeg mat, og maatte lægge mig. Men Dagen efter, Christi Himmelfartsdag, stod jeg op igjen, og passede Huus og Gjester, iført det Meste af min Brudestads". Hun yttrer med Rette selv sin Forundring over, at en saadan Uforsigtighed ikke kostede hende Livet. — „Kirketjenesten var forbi", vedbliver Fruen, „og Provsten stod for Bordet, hvor Daaben skulde gaae for sig; thi den Gang hjemmedøbtes altid Børnene i Island. I det Samme lyder udenfor det velkomne Raab: „Skib kommer, Skib kommer". Alle løbe bort uden Provsten, Madame L., som bærer Barnet, og jeg. Vi gaae da ogsaa ud, og nyde det frydefulde Syn gjennem Taagen, hvor vi skimte Skibet under dets vippende Gang. Det styrer os forbi til det indre Handelssted Eskefjord. Nu raabte Enhver: „min Hest, min Hest"! men Provsten og jeg bad dem dog vente, til Barnet var døbt, hvilket de ogsaa gjorde. Derpaa foer de afsted".

Hr. Th. vilde have fulgt med den raske Skare; men paa Fruens indstændige Bøn opsatte han Reisen til næste Dag. Da han nu lavede sig til at reise, sagde hun, at

hun følte sig stærk nok til at følge med. Han havde Intet at indvende, og hun steg til Hest tvertimod flere Koners Raad: „hvorledes kunde jeg“, siger hun, „overvinde min Længsel efter at høre Nyt fra mit Fødeland og fra saa mange Kjære i Kjøbenhavn“! Det spæde Barn tog hun med i en sammenbunden Edderduunsdyne, som hun ved et Baand spændte om sit Liv. Hendes Mand tog den ældre Søn, Børge, der nu var 1½ Aar gammel. op til sig, og saaledes gik det afsted til Eskefjord, 2 stive Miil fra Rødefjords Handelssted. Her blev hun modtaget af Fru J. med stor Forundring, hvorved hun først ret kom til Besindelse angaaende det Usædvanlige og Farlige i sin Adfærd.

„Næste Dags Eftermiddag“, fortæller Fru Th., „begave vi os paa Hjemreisen efterat have faaet en heel Deel Nyheder fra Kjøbenhavn. Bag paa Hesten havde vi en Pose Kartofler og et lille Stykke Flesk. Da vi havde redet en halv Miil, begyndte det med Snee, Storm og Kulde, saa at Hestene neppe kunde komme frem paa flere Steder mellem Klipperne, hvor Sneen fygede stærkest. Omsider kom vi dog lykkelig hjem. Det spæde Barn, som jeg havde hos mig, befandt sig vel; vor lille Børge derimod, som havde siddet foran min Mand, havde tabt baade Strømper og Skoe. Min Th. havde skyndt sig at ride forud, for at jeg ikke skulde høre Barnet skrige, og dette give Anledning til Standsning. Da vi kom hjem, vare hans stakkels smaae Fødder ganske tykke og stive af Kulde. — Ovenpaa denne Dyst skulde vi have noget Godt; vi fik da Kartofler, stegt Flesk og Punsch. Factoren og Assistenten toge Deel med os i dette Maaltid. Men med Eet mørknedes det for mine Øine; jeg maatte tilsengs, og fik nu Mælkefeber. Efter 14 Dages Forløb var jeg atter rask paa nogle Ringorme nær, jeg fik paa Ryggen. Disse fordrev jeg med Svovl og Mælk, som jeg deels tog

ind, deels smurte Ringormene med, og min Cuur var probat"*.

„Sommeren var god". Mod Efteraaret besluttede Hr. Th. at foretage en Reise til Kjøbenhavn. Den 1ste October 1803, en Løverdag, gik han ombord med sin Kone, deres 2 Børn og en Tjenestepige. Samme Dag naaede de Havet. Om Søndagen var det næsten ganske stille; men om Mandagen begyndte det at kule lidt. Nogle „Hvalfiske"**) bevægede sig om Skibet, hvilket satte Fru Th. i Skræk. „Kjøbmændene B. og D. morede sig over min Frygt", skriver hun; „men Mandskabet sagde, at Herrerne vel vilde faae nok af den Fornøielse, og spaaede, at vi enten skulde miste en Mand, eller faae en slem Storm. Begge Dele gik i Opfyldelse. Da vi havde spiist, siger Kjøbmand D. til Kokken, at han skal bringe kogt Vand paa Theepotten. Han gaaer. Med Eet stamper Capitainen i Dækket. Jeg er nærmest Kahytsdøren, springer op, og seer — Kokken sidde opret i Kjølvandet! Saaledes sad han et Øieblik, hvorpaa han gik under, dukkede op igjen, og forsvandt da for stedse. Det var for mig et gruopvækkende Syn at see Een, der saa nylig havde staaet iblandt os, saaledes omkomme for vore Øine, uden at vi kunde gjøre Noget til hans Frelse, da Skibets Fart negtede os ethvert Forsøg".

„Denne Eftermiddag var der en uhyggelig Taushed ombord. Om Natten begyndte det at storme. En Bølge slog om Morgenen Kahytsvinduerne ind, og Vandet flød omkring os. Lænseportene bleve satte ind, Lyset tændt og surret fast til Bordet. Indtil om Onsdagen var der ik-

*) Jeg har ikke villet udelade dette, da jeg tør forudsætte, at Fru Th. har meddeelt denne Cuur i den Tanke derved maaskee at kunne gavne Andre under lignende Omstændigheder. Denne Bemærkning maa ogsaa gjælde om den ovenfor S. 15 anførte Cuur.

**) Formodentlig Halfiske, da Hvalerne ikke pleie at forfølge Skibene.

ke Ild paa; alle Seilene vare rebede paa Topseilet nær, og endda skjøde vi en Fart af 9 Miil i Vagten. Vor Lykke var det, at vi havde Medvind. — Da det begyndte at dages Torsdag Morgen, stillede det af med Stormen. Ved at høre et Skud springer jeg op, og tager en Prop ud af Lænseporten, hvorigjennem jeg frydedes ved at see et roligt Hav og deilige Fjelde. Skuddet gjældte en Lods; thi vi vare komne ind i Trondhjems-Bugten. Lodsen kom, og, mærkeligt nok, han var fra Kokkens Fodested, og hjembragte nu dennes Kiste og Tøi til hans fattige Forældre. — Vi klarede Skjærene, og kom atter i rum Sø. Løverdag Aften øinede vi Skagens Fyr; næste Morgen passerede vi Anholt, samme Dags Middag Kl. 12 Helsingør, og Kl. 4 vare vi i Kjøbenhavn. Det var den 9de October. Jeg var som fortumlet. Kun for 8 Dage siden i Island, og nu med Mand og Børn i min Fødeby, mit elskede Kjøbenhavn. Men det var ogsaa en sjælden Reise".

„Vi traf, Gud være lovet! vor Familie i god Stand; dog — mine Svigerforældre sørgede over en Datter, deres eneste, som Døden bortrev i hendes 17de Aar, et tungt Savn for dem og os, som havde længtes meget efter hende".

Hvad der meest havde bevæget Hr. Th. til denne Reise, var det Ønske, at finde Lægehjælp mod Fruens ondartede Hoste; men den ophørte af sig selv, da de kom til Kjøbenhavn. Vinteren gik, som man kan tænke, „godt og fornøielig". Dog formindskedes deres Glæde ved deres mindste Barns Sygdom. De opdagede snart, at den Lille havde faaet „den engelske Syge", ved hvilken Leilighed Fru Th. beklager, at hun hidtil „havde været stolt af, at han skikkede sig saa godt i at ligge og sidde", og for seent erfaret, hvor uundværlig idelig Bevægelse er ogsaa for smaae Børn. Hun lægger derfor alle Mødre paa Hjerte, „at jo mere man spøger og tumler med Børn det første

Aar, desto raskere blive de, og desto mindre Pleie behøve de siden".

Foraaret kom, og kaldte atter vore danske Venner til Island. Den 18de Mai 1804 tiltraadte de Tilbagereisen paa Grosserer J.s Skib. Blandt Passagererne nævner Fru Th. en Secretair S. og en Factor E. af deres Bekjendtskab. De to første Dage kom de ikke ret langt; thi allerede mellem Kjøbenhavn og Helsingør maatte de ankre paa Grund af Vindstille, og blive liggende en Dag over. Den 19de Mai var en Søndag og tillige Grossererens Fødselsdag. Man besluttede at benytte det ufrivillige Ophold til at celebrere denne Dag i de yndige sjællandske Bøgeskove ved Strandmøllen, og Sysselmand Th. og Frue med Flere gik da i Land. Da de om Aftenen vilde seile tilbage til Skibet, kom Fabrikherren med nogle Damer, og indbød dem til at blive Natten over hos dem, da der trak et Uveir op; men Fru Th. vilde ikke være borte fra sine Smaae, og Capitainen ikke fra sit Skib. De gave sig altsaa ud paa den oprørte Sø. Stormen bliver heftigere, og en Sø styrter over Baaden. Alle raabe: „vi synke", og Matroserne holde op at roe. Med sikker Haand griber Capitainen selv Aaren, og byder i streng Tone Rolighed. To Bøtter, fulde af Æg, bleve i Hast udtømte, og brugte som Øser. Nu bleve alle Kræfter opbudte for at styre den lille, stærkt bemandede, Jolle gjennem de fraadende Bølger. Gud holdt sin Haand over dem, og de naaede endelig Skibet. Men Faren var endnu ikke forbi. Med den største Forsigtighed maatte de reise sig Een efter Anden, og stige op i Skibet, medens Baaden gyngede paa Toppen af Bølgerne. Først da de alle stode paa Dækket, var Faren overstaaet. „Jeg var igjen hos mine kjære Smaae, og var glad", skriver Fru Th.

Hjemreisen var forresten „kjedsommelig og lang". Først efter 7 Ugers Forløb seilede de igjen ind i Rødefjord i

Begyndelsen af Juli 1804. De landede udenfor Gaarden *Helgustadr*, som Hr. Th. havde kjøbt. Et smukt norsk Huus stod foran det iislandske Vaaningshuus. Sysselmandens Fader havde foræret dem det, og Fruens Fader ladet det sende derop. Gaarden blev nu opkaldt efter Fruen, og fik Navnet Gythaborg. Med Glæde flyttede de ind i deres nye Hjem, der ydede dem en rummeligere, beqvemmere og hyggeligere Bolig, end de hidtil havde havt i Iisland.

De betydelige Bekostninger, den langvarige Reise og Opholdet i Kjøbenhavn havde medført, bevægede Fru Th. til efter Hjemkomsten at indskrænke Huusholdningen saa meget som muligt. Hun besluttede da med sine Børn at leve alene af iislandsk Mad, og var glad, naar hun kunde have en dansk Ret til sin Mand. Stundom gjorde de sig tilgode med en Kop Kaffe; men Brød hørte til Sjældenhederne paa deres Bord.

Tildeels vel af samme Hensyn, tildeels vel ogsaa for ved Exemplet at gavne i en videre Kreds, tænkte de strax paa at anlægge en stor Have udenfor deres nye Gaard. Af et stort Stykke Jord blev Grønsværet stukket op; Pladsen blev indhegnet, og Jorden taget under omhyggelig Dyrkning. Men det gjorde Iislænderne ondt saaledes at see „Tunet" (Toften eller Hjemmemarken) øde; thi denne Mark hører efter Regelen, som en Følge af den omhyggeligere Pleie, til de fedeste. De satte vel Priis paa Roer, Kaal og Kaalrabi; men Græsset meente de ikke at kunne undvære. Fru Th. haabede imidlertid at vinde deres Interesse for Sagen, og dette Haab var det især, som glædede hende, da hun modtog Landhuusholdningsselskabets Sølvmedaille. Hun indsaae Sagens Vigtighed for et Land, hvor Naturen kun saa sparsomt har tilmaalt alle Fødemidler. Kunde Havevæxtens Opkomst bidrage til disses For-

øgelse, vilde man derved sættes i Stand til „at holde flere Folk, som altid kunde have Arbeide nok med at bjerge Hø, tage paa Fiskerie, samle Fjeldmos etc.; er Føden derimod knap, tør man ikke tage flere Folk end hoist nødvendigt". Sysselmand Th. og Frue bestræbte sig derfor meget for at tilskynde Islænderne til Haveanlæg, da de forudsaae den store Nytte, disse deraf vilde have, ikke alene i oeconomisk Henseende, men ogsaa med Hensyn til Sundheden ved at erholde rigeligere og bedre Fodemidler. For at opmuntre dertil gik Fruen endog saa vidt, at hun udlovede Frø uden Betaling til dem, som vilde anlægge Haver, et Løfte, som hun siden fandt Anledning til at fortryde under den ulykkelige Krig, hvori Danmark kort efter indvikledes; thi da de i denne, ogsaa for Island saa beklagelige, Periode ingen danske Skibe saae i 2 Aar og derover, lede de naturligviis ogsaa Mangel paa Frø*), og Klagerne over de ødelagte Hjemmemarker syntes da at komme over hende. For at Islænderne ikke derved ganske skulde tabe Modet og Lysten til Havedyrkning, deelte hun da aarlig den Smule Frø, hun havde, med dem.

„Alle Rodfrugter i Island", bemærker Fru Th., „staae baade i Qvalitet og Qvantitet hoit over de danske. En Roe eller Kaalrabi kan veie 4 eller 5 Pund, og naar man skjærer den over, løber Saften ud af den. Kaalrabi havde jeg især stor Nytte af til Brød. Jeg kogte dem i Salt og Vand, stødte og æltede dem vel, og lavede saaledes det sædvanlige iislandske Brød, runde flade Kager, som bages paa en Pande eller paa Gløder, og ligne de norske Fladbrød. Det er ganske vist, der vil mere Passning til de simple Roer der end her (i Danmark); men det var ikke Kulden, der hindrede Væxten i min Tid, der-

*) Froet maa tilføres fra Danmark, da det i Almindelighed ikke kan modnes i Island, baade fordi Sommeren er saa kort, og Sæden først saa sildig i Foraaret kan blive lagt.

imod Torke og Storm. Vi maatte vande daglig, indtil Planterne bleve temmelig store. — Det var hverken Ulyst eller Dorskhed, som saa længe afholdt Jislænderne fra at anlægge Haver; men deres Oeconomie taaler ingen Prøve, og, om det slog feil, maatte de savne Græs-Afgrøden paa denne Plads. De vilde vente og see, hvad Fordeel vi havde af at stikke Grønsværet af vor Jord, og det var billigt. Skulle Planterne voxe, maa Jorden gjødes. Markerne*) gjødes vel ogsaa; men naar Græsset skyder frem, løsner Gjødningen sig, og er ganske tør, hvorpaa den bruges som Ildebrændsel, og er næsten det Eneste af dette Slags, da Lyngen paa de fleste Steder er altfor besværlig at hente i synderlig Mængde formedelst Afstanden**). Brugtes Gjødningen derimod i Haven, vilde den ikke være tjenlig til Ildebrændsel, og altsaa savnes. Men da de saae Afgrøden af vor Have, maatte de erkjende Fordelen derved. Vi kunde avle en 20 Td. Roer og en 30 Td. Kaalrabi, som baade kunde bruges til Mennesker og Dyr. Desuden paa den Tid, da det blev koldt om Natten, og Koerne ikke længere kunde gaae ude, kunde vi, fra Slutningen eller Midten af September til October Maaneds Udgang fodre med Blade af Rødderne, og spare Høet. Dertil vare Bladene drøiere end det Hø, som kunde voxe paa samme Terrain. Endelig kunde der ogsaa bjerges Hø paa det store Gjærde om Haven. — I Aaret 1807 især lykkedes Alt meget godt, og et Syn blev optaget over Haven".

Vi vende igjen tilbage til Sommeren 1804. Sysselmand Th. og Frue havde med 5 *à* 6 andre Familier bestemt en selskabelig Sammenkomst til den 1ste August i

*) Dog kun Hjemmemarkerne.

**) Kun paa meget faae Steder findes Tørvejord, og det kun i ringe Dybde og af maadelig Qvalitet.

Hallormstadr Skov i den, ovenfor beskrevne, skjønne Egn ved *Lagarfliot*. Man havde aftalt, at de, som kom først, skulde vente paa de Andre i tre Dage, om de skulde udeblive saa længe. Den fastsatte Dags Morgen samledes nu her et Selskab af 14 Personer. Der blev drukket Kaffe og spiist Frokost i det i Skoven opreiste Telt. Fru Th. bemærker ved denne Leilighed, at man ikke brugte Middagsmad paa Østerlandet, for ikke derved at spilde den bedste Tid af Dagen, og at de Danske i denne Henseende fulgte Landets Skik. „Om Eftermiddagen", fortæller hun, „bragte vi Ild op i Skoven, og serverede røget Kjød og Ørte, hvortil vi opstuvede noget Grønt, som bestod af Bladene af *Heimula*, paa Dansk vild Peberrod eller Skræpper. Af Drikkevare ved slig Leilighed er Punsch meest almindelig. Alle vare muntre og glade. Secretair S. blæste Fløite, og vi Andre sang". — Om Aftenen Kl. 12 toge de til Præstegaarden der paa Stedet, hvor de af *Sira* G. bleve modtagne med megen Gjestfrihed. Om Natten laae Fruentimmerne i Præstegaarden, men alle Herrerne tilligemed Præsten i den tætved Gaarden liggende Kirke. Paa Alteret bleve Uhrene lagte, hvilke om Natten opskrækkede Præstens 12-aarige Søn, der havde sit Leie nærmest ved Alteret, saa at han i den Tanke, at det spøgede derinde, foer op med et forfærdeligt Skrig, og styrtede ind i Præstegaarden, hvor han vakte Alle. Dette voldte dog kun en kort Afbrydelse af Nattens Ro; snart sov man igjen trygt, ikke mindre i Kirken end i Præsteggarden*).

*) Denne i Island, saavidt mig bekjendt, almindelige Misbrug af Kirken til Gjestekammer — hvorved da Alteret maa tjene som Natbord — kan vistnok kun en tvingende Nødvendighed forsvare. Den synes nødvendig at maatte virke skjøvende paa den kirkelige Sands, og ikke at kunne være bleven almindelig uden en betydelig Svækkelse i denne, navnlig hos Geistligheden, der i denne Henseende især maa bære Skylden.

Den følgende Dag gjorde man en Tour til en anden Præst i Nærheden. Præstegaardens Beliggenhed kalder Fru Th. „rædsom=smuk". Ved Gaarden var en snever Dal, omgiven af „rædsomme, høie, steile sorte Fjelde, saa at man ved Synet deraf næsten maatte antage, at det var umuligt at komme ud fra dette traurige, men smukke Sted". Ogsaa her logerede man om Natten i Kirken, Herrerne paa den ene Side i Choret, Damerne paa den anden. Næste Dag red man tilbage til *Hallormstad*. Den Vei, de valgte, førte over en Aae. Her ordnedes Selskabet parviis, Dame og Herre, „efter deres Rang", med Følgemanden i Spidsen, og saaledes red de gjennem Vandet. Herren styrer ved en saadan Leilighed sin Hest tæt op til Damens, for at være til Hjælp, hvis hun skulde blive svimmel i den stride Strøm.

Dagen derefter tiltraadte de Hjemreisen. Selskabet kunde reise sammen den første Dag. „Henad Aften", skriver Fru Th., „reiste Kjøbmand St. sit Telt paa en smuk øde Plads i Skriddalen. Vi sang og spøgte der, til vi bleve trætte og søvnige. Men vi forsov os ikke. Næste Morgen tidlig gjorde vi Ild paa Jorden, og kogte Kaffe. Derpaa pakkede vi ind, lode sadle, og skiltes lidt beklemte fra hinanden. Et Aar maatte forløbe, inden vi atter kunde samles; Secretair S. kom der aldrig tiere. Det øvrige Selskab reiste over *Stapsheyde*, vi over *Thordalsheyde*. Mine Smaae fandt jeg, Gud skee Tak! raske ved Hjemkomsten".

Sommeren forløb, og det korte Efteraar veg snart for Vinteren. Aaret 1804 nærmede sig sin Udgang; men ved dets Slutning maae vi dvæle et Øieblik ved Julefesten, af hvilken Fru Th. her giver en Beskrivelse. — „Julen", skriver hun, „og den første Sommerdag, den 24de April,*)

*) Islænderne inddele Aaret i 26 Sommeruger (fra 21de April) og 26 Vinteruger.

ere de største Høitider i Island. For ikke 50 Aar siden tilbragtes det Meste af Julenatten i Kirken*), og i al den Tid vi vare paa Østerlandet, holdt *Sira* B. af *Skorastadr* Prædiken i Kirken denne Nat. I vort Huus tilbragtes Julen paa følgende Maade. Otte Dage i Forveien begyndte der en Travlhed med at faae malet og sigtet, Kjød og Fisk lagt i Blød, bagt islandsk Brød, desuden lidt Pebernødder, Kleiner og Sneeboller. Juleaften var al Bestilling tidlig tilende, for at Folkene kunde pynte sig, og de klædte sig da i det Bedste, de eiede. Imidlertid satte jeg Bankebygsgrøden over, pyntede Børnene, og udskiftede Folkenes Mad til Aften og Natten, bestaaende af Lidt af alt det, de faae hele Aaret om, som røget Kjød, fersk eller saltet Kjød, Smør, tør Fisk, 1 eller 2 Brødkager til Hver, 2 Lys og endelig lidt Tobak og lidt Brændevîin. Naar dette var gjort, og Grøden færdig, kom Folkene ind i vor Stue, som da var usædvanlig oplyst, og nu holdt vi alle Bøn. Derpaa spiste de Grøden, og efter Maden blev der skjænket for Enhver. Forend de gik bort, gav jeg Enhver sin Natmad; Lys og Tobak gav min Mand dem, og Børnene forærede dem et lille Stykke Sukker eller nogle faae Pebernødder. Derpaa takkede de kjærlig for Mad og Drikke, og gik tilbage til „Badstuen" (*Badstofa* ɔ: Stuen i det islandske Huus, her overladt Tjenestefolkene), hvor der var Lys, og hvorhen min Mand fulgte dem med Børnene. Her blev nu atter bedet; thi Julenat holdes Bøn 3 Gange. En Pige blev

*) Hvor smukt og hvor mærkeligt! Den barske Vinternat afskrækkede altsaa ikke den fromme Islænder fra at forlade sin varme Stue, og drage til den kolde Kirke, for der at hilse den frydefulde Julefest! En saadan Julenat i Kirken synes at maatte forsone os med den ovenfor omtalte — Gjestfrihed paa det hellige Sted. Men desværre! Julenatten feires ikke mere saaledes; men — Kirkerne aabnes fremdeles til Logis for Præsternes Gjester!

hos mig, og hjalp mig at feie og rydde op. Foran Sengen blev sat et lille Bord med 2 Lys og en Dug, hvorpaa stod Kaffetøiet og nogle gudelige Bøger. Kl. 12 kom min Mand tilbage med Børnene. Jeg takkede Gud for Alt, og gik tilsengs; ellers bleve Alle oppe denne Nat. Om Morgenen blev der drukket Kaffe, og dertil spiist en lille Julekage af Byg- eller Hvedemeel. Hvis Veiret var godt, maatte Alle i Kirke, paa Børnene, Hyrden og mig nær. — Havde vi ingen Mangel paa Nødvendigheds-Artikler, og Vinteren ikke var altfor streng, vare vi saa lykkelige og tilfredse".

Strax efter Nytaar 1805 kom der en Indbydelse til Sysselmand Th. og Kone fra Kjøbmand L. i Rødefjord, hos hvem der var mange Fremmede. Kom Sysselmanden ikke til Rødefjord, kom hele Selskabet derfra til dem, saaledes lød Indbydelsen. De havde da intet Valg; thi saa mange Gjester kunde de ikke modtage i deres indskrænkede Locale. Fru Th. bad sin Mand om at maatte medtage det mindste Barn, som hun nødig vilde forlade. De seilede da til Rødefjord, hvor Assistent H. indrømmede dem sin Stue til Afbenyttelse. — En Aften, medens de opholdt sig her, da Fru Th. vilde afklæde sin lille Søn, forekom det hende, at han var noget forandret, at hans Øine vare dunklere, og at han tillige var noget hæs. Hr. Th. derimod forsikkrede, at han ikke kunde see nogen Forandring paa Drengen, og bad sin Kone ikke at ængste sig uden Grund. Hun bragte ham da til Ro, og da han sov, overgav hun ham til Pigen, og gik ind til Selskabet. Hun satte sig med sit Strikketøi ved Spillebordet; men hendes Tanker vare hos hendes lille svage Peter. „Kl. 12 takkede jeg for den Dag", fortæller hun, „og forlod Selskabet. Jeg havde kogt mig lidt Annis i Mælk for min Hoste. Da jeg troede, det ogsaa kunde lindre Barnets Hæs-

hed lidt, vækkede jeg min lille Dreng, reiste ham overende, og gav ham et lille Frimurerglas med Annis-Mælk, som han ogsaa drak. Derpaa lagde jeg og Pigen os. Jeg sov, da min Mand og Assistent H. kort efter kom. Henimod Morgen, omtrent Kl. 4, vaagner jeg, og mærker, at Lyset er gaaet ud. Jeg vil føle til Barnet, men trækker hurtig Haanden tilbage. Det var, som havde jeg en Forudfølelse af, hvad jeg skulde erfare. Jeg kalder paa Pigen: Helga! Helga! Assistent H. spørger: „vil Fruen have Lys"? Han tager Fyrtøiet, som stod ved hans Seng, og slaaer Ild. Da jeg hører, de Andre ere vaagne, rækker jeg atter efter den Lille, og — min Haand laae paa Barnets iiskolde Kind. Store Gud! — han var død! Kun den, det selv er Moder, og har lidt, og med en Moders hele Ømhed og Kjærlighed har pleiet sit Barn, kun den kan fatte min Smerte. Skjøndt Aar ere forløbne, og Tiden har mildnet min Sorg, kan jeg dog ikke nedskrive denne ulykkelige Begivenhed, uden at mit Hjerte maa bløde derved. — Der blev en Uro i Huset. Kjøbmand L. og de Fremmede stode op, og lode mig bede at komme ind til dem og drikke Kaffe, hvilket jeg imidlertid afslog. Først vilde jeg udøve en Moders sidste Pligt: jeg vaskede mit Barn, redte hans lange Haar, og lagde ham tilrette i hans Vugge. Derpaa fulgte jeg min Th. ind til de Øvrige. Intet kunde dog trøste mig; jeg længtes efter at komme tilbage til mit afsjælede Barn".

Hr. Th. tog hjem for at besørge Kisten og Graven. Fruen skulde seile hjem, naar Veiret blev stille; men det stormede hver Dag. Ved Midnat blev Veiret roligt indtil henad Morgenstunden, da Blæsten igjen begyndte. Fru Th. besluttede da at seile hjem om Natten, naar Stormen havde lagt sig. „Ved Midnat", skriver hun, „gik jeg i Baaden med 4 fattige Islændere. Jeg satte mig i Enden af Baaden, tog mit livløse Barn udstrakt paa mit

Skjød, omfavnede og kjærtegnede det; men, ak! intet Smiil gjengjældte min Omhed. Veiret var stille, men Søen endnu urolig, og harmonerede kun altfor vel med Oprøret i mit Indre. Den Tanke, at Guds Veie ere urandsagelige, og at, hvad han gjør, er velgjort, gav mig Taalmodighed og Styrke".

To Dage efter blev den Lille begravet. De Fremmede fra Rødefjord fulgte Liget til Graven, og viste i det Hele en hjertelig Deeltagelse. De bleve paa Gythaborg Natten over. Da de vare 8 i Tallet, maatte der redes Seng paa Loftsgulvet. „Under sig havde de Hø, hvorover var bredet et Lagen; under Hovedet og over sig havde de Dyner".

Resten af denne Vinter, der ikke var streng, gik rolig hen. „Om Dagen", skriver Fruen, „havde jeg nok at sysselsætte mine Tanker med; men naar Natten indfandt sig, var Tanken: mit Savn og min Smerte".

I Mai kom Grosserer J.s Skib. Sysselmand Th. roede ud til det, og da han saae J. paa Dækket, bød han ham „velkommen". „Den Efterretning, jeg bringer", sagde J., „er ei Dem velkommen". Th. svarede: „min Kone paastaaer, at hendes Fader er død". Disse Ord satte J. i Forundring, da ingen Efterretning fra Danmark endnu kunde være kommen til Island. „Ja", svarede han, „Deres Svigerfader er død i April". J. fulgte nu med Th. til Gythaborg; men de aftalte at fortie den sørgelige Tidende for Fruen.

Næste Dag kom et andet dansk Skib, Kjøbmand O.s; det seilede forbi til Eskefjord. Om Eftermiddagen foreslog Hr. Th. sin Kone at tage med ham og Hr. J. til Eskefjord, „for at høre Nyheder fra Kjøbenhavn". Fruen fulgte gjerne med, og man vedblev at fortie hendes Faders Død; men saasnart de naaede O.s Bopæl, sprang hun hurtig af Hesten og ind til Madame O., hvor hun strax

spurgte til sin Faders Befindende. „Han har det godt" lød Svaret; „thi han er ikke mere". Fruen brast i heftig Graad, skjøndt hun dog var forberedt paa denne Tidende; thi hun havde drømt, „at hendes Fader var død i April". Sysselmand Th. gjorde nu Alt for at trøste sin Kone, og hun for at fatte sig.

Sommeren 1805 var meget mild, og Haven ved Gythaborg florerede ret til Glæde for dens omhyggelige Dyrkere. — Sidst i Juli bestemte Sysselmand Th., at hans Kone skulde have den Fornøielse at see *Seidisfjördr*, hvorhen Faetor H. ofte havde indbudt dem. Det blev aftalt, at Fruen skulde følge med H. derhen, hvor hendes Mand skulde indtræffe, naar han kom fra en „Tingreise". Fru Th. begav sig en Morgen paa Veien, ledsaget af Faetor H. og en Normand, Assistent T. Fruen spurgte efter „Følgemanden"; men da Faetor H. forsikkrede, at han kjendte Veien saa godt, at han ikke kunde tage feil, vilde hun ikke krænke ham ved at yttre nogen Frygt. De rede gjennem Eskefjords-Dalen, over „*Fskifjördar-Heyde*" og gjennem „*Tungu*-Dalen". „*Slingru*-Dalen" laae nu foran dem, gjennem hvilken den længere, men sikkrere Vei førte; men nu dreiede H. af til Høire, da han vilde, at de skulde tage Veien over Seidesfjords-Jøklen. Efterat de havde redet et godt Stykke, gjorde de Holdt i „en yndig Dal med Græs og Markblomster", for at lade Hestene græsse og udhvile, medens de selv indtoge en lille Forfriskning. Da de igjen vilde bryde op, bemærkede Fruen, at H. blev urolig; han viste hende nogle Taageskyer over Jøklen. Hun spurgte ham, om han var ganske sikker paa at kunne finde Veien over Jøklen, hvis Veiret blev taaget, hvorpaa han svarede: „det er jeg vel ikke; men med Guds Hjælp vil jeg finde den". „Gud vil hjæl-

ve os", sagde hun, „naar vi ikke af Uforsigtighed eller Dumdristighed styrte os i Fare". Hun foreslog at vende om til „*Slingru*"-Dalen; men det vilde H. nødig, da det vilde forsinke dem nogle Timer. De rede da „i Guds Navn" videre. „Det var ved Middagstid", skriver Fru Th., „vi toge Affked med Dalene, og begyndte at stige op ad Fjeldet. Kl. 7 haabede H., at vi skulde være i Seidesfjord". Efter en Times Ridt bliver Taagen alt tykkere og tykkere, og omtrent Kl. 4 gaaer en Vei af til Høire. Nu blev H. betænkelig, om vi skulde holde os paa den Vei, vi vare, eller dreie til Høire. T. og jeg kunde Intet raade, da vi vare ubekjendte med Veien. Vi kunde ikke see en eneste Gjenstand uden os selv. Hvad skulde vi gjøre? Taagen formørkede Solen, saa der var intet Kjendemærke. Til vor Ulykke valgte H. at blive paa den Vei, vi vare. Snart mærker jeg, at Sporene bleve mere og mere utydelige, men tier. Endelig ophøre de ganske, og nu var det umueligt at træffe den forladte Vei. Dagskjæret var vor eneste Veileder. — Henad Aften kom vi til et Sted, som var frygteligt: den dybe Afgrund laae lige foran os, opfyldt af revnede, uhyre store Iisskosser. Det var, som laae dernede en heel By af Iis. Jeg udbryder: „hvad er dette"? H. svarer først: „det veed jeg ikke"; men lidt efter siger han: „jeg har hørt tale om dette Sted"; dog var dette kun for at trøste mig. Vor Lykke var det, at Nætterne ere lysere i Island end i Danmark; ellers havde vi paa dette truende Sted neppe undgaaet Graven. — Nu maatte vi tænke paa Hestene, naar vi kom til et Sted, hvor der var Græs; thi i lang Tid havde vi ikke mærket anden Afvexling end Jord, Steen og Snee. Midt om Natten traf vi paa en Plads med Lyng og Græs, og her vilde vi hvile. H. stolede paa, at den nye Dag skulde bringe nyt Veirligt; men jeg mindedes, at naar Taagen paa Østerlandet først lægger sig over Ha-

vet eller Fjeldene, kan den staae uden Forandring i 4, 6, ja 8 Dage, hvilket ogsaa blev Tilfældet denne Gang; thi Morgensolen glimtede, men endnu laae den tykke Taage rundt omkring. Saalænge Luften var stille og mild, var jeg imidlertid ikke bange, og endskjøndt vor Proviant kun bestod i nogle Rugtvebakker og en lille Flaske Viin, opmuntrede vi dog hinanden, saa godt vi kunde. Da Middag kom, fik jeg lidt Viin og et Stykke Tvebak; de 2 Herrer fik ogsaa Lidt, og nu var Flasken tomt. H. trøstede os med, at han nu vilde styre mod Vest, hvorved vi da maatte komme til Folk engang; men nu blev Sneen dybere og dybere, og vi saae kun faae sorte Pletter. Med Eet raaber han: „her har været Folk, her er Hestespor". Vor Glæde var ubeskrivelig. Sporene blive med hvert Skridt tydeligere; men nu falder det os ind, „hvad, om det er af vore egne Heste"?! Vi satte den tomme Flaske, og — efter en Times Tid træffe vi til vor store Sorg Flasken igjen. Vi havde redet rundt omkring et Fjeld. Dette var ikke den eneste sørgelige Opdagelse. H.s Støvler vare næsten opslidte ved den idelige Løben; thi naar Taagen lettede en Smule, klattrede han op paa de høieste Puncter for at kunne see længere bort. Ofte faldt da den Tanke mig ind: om Taagen slog ned, og skilte os fra ham, hvor forladte vare vi da ikke! I min Tilstand kunde jeg ikke gjøre Regning paa at holde længe ud uden Næring; og fra Seidesfjords-Heden gik Veien ind i det Indre af Landet i Ørkenen. Længe lod jeg mig dog ikke beherske af slige frygtelige Tanker. Kun Mod og Taalmodighed kunde redde os. — Nu siger H., at han vilde lade Hestene raade, og hen paa Eftermiddagen øine vi kun lutter Snee. Det ængstede mig ikke; jeg troede vi vare paa Jøklen, der baade Sommer og Vinter er bedækket med evig Snee, og dog er det frygteligt midt om Somme-

ren i Juli Maaned ikke at see Andet end Snee*). Vi rede saa stærkt, Hestene kunde holde ud, og Kl. 5 kom vi til en Steen, saa stor som et Huus, mod hvilken Sneen taarnede sig i en idelig Hvirvel. Her raadede H. at gjøre Holdt; thi skjøndt vi ikke havde Andet under os end Snee, vilde Hvilen alene dog styrke Hestene. Vi vare enige heri, og satte os i Læ af den store Steen. T. bød mig en Bog at læse i, som han havde faaet tillaans i Eskefjord; det var en tydsk Roman. Det var et underligt Indfald af ham, jeg glemmer det aldrig; men jeg takkede ham og sagde, her var ikke Stedet til at læse Romaner. — Imidlertid var H. gaaet langt bort, for, om muligt, at kunne kjende Fjeldtoppene, da Taagen syntes at lette lidt. Medens han er borte, siger T. til mig: „Nu vil jeg forlade Dem, jeg vil ikke længere rette mig efter H.; det er hans Selvklogskab, der er Skyld i al den Fare, vi udstaae; vil De følge mig, haaber jeg, vi skal komme til Folk". Nu blev jeg først bange; men jeg forsikkrede ham, at jeg ei vilde forlade H. T. havde kun een Arm, den anden var sat af ved Albuen; han var stærk og modig, men ukjendt med Landet; H. derimod var vant til saadanne Reiser, men en svag og klein Mand. Saalænge vi holdt sammen, var der Haab; men skiltes vi ad, hvorledes vilde det da gaae? Jeg bad T. ei at forlade os; jeg vilde bede Gud belønne ham derfor; min Mand, Børn og Slægtninge vilde velsigne ham derfor, om vi kom lykkelig ud af denne Fare, og han lovede for det Første at blive

*) De høieste Fjelde i Island ere bestandig bedækkede med Snee, da de tildeels rage op over Skyerne. Sysselmand Th. har fortalt mig, at han med sin Kone har reist flere Mile i Island med Skyer under sig, og at han, naar han i Sommermaanederne reiste i Landet, og svedte i Dalene, ofte den samme Dag, naar han steg tilfjelds, blev nødt til at spænde Thrugur paa for ikke at synke for dybt i Sneen.

hos os. — Nu var Modet borte, og atter piintes jeg af mange mørke Forestillinger. Nogle Aar, før vi kom til Landet, vilde 2 Mænd og en Kone til Eskefjord, og reiste samme Vei, som vi nu. Et Uveir træffer dem. Længe holder Konen ud imod Veiret; omsider svinde hendes Kræfter, hun kan ikke mere, og da de Andre antage hende for død, bære de hende i Læ af en stor Steen, brede *Hempen* (Kaaben) over hende, og reise derpaa videre. Da de 2 Dage efter paa Tilbagereisen komme i Nærheden af dette Sted, møde de hende med flagrende Haar, halv nøgen og vanvittig. Frygt og Fortvivlelse havde berøvet hende Forstandens Brug, som hun aldrig mere fik tilbage. Erindringen om denne ulykkelige Tildragelse var mig i min nærværende Stilling gruelig. Jeg havde en overordentlig Lyst til at sove; men da min Hest baade var den stærkeste og raskeste, frygtede jeg for, at de Andre imidlertid skulde tage den og forlade mig. Paa H.s Anmodning om, at jeg skulde lægge mig til at sove, svarede jeg, at jeg ikke turde, og da han spurgte, hvorfor, tilstod jeg ham Aarsagen. Da stod han op paa en Steen, rakte sin høire Haand i Veiret, paakaldte Gud som Vidne, og svor ved Tabet af sin Salighed og Alt, hvad ham helligt var, ikke at ville forlade mig, forend vi kom i Dale til Folk. Adskillige ville finde det latterligt, T. smiilte, men mig trøstede det, og jeg lagde mig til Ro en kort Tid. — Nu skulde vi atter prøve vor Lykke. H.s Støvlesaaler maatte bindes til Fødderne med Skindremme, som vi havde. I de sidste 8 Timer havde vi ikke seet en eneste mørk Plet, kun Snee og Iis, saa langt Diet kunde naae gjennem det dunkle Taageslør. T. sagde, nu vilde han raade; han troede, at efter det Sted, Solen nu stod, kunde han træffe Seidesfjord; han havde rigtignok ikke været der før, og kjendte den kun af Beskrivelse. Jeg bad ham at lade H. raade, og blot at lyde mig i een Ting, nemlig at styre bestandig ned-

ad i den Retning, de bleve enige om, at Seidesfjord laae, og naar vi saa kom til et Sted, hvor der var Græs, da at hvile, enten det var taaget eller klart Veir, for at Hestene kunde hvile og styrke sig. De samtykkede, og nu satte vi os til Hest, og rede bestandig nedad. Efter en Times Ridt høres Bulder under os; det blev stærkere og stærkere, og maatte komme fra et Vandfald. Det varede ikke længe, før vi fik Øie paa flere mørke Pletter; men vi holdt os bestandig efter det hule Dunder, og befandt os snart i et *Gil* o: en Kløft mellem to Fjelde, hvilke maaskee engang i Tiden havde udgjort eet, der ved en eller anden stor Naturbegivenhed var revnet. Sneen paa disse Fjelde smelter undertiden, og danner ved Nedstrømningen Vandfald, hvilket her var Tilfældet. Et Sted, hvor Strømmen var mindre brusende, vilde T. sætte over, H. ikke. Nu beder jeg H. saa inderlig at føie T. „Vi have fulgt Deres Raad i 2 Dage", siger jeg, „lad os nu lyde T. een Gang". Han gav efter. T. rider foran, saa jeg og derpaa H. Lykkelig kom vi over, skjøndt Strømmen var temmelig dyb. Da vi have redet lidt, raaber jeg glad: „her er Hestespor"! De troe, det er af vore egne Heste, de springe af for at undersøge det, og føre deres Heste ved Tøilen. Men see! hvilken Glæde! Sporene føre til Aaen igjen. Ængstelige vare vi dog, om de ikke fandtes paa den anden Side. Vi satte atter over, og fandt Sporene tydeligere end paa hiin Side. Nu vare vi paa en rigtig Fjeldvei. Med Eet raaber T.: „Frue! see, hvilken stor Hund". „Store Gud! det er min Mands; nu er han faret vild i Taagen, og er kommen paa vor Vei". Jeg huskede ikke paa, at i 2 Dage havde vi vandret vidt omkring. Dobbelt bekymrede mig nu den Tanke, at min Th. var i samme Fare som vi, og paa samme Tid glædedes jeg dog ved at tænke mig ham saa nær. Nogen Tid forgik; da høre vi endelig en velbekjendt Røst. Det var min Mand, som kunde kjende min

Stemme, og nu hilsede os med et „Hurra". Vi saae tilbage, og Sysselmanden med sin Følgemand stod for os". — Det var tilvisse et glædeligt Møde. Nu kom der Liv og Munterhed i det lille Reiseselskab, og Ingen følte mere til Hunger eller Træthed. Sysselmanden spurgte muntert, hvad de vilde paa hans Tingvei; de Andre derimod meente, at han var paa deres Vei. Men han forsikkrede dem, at han ikke var faren vild; „han havde idag tinget paa Eidolum, red derfra Kl. 6, og han haabede, at de om faae Timer kunde være i Seidesfjord". Sildig om Aftenen naaede de lykkelig Factor H.s Hjem i Seidesfjord, hvor man havde ventet dem i 2 Dage. Hvor var det lifligt nu at sidde i den lune og lyse Stue blandt glade Venner omkring det indbydende Kaffebord! Men Hvilen var ogsaa sød efter en saadan Reise. De lagde sig til Ro med inderlig Tak til Gud for deres Frelse.

Efter nogle Dages Ophold i Seidesfjord reiste Sysselmand Th. og Frue tilbage ad den almindelige Vei, hvilken de tilbagelagde fra Kl. 8 om Morgenen til Kl. 7 om Aftenen, da de efter en lykkelig Reise naaede deres Gythaborg.

Det Øvrige af Sommeren, Efteraaret og Vinteren forløb under det daglige Livs jævne Gang, der kun for en Tid paa en glædelig Maade afbrødes i Begyndelsen af Februar 1806, da Sysselmand Th.s 3die Søn, Skule, blev født. Vinteren var „meget streng, og Havisen kom tidlig". — I Foraaret kom Kjøbmand L. med Familie tilbage fra Kjøbenhavn, hvor de havde tilbragt Vinteren. Han var syg ved Ankomsten til Island, og døde 9 Dage efter i en meget ung Alder, efterladende sig en ung Kone og 3 smaae Børn. Det Ældste af disse toge Sysselmand Th.s til sig ifølge et Løfte, de havde givet Faderen paa hans Dødsleie. —

Den følgende Sommer var mild, og Haven ved Gythaborg gav en rigelig Afgrøde. Forresten har Fru Th.

Intet noteret om denne Sommer og den paafølgende Vinter uden dette, at Tiden forløb „under daglige Sysler, uden at noget Mærkeligt tildrog sig i deres Huus og nærmeste Omgivelser".

Den 7de Juni 1807 var „en dobbelt Glædesdag" i Sysselmandens Huus, da deres 4de Søn, Sophus, blev født, og der samme Dag ankom 2 Skibe fra Kjøbenhavn. Der var, som sædvanlig paa denne Tid muntert Liv ved Fjordens Vande, og Ingen kunde tænke paa, at disse Skibe havde bragt dem de Fornødenheder, hvormed de maatte hjælpe sig i mere end 2 Aar; man havde i Island ingen Formodning om det Uveir, som nu trak sammen over Danmark.

„Den følgende Vinter var streng paa Island", skriver Fru Th. „Intet ahnede vi om den Elendighed, som paa den Tid herskede i Kjøbenhavn; vi hørte Intet om Krigen før den 16de Marts 1808, da Posten fra Nordrelandet bragte os den Efterretning, at ved Postskibets Afgang stod Hovedstaden i Brand, og 30,000 Engelskmænd laae i Sundet. Dette var en frygtelig Tidende for os. — Nu maatte vi knibe paa Rug og Gryn, hvoraf vi forøvrigt kun havde Lidet, da det skulde holde ud, indtil et dansk Skib bragte os ny Tilførsel, hvilket under nærværende Omstændigheder kunde have lange Udsigter. Lidt Kaffe, et Par Pund Sukker (men ingen Thee) og en Ubetydelighed af Medicin var alt det, vi af deslige Kjøbmandsartikler havde i vort Huus. — Min Mand tilskrev Factor L. paa Rødefjord om Danmarks Ulykke, og fortalte, at vi vilde gaae over Isen til Eskefjord, deels for at høre Nyheder der, deels for at faae Løvte paa lidt Proviant. Hver med sin *Broddstaf* i Haanden begave vi os paa Veien. Det var første Gang, jeg gik over Isen paa Fjorden; men det var langt fra at være saa farligt,

som jeg havde antaget. Vi toge ind til Factor S., hvor vi traf Assistent H. med Kone; thi han var bleven gift siden vort sidste Besøg i Rødefjord. Uagtet den egentlige Hensigt med vor Reise taug baade min Mand og jeg angaaende Provianten, da vi under denne vort Fædrelands almindelige Ulykke ikke vilde være dem, der alene tænkte paa egen Interesse. Vi talte kun om, hvorledes vi skulde sikkre os mod engelske Capere, og flytte det Lidet, vi eiede af Værdie, til Fjelds. Grosserer K., som ved sine udbredte Speculationer havde skaffet sig en varig Indflydelse paa Islands Handel, var bleven styrtet, og hans betydelige Eiendomme tilfaldne Kongen. Opsigten over hans Handelssteder og Vare var betroet min Mand, som, for at sikkre Varene for Englænderne, nu besluttede at lade dem transportere op i Landet". — Under denne Raadslagning faldt det dem ind, at Factor L. var en indfødt Englænder, og Alle betoges af Frygt for Forræderi. Nogle i Selskabet meente, at man maatte lade ham transportere op i Landet, og der bevogte eller strax skyde ham! Endog Fru Th. var, som hun selv tilstaaer, ved Tanken om Danmarks, af Englænderne forvoldte, Elendighed og Muligheden af det befrygtede Forræderie kommen i en saadan Ekstase, at hun stemte for de strengeste Forholdsregler. Da kom en Pige ind og fortalte, at Factor L. kom ude paa Isen. Ved sin Indtrædelse henvendte han sig til Sysselmand Th. og sagde: „Det er dog mærkeligt, at jeg skulde faae denne Efterretning fra Dem idag. Jeg havde just drømt inat, at der kom et engelsk Krigsskib, hvoraf vi erfarede, at der var Krig mellem vore to Nationer. Skibet seilede til Eskefjord, og imidlertid bleve de Danske enige om at klynge mig op i *Saudagalgen**), og skyde mig, for at jeg ei skulde forraade dem eller deres

*) „En Galge, hvori de slagtede Faar og Bæder ophænges“, bemærker Fru Th.

Eiendom til mine Landsmænd. Medens jeg nu stod og ventede min Død, kom Fru Th., og indlagde en Bon for mit Liv, hvorfor jeg ogsaa undgik at blive skudt, men maatte op i Herredet". Det er ikke vanskeligt at forestille sig, hvilket Indtryk disse Ord maatte gjøre paa de Tilstedeværende, især Fru Th. Alle „taug med den største Forundring", og Ingen frygtede mere for Forræderiet. Fru Th. bemærker ved denne Leilighed, at hun vidste at fortælle mange lignende mærkelige Drømme og andre Forvarsler fra Island.*)

„Da min Mand", skriver Fru Th., „et Par Dage efter lod forhøre paa Handelsstedet, hvormange Tønder Rug og Gryn, hvormeget Kaffe, Sukker og Thee vi kunde faae, tænk Dem da min Sorg ved det Svar, at Alt var lovet bort i Efteraaret! og jeg kan ikke negte, at Følelsen af mit Huses Mangel og Frygten for Fremtiden gjorde mig bitter. Nogle Dage efter kom dog Factor S. med 2 Høns til Foræring, og lovede os 2 Tønder Rug, naar vi vilde meddele ham Lidt af Havens Afgrøde, som Roer, Kaalrabi, Kjørvel m. m., hvilket jeg med Glæde lo-

*) Jeg vil her anføre en ret mærkelig Hændelse af denne Art, saaledes som den af Fru Th. og hendes Mand er mig fortalt: Sysselmand Th. gjorde en Dag en Tour ud af Rødefjord i en lille Baad. En Dreng var Styrmand, og 2 Piger roede. I Fjordens Munding bemærkede de en stor Hai, der syntes at styre imod dem. Af Forfærdelse vare Pigerne nærved at besvime; men et kraftigt Ord af Th. muntrede dem op, saa de brugte Aarerne med al Kraft for at naae Landet. Den forfølgende Hai var ganske nær, saa at man af og til kunde see ind i dens uhyre aabnede Gab; men Baaden naaede Landet, og de vare frelste. Th. gik nu over Land hjem. Imidlertid havde Fruen i Middagsstunden ligget paa Sengen i en halvvaagen Tilstand, og havde seet sin Mand træde ind i Stuen, og hørt ham fortælle om den Fare, hvori han havde været, da Baaden forfulgtes af Haien. Da vaagnede hun forfærdet, og see! — hendes Mand traadte ind i Stuen, og Drømmen blev til Virkelighed.

vede. Ogsaa Assistent H. skrev, at vi kunde faae 4 Td. Rug imod at overlade ham lidt Frø og Grønt; men af andre Artikler fik vi Intet. Det var et haardt Savn at maatte undvære saa mange Ting, vi vare vante til, og dobbelt tung den Maade, hvorpaa vi overbevistes om Sandheden af det Valgsprog: „Enhver er sig selv nærmest", der, hvor almindeligt det end er, dog altid bliver en Ytring af en selvkjærlig og egennyttig Tænkemaade. Dette Forhold uagtet, som ved denne Leilighed udvistes imod os, stræbte vi til enhver Tid at lægge vor Deeltagelse for Dagen, der desværre ofte behøvedes. Ja, mørke vare i Sandhed vore Udsigter. De andre Danske, som boede der, vare Handelsmænd; Forraadet af de Vare, de havde i Handelen, var ubetydeligt, og urimeligt var det derfor ikke, om de i Betragtning af de daarlige Udsigter tænkte paa Fremtiden, og gjemte Varene til eget Brug. Vi vare en stakkels fattig Embedsfamilie, og min Mand havde ofte talt og handlet efter Embedspligt til Bedste for Bonden og Landet og tidt mod Kjøbmandens Interesse. Vi kunde derfor ikke gjøre Regning paa megen Velvillie af denne. Bonden havde Intet, vi ikke heller. Det ringe Forraad, jeg havde af Frø, var vor største Trøst".

Det var naturligt, at vore Danske nu især anvendte deres Skarpsindighed og Flid paa ret og tilfulde at benytte Landets egne Producter — en Sag, de under deres hele Ophold i Island havde skjænket deres særdeles Opmærksomhed —, og at de søgte, saavidt muligt, at undvære Alt, hvad der maatte kjøbes fra Handelsstederne, hvortil de dog hidindtil kun havde kunnet anvende den lille Fortjeneste, det qvindelige Personales Haandarbeide i Huset indbragte. Sysselmand Th.s Indtægter vare nemlig, især efter de haarde Vintre i Aarene 1802—4 og 1806 og 1807, da mange Creature omkom af Mangel, meget ringe, og beløb sig stundom neppe til 150 Rbd. aarlig. Der behøvedes altsaa al mulig Sparsommelighed.

Disse Hensyn bevægede ogsaa den Th.ske Familie til i Efteraaret 1808 at flytte fra deres smukke norske Huus, hvor de ikke kunde opholde sig uden Ildebrændsel, ind i den iislandske *Badstofa*, der i denne Anledning var bleven udvidet, hvorved tillige et Sideværelse var bleven indrettet til Folkene. Her havde de vel kun et høist maadeligt Locale; men det ydede dem dog den væsentlige Fordeel, at de havde en stadig Varme baade Nat og Dag fra Creaturene nedenunder*), hvoraf de igjen snart spore de den glædelige Følge, at Fru Th.s sædvanlige Hoste udeblev. I det norske Huus kunde de vel om Dagen (naar de havde Ildebrændsel nok — stundom havde de dog maattet arbeide i Kulden —) vedligeholde en god Varme; men om Natten frøs Alt, hvad der kunde fryse inde hos dem, endog Barnets Aande paa Vuggepuden, og der hørte da stærkere Kræfter, end Fru Th. besad, til i den „jøkelkolde Stue" at pleie Børnene, og stundom at „sidde hele Timer" ved deres Leie.

Vi vende igjen tilbage til Foraaret 1808. „Den grønlandske Haviis" omspændte de iisländske Kyster**). Vaa-

*) Alle iisländske Vaaningshuse ere saaledes indrettede, at Creaturene (det vil sige Koerne, thi Faar og Heste — kun en særdeles yndet Ridehest her og der undtagen — gaae ude hele Vinteren, overladte til sig selv) ere nedenunder i et Slags Kjelder-Etage. Loftet herover, og altsaa Gulvet i Stue-Etagen, er lagt saaledes, at der er Aabninger mellem alle Brædderne, for at Varmen kan stige op derigjennem. Stuens tvende Sider indtages af 2 Rækker Senge, mellem hvilke der kun bliver et smalt Rum tilbage for de Gaaende. Om Dagen sidder man paa Sengene, der saaledes tiene til Sofaer. — Et saadant Værelse indesluttede nu vore Danske; her var baade Dagligstue, Sovekammer og Contoir. — Naar man vil gaae ind i en saadan Bolig, kommer man først gjennem en smal Gang, der snoer sig i flere Bugter for at holde Kulden ude. Ved Enden af Gangen kommer man til en Trappe, der fører op til Stuen. Paa begge Sider af Trappen er der Indgang til Koerne.

**) Med Undtagelse dog af Øens sydlige Side, hvortil Isen ikke naaer.

ren tilbageholdt sin milde Aande, og skjulte sig under de frosne Marker. For havde det altid været Fru Th.s største Glæde, naar Isen om Foraaret drev bort med sin stivnende Kulde, der havde tilbagetrængt den længselfuldt forventede Vaar, naar Fiskeriet igjen kunde begynde, og de danske Skibe ikke mere hindredes i at gjeste Fjorden; „nu derimod", skriver hun, „bad jeg inderlig til Gud, at den maatte blive liggende; thi den vilde holde Capere borte, som jeg frygtede mere end alt Andet, og danske Skibe kunde vi ikke vente". Isen drev imidlertid bort, og Sommeren gik over Landet; men Caperne udebleve. Derimod fik man i *Faskrudsfjördr* (et Par Miil sønden for Rødefjord) et ganske andet, uventet og kjært Besøg: en Hvalfisk styrede ind i Fjorden, hvor den kom paa Grund, og blev fanget. Denne rige Fangst faldt i en fattig Præstes Lod. I de senere Aar var der ingen Hvalfiske kommen til Søndre-Mule Syssel; desto større var nu Glæden, og desto mere følte man sig bevæget til heri at see den gode Guds kjærlige Tilskikkelse i Nødens Tid. „Vor Glæde var ubeskrivelig", siger Fru Th. „Min Mand lod Tingbudstikken gaae ind ad Fjorden til og op i „Herredet" for at bekjendtgjøre, at der var Hval at faae. Da der nu ikke længere var nogen Grund til Frygt for Hungersnod, gav jeg af Glæde over denne lykkelige Tildragelse et Par Fustager Valde til Priis, i det jeg lod bekjendtgjøre, at Alle, som rede forbi med deres *Rekster* (Caravaner), kunde faae Drikke hos os. Jeg havde nemlig samlet en Mængde Valde og Tykmælk, som bruges der i Landet om Vinteren paa forskjellig Maade. Her vil man ikke troe det, men det kan dog behandles saaledes, at det bliver en meget velsmagende Drik. For dem, som reise baade Dage og Nætter, og faae kun lidt Føde, er en god Drik *Blanda* eller Valde og Vand baade nærende og styrkende. — Da min Mand kom med 10 Heste for at kjøbe

Hval af Præsten, sagde denne til ham: „Gud har givet mig Hval, og De skal faae Hval, *domine præses*". Det var glædeligt at see saa mange Hundreder blive hjulpne, men stygt, hvorledes Mange bedroge den stakkels gamle Præst. Han var saa glad, og troede aldrig, at de Indtægter, han havde af Hvalen, skulde faae Ende, saa han hverken kunde høre eller see. Vi fik baade Kar og Bøtter fulde af Hvalfiske-Spek, Rinke og Tvist eller det finere og grovere Kjød. Spekket sparede Smørret, og af Kjødet lavede jeg lækkre Fricadeller og Boller. Frygt for Hungersnød og dens rædsomme Følger havde hidtil betaget og nedbøiet alle Gemytter; Enhver trængte, og Ingen kunde hjælpe; men alle disse sørgelige Udsigter forsvandt, da vi modtog Hvalen, en Gave af Gud, i hvilken Tildragelse Enhver grant maa skue Forsynets Varetægt og den Barmhjertighed, hvormed Guds Faderøie vaager over alle hans Skabninger".

„Da min Mand dog senere", vedbliver Fru Th., „ønskede sig nogle af vore vante Nødvendighedsartikler, for dermed at gjøre mig tilgode i Julen, til hvilken Tid jeg ventede min Nedkomst, skrev han til Kjøbmand St. i Berufjord, og bad, om hans Kone ei vilde overlade os et Par Potter Gryn, nogle Rugtvebakker, lidt Kaffe og Sukker. Han svarede, at hans Kone nok vilde overlade os det Omskrevne, men bad, at vi selv vilde besøge dem, da de længtes saa meget efter at see og tale med os. Min Mand kunde ikke følge mig paa Grund af sine Forretninger, og jeg havde ikke reist uden ham siden den uheldige Tour til Seidesfjord med H. og T. Men for at see Danske, vilde jeg vove Meget; min Mand vilde skaffe mig en sikker Fører, hvis jeg turde reise alene, og jeg besluttede mig dertil. Jeg vilde baade more mig selv og dem, jeg besøgte, og jeg tænkte vel ogsaa paa ved denne Reise at gavne mit Huus til den forestaaende Vinter. Min kjære

Th. paatog sig at passe Huus og Børn ved Siden af sit Skriverie. Den første Dag ledsagede han mig op under *Thordalsheyde*, hvor den Mand var, der skulde følge mig den øvrige Vei. Ved Skilsmissen var jeg lidt beklemt, og havde nær svigtet mit Løfte; men i samme Moment skammede jeg mig ved min Svaghed, og tog Afsked. Vi havde kun redet et lille Stykke fra Gaarden, da standser min Følgemand, tager sin Hat af og holder den for Ansigtet. Jeg seer tilbage, og da staae alle Mandfolkene med blottet Hoved og Fruentimmerne med Hænderne for Ansigtet, og bede for et lykkeligt Udfald af vor Reise. Efter Bønnen kom min Mand og de Andre endnu engang hen for at tage Afsked; derpaa red Følgemanden videre, og jeg fulgte modig efter. Ved at færdes Thordalsheden eller Fjeldet følte jeg mig altid noget høitidelig stemt, og denne Gang mere end nogensinde. Vi kom lykkelig til Skriddalen, hvor vi overnattede. Tidlig næste Morgen fortsatte vi Reisen over Brudedalen og *Stapsheyde*, et overordentligt bradt og steilt Fjeld. Øverst paa samme overfaldt os Taage, Regn, Blæst og Snee, som stod paa i 4 *à* 5 Timer, indtil vi kom til Breddalen, da Veiret atter blev smukt, og ved Sengetid naaede vi lykkelig vort Bestemmelsessted. Ingen ventede mig, saa meget mere velkommen var jeg, og nu fortalte de os, hvorledes jeg havde „sokt ad dem", det vil sige: medens jeg færdedes paa denne Reise, og mine Tanker vare hos mine Venner, følte disse en Uro, en Længsel efter noget Fraværende, kort sagt, en Følelse af noget Usædvanligt, hvilket bebudede dem en kjær Persons Ankomst. „*Atsokn*" er saaledes Sjælenes sympathetiske Indvirkning mellem fraværende Personer, og ingen Islænder vil vist negte dens Tilværelse*). — Det var en stor Glæde for mig at befinde mig

*) At den saakaldte Atsokn ikke har sin Grund i Enkeltes Indbildning, men er en almindelig Erfaringssag i Island, synes at være

hos mine Venner. Hjemme levede jeg paa Islandsk, men her fik jeg baade dansk Mad og Drikke: Grød, Brød, Kaffe og Thee. Kun Tanken om, at min Mand savnede disse Nydelser, gjorde mig ligegyldigere derved, end jeg ellers vilde have været. — Efter 8 Dages Forløb maatte jeg tænke paa Hjemreisen. Madame St. og Assistent J. ledsagede mig den første Dagsreise. At vi droge ad et Fjeld, Jordvikurskardet kaldet, var deres Raad, en Vei, som jeg meget fortrød, vi havde taget. Vi maatte der ride paa Siden af et meget høit Fjeld. Et Sted, omtrent 8 à 10 Favne i Længden, var der ei Andet end en smal Sti, som Hestene først maatte passere, og i det disse bleve drevne over, rullede Sand og Steen ned ad Fjeldet. De ønskede alle, at jeg først skulde over, og jeg troede mig ogsaa istand dertil; men da jeg nærmede mig Stedet, og saae den dybe Afgrund paa min høire Haand og det steile Fjeld tæt ind paa min venstre Side, var det, som alle Sandser forlode mig. Jeg bad at maatte vente lidt for at samle Mod og Kræfter, men det hjalp ikke. Nu mindedes jeg, at St. havde foræret mig en halv Flaske Kirkeviin, hvoraf jeg paa de Andres Raad tog en Mundfuld for at oplive Modet, hvilket dog heller ikke virkede stort. Nu vilde J. gaae baglænds, og holde mig i Hænderne, og for at gjøre Stien bredere, satte han sin Fod paatværs paa de smaleste Steder. Jeg satte nu min Fod paa hans, og fæstede mine Øine paa Fjeldsiden, for ei ved at see til Skredsiden at blive svimmel. Gud var god, og jeg kom lykkelig over. Skjøndt Mængden altid er lidt betænkelig ved at passere denne Sti, antager jeg dog, at min store Frygt meest havde sin Grund i min daværende Tilstand. Vi kom denne Aften til Thorwaldsstad i Breddalen. De

klart deraf, at dette, under hine locale Forhold især, saa interessante Phænomen har faaet sit eget, overalt gangbare Navn.

gode Folk, som her modtoge os, havde engang for flere Aar siden havt den store Sorg, at deres Søn, den Gang et Barn, blev efterladt paa den anden Side af Aaen. De antoge, at han var fulgt med dem, som først vare dragne hjem; men hvor utrøstelige bleve ikke de stakkels Forældre, da de kom hjem, og deres Barn ikke var der. Først to Dage efter fandt de Barnet langt inde i Dalen — vanvittigt og stumt. Nu var han fuldvoren". — Vore Reisende logerede denne Nat i Høladen, hvor de laae i Høet, Fru Th. og Madame St. i det ene Hjørne, J. og Følgemændene i det andet. Efter et Par Timers Søvn bleve de vækkede ved den Vanvittiges sørgelige Grynten, hvilket især satte Fru Th. i Skræk, da han stilede sin Gang mod hende, der om Aftenen havde vundet hans Yndest ved at meddele ham Noget af sin Madkurv. Medens Mændene søgte at skaffe ham ud, kom hans Fader og Brødre til, og førte ham tilbage til hans Seng. — Næste Morgen adskiltes de Reisende, og droge hver til Sit. „Samme Aften", skriver Fru Th., „naaede jeg mit Hjem, som aldrig havde forekommet mig saa venligt som denne Gang, og fandt min Mand og Børn i bedste Velgaaende. Jeg glædede min Mand ved at vise ham et Pund Kaffe og et Pund Sukker, som jeg havde bragt med mig. Sukkeret huggede vi smaat, og kom det i en Flaske, Kaffeen i en anden, brækkede et Par Brædder op under Sengen*), og gravede Flaskerne der ned, for ei at fristes til at bruge dem før en mere trængende Tid".

I denne Sommer laae Fru Th. med 2 af Børnene og 6 af Folkene (de Øvrige vare paa Fiskerie) i Telt i 3 Uger for at samle Fjeldmos. „Det samles om Natten", bemærker hun, „da det hæver sig fra Jorden, naar Aften-Duggen er falden. Havde vi anvendt disse 3 Uger til at samle Lyng og Ved til Brændsel, havde vi ikke be-

*) I det norske Huus, i hvilket de tilbragte Sommeren.

hovet at forlade vort danske Huus; men en 8 à 10 Td. Fjeldmos var en god Hjælp til Føden".

Dagen før Jule-Aften blev Fru Th. syg, og de ovenfor omtalte Flasker bleve igjen opgravne. Den følgende Morgen velsignede Gud Sysselmand Th.s Huus med den første Datter, hvorved Fruens inderlige Ønske blev opfyldt. „Efter 4 Sønner", skriver hun, „fik jeg denne Rigdom midt i min Fattigdom og Elendighed". De boede, som Læseren vil erindre, nu i den iislandske *Badstofa*. Nytaars-Aften blev den lille Datter døbt.

Fru Th. befandt sig temmelig vel, men frygtede dog for, at det ikke vilde vedvare, da hun af Mangel paa danske Fødevare ikke kunde iagttage nogen passende Diæt. For at forkorte de lange Vinternætter, sparede hun Kaffeen om Dagen, for at nyde den om Natten. Naar hun da begyndte at vaagne, forekom det hende, at der forestod hende noget ret Behageligt, uden at hun dog endnu vidste, hvad det var, indtil Kaffeens Anretning forvandlede Drømmen til Virkelighed, og beredte hende en saadan Nydelse, som en Kop Kaffe vel aldrig siden har skaffet hende. — Hvad hun havde frygtet for, indtraadte; hun blev syg faae Dage efter Barnets Daab. „Min Mand vidste nok, hvad der kunde hjælpe mig," skriver hun; „men han havde ingen Medicin. Efter 8 Dages Forløb kom en Bonde og forærede mig et Stykke Rhabarbararod, der af Fugtighed var saa seigt, at jeg kunde vride det som en Svamp. Da jeg var syg, behandlede jeg det ikke, som jeg burde have gjort; jeg ansaae det for kraftesløst, og, istedenfor at pulverisere det, skar jeg det da blot i tynde Skiver, hvilke jeg tog i Lidt af Folkenes Græsegrød (*Grasegrautr* ɔ: Græsgrød) eller iislandsk Mos". Men denne Cuur havde nær kostet Fru Th. Livet; hun blev heftig syg, og en i flere

Aar vedvarende Nervesvækkelse var maaskee tildeels en Følge deraf. I flere Uger efter kunde hun ikke tale, men blot hvidske. Hun lod en Bonde hente, som aarelod hende, og da hun følte Lindring herved, gjentog hun denne Cuur, saa ofte Smerterne tiltoge, ja bad endog sin Mand, at hun maatte beholde denne Bonde i Huset, for stadig at bruge hans Hjælp, da hun ansaae ham for den, der holdt Liv i hende. Herved blev hun end mere mat og svag, og vilde sandsynligviis snart have udtømt sin Livskraft, dersom hun ikke omsider havde givet efter for en Vens kraftige Modforestillinger, og erkjendt, at hun hellere burde lide Smerter end maaskee gjøre sig skyldig i et middelbart Selvmord.

I den Tilstand, hvori hun nu befandt sig, kunde hun umuelig pleie sit spæde Barn; baade hun selv og Barnet leed ved, at hun beholdt det hos sig, og hun indsaae derfor Nødvendigheden af at maatte overlade dets Pleie til Andre. Da kom just en Bonde ved Navn Brynjolfur, og bad om, at de vilde overlade ham og hans Kone Ranveig deres spæde Barns Pleie. Med Glæde samtykkede Sysselmand Th. og Frue deri; „thi paa intet Sted", siger Fru Th., „kunde jeg være roligere for mit Barn end hos disse gode Mennesker, hvis oprigtige Sorg ved Tabet af deres eget Barn borgede for den Omhu, de vilde offre mit". Brynjolfur var dem som „sendt af Gud".

Brynjolfur og Ranveig boede i den yderste Gaard ved Fjorden, og havde for 4 Aar siden en lille Datter, deres eneste Barn, født samme Dag som Sysselmandens ældste Søn. Deres Gaard laae temmelig høit, saa at de ankommende Skibe først saaes fra dette Sted. En smuk Foraarsdag i Aaret 1805 red Fru Th. med Factor H. en Lysttour til denne Gaard, hvorfra de vilde see ud over Havet efter de forventede danske Skibe. Men da de kom dertil, fandt de alle Gaardens Beboere i stor Sorg; — den lille

Atlev var bleven borte. Den foregaaende Dag mod Aften stod Ranveig og redte sin Seng; hendes Mand og Folkekene vare borte. Da sagde Barnet: „*módir min, má ek fara ofan*"*); hun svarede „ja". En liden Stund derefter kalder hun paa Barnet, men faaer intet Svar; hun kalder atter, farer ud, raaber, søger — ak! hendes lille Datter var borte! „Stakkels Moderhjerte! hvad maatte du lide"! Noget efter kom hendes Mand og Folkene hjem; de løb hver sin Vei, og søgte hele Natten og den følgende Dag, men forgjæves; den lille Pige var ikke mere at finde. „Lidt forend vi kom", skriver Fru Th., „havde de ophørt med at lede. Konen var utrøstelig over sit Tab, og frygtede tillige for, at Præsten og min Mand vilde straffe hende for Mangel paa Tilsyn med hendes Barn. Jeg trøstede hende med, at hun var ulykkelig nok, og at hverken verdslig eller geistlig Øvrighed havde Hjerte til at tiltale hende". — Nogle meente, at de saakaldte *Huldufólk***) havde stjaalet Barnet, Andre, at en Ørn havde taget det, hvilket syntes at bestyrkes derved, at man om Efteraaret, da man „gik Fjeldgang" (for at opsøge Faarene, „der til den Tid gaae og skjøtte sig selv"), paa en stor Steen høit oppe fandt en Skee, som Barnet havde havt i Haanden, da det forlod Moderen.

Til disse gode Mennesker skulde nu Sysselmandens lille Christiane flyttes. Der blev til den Ende gjort en Kasse med en Glasrude og flere Lufthuller i Laaget, og deri redt et Leie til den Lille; men det var ingen let Sag at indpakke det spæde 3 Ugers Barn saaledes, at det hverken

*) „Min Moder, maa jeg gaae ned" o: ad Bakken, hvorpaa Huset laae.

**) Ved dette Navn betegne Islænderne et Slags Folk, som de ikke have nogen god Tro til, og om hvem mange eventyrlige Ting fortælles. De antages at opholde sig i Bjerghuler i det Indre af Landet.

skulde fryse eller qvæles. 6 Mand fulgte med for skiftesviis at bære den lille simple Portechaise. „Endnu kan jeg ikke begribe", skriver Fru Th., „hvorfra jeg fik Styrke til at udholde denne Skilsmisse, og bekjæmpe min Angest for dette elskede Liv. Kun den haardeste Nodvendighed og Tanken om Barnets forladte Tilstand ved min egen Død, der den Gang ikke syntes langt borte, kunde bevæge mig til at samtykke i en saadan Beslutning. Skjøndt af Naturen stærk, havde jeg dog i visse Dieblikke altid været noget svag; nu havde Sygdommen ganske afkræftet mig". Hertil kom det smertelige Savn af de fleste tilvante Fornødenheder, Mangel paa Lægehjælp, Vinterens Barskhed, Tanken om, at hun ved Yttringen af sin Tungsindighed bedrøvede sin Mand og sine Børn — alt dette havde saa aldeles nedstemt og nedbøiet den stakkels Fru Th., at hendes Tilstand ret var beklagelig. Ja, vi ville sukke med hende, men — sukke til Gud; og Tanken om, at hans Fred stundom har besøgt hendes bevægede Hjerte, og at en Straale af hans Lys nu og da har forjaget det ængstende Mørke, hvori hun syntes at kjæmpe med Døden, skal oplyse os det mørke Malerie af hendes lidende Tilstand.

„Skilsmissen fra mit elskede Barn var kommen", vedbliver Fruen, „og jeg overlader til Enhver at forestille sig de Qvaler, jeg følte ved denne Leilighed. Uagtet min egen hjælpeløse Tilstand, bad jeg dog min Th. at ledsage Barnet, for hvilket jeg da kunde være mere rolig. Jeg bad Gud tage dem alle i sin naadige Varetægt, og de reiste bort. Det var midt i Januar; Veiret var nogenlunde godt, men Kulden streng. Jeg blev ene tilbage i Gaarden med mine 3 smaae Drenge (af hvilke den mindste kun var 1½ Aar gammel, dertil svagelig og trængende til al mulig Pleie og Opmærksomhed) og en Tjenestepige".

Fru Th. var mat og træt, og gik om Eftermiddagen tilsengs for at hvile en Stund. Hun bemærker ved den-

ne Leilighed, at alle Islænderne om Vinteren pleie at sove i Mørkningen. Pigen blev oppe, og skulde tidlig tænde Lys til Beroligelse for Fruen, hvis hun skulde blive upasselig. Fruen kunde ikke sove, og hørte omsider, at Pigen længe forgjæves søgte at slaae Ild. Da blev hun ret ængstelig og urolig. Det havde begyndt at storme, saa hun kunde frygte for, at Veiret vilde hindre hendes Mand i at komme hjem den Dag. Hestene og Faarene begyndte at søge hjem*); brægende gik Faarene paa Taget og Gjærdet, og der var Ingen til at lukke dem ind; Køerne brølede i Stalden, og der var Ingen til at fodre og vande dem. Men langt skrækkeligere var det dog Fru Th., at de ikke kunde faae Ild, og hun frygtede for, at hun af Angest skulde blive heftig syg. Snart kunde hun vente, at Børnene vilde vaagne, og hvorledes skulde hun da stille den mindste Dreng tilfreds i dette Mørke? Hvilken Nat forestod der hende nu, om de Bortreiste udebleve, og hun desuden maatte frygte for, at de maaskee i Uveiret fore vild underveis! Hun satte sig op i Sengen, og begjærede Fyrtøiet af Pigen. Den trofaste Pige græd, og sagde, at der var spildt Vand derpaa. Nu maatte Fruen ogsaa græde. Da vaagnede den ældste Søn, og spurgte, hvorfor hun græd. „Vi Ulykkelige," svarede hun, „Fader kommer ikke, og vi kan ikke faae Ild. Hvad gjøre vi nu, om jeg bliver syg? Blot jeg havde noget Krudt"! — „Det veed jeg hvor er," sagde Drengen; „i det danske Huus staaer en Flaske Krudt paa Faders Skatol." Pigen havde aldrig for kunnet lukke Døren op til dette Huus; men nu bad hun om at maatte gaae med den lille Borge for at forsøge derpaa. De gik, og kom kort efter tilbage; Drengen havde Flasken i Haanden. Fruen tog nu lidt Krudt i Haanden, gned noget Blaar deri, strøede et Par Korn ovenpaa, og lagde

*) De gaae, som ovenfor bemærket, ude om Vinteren, men søge stundom hjem til Gaarden i haardt Uveir.

det paa et Tinfad; Pigen havde et Lys paa rede Haand. Derpaa slog hun Ild i Blaaren, og Lyset blev tændt. — Kort efter begyndte Hunden at gjøe, og Sysselmanden kom med sine Folk. Den lille Christiane havde han i god Behold overgivet til Ranveigs og Brynjolfs Varetægt, og Fruen takkede Gud, fordi denne Sorgens Dag var overstaaet.

Vinteren gik til Ende, og Foraaret og Sommeren kom. I Mai fik Sysselmandens deres lille Datter tilbage, der nu var 20 Uger gammel. Hun var bleven tyk og fed, dertil rolig og god, saa hun kun behøvede liden Pleie. Paa samme Tid flyttede de ind i deres danske (norske) Huus. „Men hvor jeg kom," skriver Fru Th., „var jeg en Stakkel, mig selv og Andre til Plage; jeg var aldrig glad, ja kunde ikke engang taale at see Andre glade; til visse Tider græd jeg bestandig, til andre kunde jeg slet ikke græde; ingen Næring kunde jeg tage til mig, uden jeg blev saa beklemt, som om jeg skulde opgive Aanden; enhver Nydelse besværede mig; heller ikke blev mig den Trøst tildeel, som Religionen ene skjænker, da alene Længselen derefter rørte mig for stærkt".

Med det mildere Veir forbedredes dog Fruens Tilstand, saa at hun med en lille Pige kunde passe Huset, medens alle de øvrige Folk vare sysselsatte med Fiskeriet og Høbjergningen, for hvilke Arbeider Sommeren 1809 var meget gunstig. „Bestandig ængstedes Islænderne for Skibenes Udeblivelse", skriver Fruen, „og frygtede for at komme til at savne de nødvendigste Artikler, som Jern, Salt og Liner til Fiskeriet; men Nøden gjorde de gode Islændere opfindsomme paa en roesværdig Maade de: de spandt Liner af den groveste Uld; Krogene smedede de selv, og deres Baade smurte de med Tran istedenfor Tjære, saa Fiskeriet gik godt. Hvad Fødevare angik, da kunde den, som var vant til Landets egne Producter,

ikke komme til at sulte, saalænge der var nok af dem. Jern var der just ingen Mangel paa for Øieblikket".

I Mai saaede Fru Th. sit sidste Frø. Det kom godt op; men da „indtraf et Uveir med Snee og Frost, som varede i 8 Dage, og da Sneen var optøet, vare de grønne Urter næsten alle forsvundne". Hvilket Indtryk dette Uheld under nærværende sørgelige Tidsomstændigheder maatte gjøre paa Fruen, er let at forstaae. Ganske modfalden tog hun en Dag, da hun var færdig med sine huuslige Sysler, en Pude under Armen, og gik, uden ret at vide hvorfor, op i en Bjergkløft, hvor hun lagde sig paa Puden, og overgav sig til sine mørke Tanker. Imidlertid saae hun en Fremmed komme ridende til Gythaborg, og hun gik hjem. Hvilken Overraskelse! — den fremmede Rytter leverede hende en lille Pakke Frø fra Justitsraad F., Landfoged paa Sønderlandet. „Da jeg fik Pakken i Hænderne", skriver hun, „og følte nogle Frøkorn rulle i den, standsede næsten mit Aandedræt af glad Overraskelse; jeg mærkede, jeg havde ikke hørt feil. O! Gud! hvor mange Glæder og Goder kunde jeg nu ikke skabe Andre og mig selv, naar blot min Helbred vilde tillade mig at virke. Min første Tanke var, at Gud maatte belønne Justitsr. F. Det var et sjældent ædelt Træk af en Mand, vi aldrig havde seet, og røbede en varm Medfølelse for hans Medembedsmænd". Rygtet havde meldt ham om Haveanlæget ved Gythaborg, og han kunde da forestille sig, hvor haardt man der nu maatte savne det fornødne Frø; han havde derfor fra et engelsk Skib kjøbt den Pakke Frø, som han nu med saa megen Uleilighed sendte Fruen. For at skaffe hende den størst muelige Nytte deraf, havde han truffet den Overeenskomst med Expressen, at kun hvis han naaede sin Bestemmelse inden Midten af Mai, skulde han have hele den accorderede Betaling; kom han i den sidste Deel af Maaneden, fik han kun det Hal-

ve; kom han først den 6te Juni, skulde han kun have en Trediedeel, men efter den Tid slet Intet. Den 6te Juni kom han til Gythgborg efter en næsten 100 Miils Reise, og fik — den fulde Betaling. I sin første Glæde over Gaven havde Fru Th. nær glemt dens tro Overbringer, der vel kunde trænge til en Vederqvægelse; men han ventede dog ikke længe, før det Bedste, Huset formaaede af „Kjød, Fisk, Rekling (det Fedeste af Helleflynderen, tørret) og nyt Smør", blev sat frem for ham. Sysselmanden var for Øieblikket fraværende; da han kom hjem, var hans Glæde over Frøet næsten lige saa stor som Fruens. — Hun saaede af Frøet, og det lykkedes godt.

Paa samme Tid omtrent kom der en Dag et Bud fra Provsten med et lille pænt Kræmmerhuus, krydsbundet og forseglet og med den Udskrift: „at aabne Pintsemorgen." Da man aabnede det Pintsemorgen, fandt man deri — „2 Lod hvidt Sukker, der af Fugtighed var blevet som Meel". Fruen havde gjættet paa malet Kaffe eller Puddersukker, saa hendes Forventning blev hverken skuffet eller overtruffen.

Det var i Sommeren 1809, at der blev gjort et høist mærkeligt, forvovent Forsøg paa at løsrive Island fra dets Forbindelse med Danmark, hvad enten nu Hensigten med det eventyrlige Foretagende var at lade Øen optræde blandt de selvstændige Staters Tal, eller at give den under den engelske Krone. En Kjøbenhavner, Hr. Jørgen Jørgensen, der den foregaaende Vinter havde opholdt sig i Island, men ellers tilbragt de sidste Aar i England, landede med et engelsk Skib ved Reikiaviik, overrumplede og indtog Byen, og lod sig udraabe som Islands Behersker og Beskytter. Et løst Rygte herom kom en Dag Sysselmand Th. for Øre; men han troede det ikke. Men Dagen efter kom Sysselmand G., og bragte Th. en Deel

Documenter*), der tilfulde stadfæstede hiint Rygte. Jørgen Jorgensen bekjendtgjorde herved, at han var Regent over Jisland, og befalede Sysselmand Th. at sende en Expresse, som inden 6 Uger maatte være hos ham med en bestemt Erklæring, om han vilde opsige den danske Regjering Huldskab og Troskab, og tjene ham. I modsat Fald maatte han være beredt paa at nedlægge sit Embede, og — saa meget mere, som han ikke var en indfodt Jislænder**) — som Arrestant at gaae til Vestmanna-Oerne med det Skib, Jørgensen agtede at sende til Eskefjord med Proviant. Det blev herhos Syßelmanden paalagt at opgive de Artikler, som meest savnedes paa de derværende Handelssteder, for at de dermed kunde blive forsynede. Skulde imidlertid et dansk Skib komme, og det kunde bevises, at Nogen havde handlet med det, havde den Skyldige sit Liv forbrudt. Det vilde være let at opdage Saadant, tilføiede den mægtige Herster, da han havde flere Skibe, som bestandig løb om Landet for at jage de danske Skibe bort. Blev Veirliget godt og Elvene passable, kom han selv.

Det var tilvisse ingen glædelig Tidende for vore stakkels Danske, og der hørte baade Mod og Selvfornegtelse

*) Fru Th. beklager, at hendes Mand senere mistede disse ikke uvigtige Actstykker paa en Reise til Kjøbenhavn.

**) Jørgensen frygtede naturligviis især de Danske paa Oen, og favoriserede klogelig de Jndfødte Jislændere. Saaledes forordnede han, at den islandske Bonde skulde være fri for at betale, hvad han skyldte de danske Kjøbmænd; ligeledes, at al den „Tingsgjæld“, som Syßelmanden havde tilgode, skulde være Bonden eftergiven. Blandt hans Forordninger nævner Fru Th. ogsaa den, at Enhver maatte reise, hvorhen han vilde, uden Pas. Hun skildrer ham forresten som en Mand, „der uden at besidde virkeligt Mod eller Talenter regjerede med et, alle svage Sjæle egent, Barbarie, som fyldte Enhver med Skræk“. Af de frigivne Tugthuuslemmer oprettede han en Livgarde, som han forsynede med smukke Uniformer.

til her at holde Stand. Hvor fristende var ikke det Haab, snart at see sig forsynet med Alt, hvad man saa høilig savnede, og hvor frygtelig var ikke paa den anden Side Tanken om en Forviisning til Vestmanna-Oerne. Hvor unyttig og frugtesløs syntes ikke derhos enhver Modstand, da det lod til at Jorgensen havde Magten ihænde, for hvilken desværre Alle syntes at ville bøie sig! Sønderlandet havde underkastet sig, og Ingen gjorde Mine til Modstand; Frygt for en større hemmelig Magt, som Jorgensen skulde have i Baghaanden, havde lammet enhver Arm, og bundet enhver Tunge; thi den kongelige Hersker havde udlovet store Douceurer til Enhver, som angav dem, der vovede at tvivle om hans Magt og Storhed. Kun i Nattens Eensomhed turde Fru Th. tale frit med sin Mand om denne Sag, hvori de rigtignok meente kun at see „Vind og Bedragerie", men som dog kunde have de farligste Følger navnlig for alle Danske paa Jisland; thi med den Magt, Jorgensen disponerede over, kunde han herge Landet, og undertrykke sine Modstandere, for Efterretningen derom kunde naae til Danmark.

Den brave Sysselmand Th. betænkte sig dog ikke paa, hvad han havde at gjøre; han vilde blive sin Konge huld og tro, og var beredt paa at nedlægge sit Embede, og med sin Kone at gaae til Vestmanøerne. Erklæringen var skreven, og Expressen færdig. Brevet havde den simple Udskrift: „Til Hr. Jorgen Jorgensen", istedenfor den befalede (og nok af de Fleste brugte): „Til Hans Excellence Hr. Jorgen Jorgensen, Høistcommanderende over Den Jisland til Lands og Vands og Beskytter af samme". Herover blev Fruen ganske forskrækket; hun frygtede for, at denne Udskrift, uden Nytte, vilde oprøre den myndige Mand og fremskynde hans Hævn. Hun bad sin Mand indstændig at give ham den befalede Titulatur udenpaa Brevet; indeni maatte han skrive, hvad han vilde, om han

saa vilde kalde Jørgensen en Landsforræder. Hun græd, hun knælede, hun kyssede sin Mands Haand; men heri vilde han ikke give efter, og burde jo heller ikke. Jeg tvivler heller ikke om, at Fruen jo siden har erkjendt det Rigtige i sin Mands Bestemthed ved denne Leilighed. Expressen afgik.

Nu kunde man vente Jørgensen, hvis ikke det sig nærmende Efteraar skulde hindre ham i at reise, og hvad kunde man da ikke vente sig af hans smukke Livgarde, i hvilken der befandt sig 3 Personer, som Sysselmand Th. havde dømt til Tugthuset for Kirkeran? Det var ved Tanken om Jørgensens forventede Komme en stor Trøst for Fru Th.; at hun havde hans Broders Portrait. „Dette Portrait", siger hun, „betragtede jeg nu som min Skytsaand, og gjemte det som en Helligdom. Man sagde, at Jørgen Jørgensen i Grunden havde et godt Hjerte, og jeg ventede derfor, at hvis han kom til os, og saae sin Broders Portrait, vilde han af Agtelse for dette ikke være haard imod os. Ja det skulde følge mig, hvorhen jeg reiste. Ofte tænkte jeg, hvilken Lykke det dog var, at Hr. J. havde ladet sig tage af, og saaledes var bleven en bekymret Kones og Moders Trøst".

Da man maatte være beredt paa det Værste, tænkte de bekymrede Forældre strax paa, at faae deres Børn satte i Huset hos islandske Familier, og Overeenskomster vare allerede trufne i denne Henseende. Herved, saavelsom ved at tiltuske sig adskillige Ting, som de meente at behøve i deres befrygtede Forviisning, fik de deres Bohave tildeels adsplittet. Men den gode Gud vilde ikke, at det skulde komme til det Yderste for dem; han gjorde snart en glædelig Forandring i deres piinlige Stilling.

„En Dag i September", fortæller Fru Th., „hørte vi, at Handelsstedet i Seidesfjord var af Landets Overherre skjænket til en Kjøbmand fra Reikiavik, og at denne allerede havde modtaget Eiendommen. Factor D. og min Th.

bleve enige om i al Stilhed at reise til Seidesfjord for at høre, hvorledes dette hængte sammen. Ved Solens Nedgang, samme Dag de vare reiste, saae jeg min Mand komme ridende i en rasende Fart. Da Hesten standser, sporger jeg forfærdet, om han har mødt Jørgensen. Han svarer nei, og seer dertil saa glad og fornøiet ud. Paa Reisen havde han og D. passeret *Eskifjördarheyde* og *Slingrudalr*, og vilde just dreie af til *Seidisfjördarheyde*, da de i det Samme blive en Ridende vaer oppe i *Tungudalr*, og standse deres Heste. De spørge den fremmede Mand, som springer rask af Hesten, hvorfra han er, og han svarer: „Fra Nørderlandet, skal til Gythaborg i *Eskifjördr* og tale med Sysselmand Th. *Konungr okkarr er farinn at H** til.* Jeg har mange Breve til Sysselmanden fra Sønder- og Nørderlandet". „Kom med dem! jeg er Sysselmand Th.", siger min Mand. Hans Expresse (til J. Jørgensen) var kommen til Conferentsraad Th. paa Norderlandet. Nu fik vi Breve fra Kjøbenhavn og flere Steder; vor Glæde var ubeskrivelig"*).

*) Om J. Jørgensen har jeg senere faaet følgende nærmere Oplysninger, som her meddeles med Forbigaaelse af hans tidligere Historie. I Efteraaret 1808 kom han til Island med et engelsk Skib for at drive Handel, opholdt sig Vinteren over i Reikiavik, hvor han førte et lystigt, usædeligt Levnet, afreiste i Foraaret 1809 til Engelland, men kom et Par Maaneder efter tilbage med et Krigsskib. Nu inviterede han en Søndag Stiftamtmanden og de andre Embedsmænd i Reikiavik ombord til sig, naar Kirketjenesten var forbi. Men medens de vare i Kirke, lod han sine Folk marschere op og besætte Byen. Ved Udgangen af Kirken blev først Amtmanden og derefter de andre Embedsmænd — nogle Faae af en vis Familie undtagne — grebne af Jørgensens Folk og arresterede paa Skibet. Det danske Flag saaes ingensteds, men allevegne et nyt islandsk Flag (med 3 Torsk i, saavidt vides), og det proclameredes, at Island nu var engelsk Besiddelse under Jørgensens Bestyrelse. Tugthuusfangerne løslodes og uniformeredes, og nye Love bleve givne f. Ex. at

Det var den 11te September 1809, der blev saa festlig en Dag paa Gythaborg. „Den 15de henad Aften", skriver Fru Th., „kom der Bud, at et Skib kom for fulde Seil. Vi vidste ei, om vi skulde lee eller græde, glædes eller bedrøves. Folkene troede, det var et engelsk Skib, fordi Seilene vare saa sorte. Jeg kan ikke beskrive de Følelser, som afvexlede i mit Hjerte: Glæden, om det var et dansk, og Frygten, om det var det, der skulde hente os til Vestmanna-Øerne. Det var jo mueligt, at det havde faaet Ordre at anløbe Østerlandet og afhente os

en Mand maatte have to Koner — en Ægtemand blev, fortælles der, virkelig viet, og fik en Kone Nr. 2 —). — Kort efter gjorde J. en Reise til Nordlandet, og spurgte overalt efter Penge. Han agtede at gjeste Østerlandet, men turde ikke passere de store Aaer, og vendte tilbage til Reikiavíik. Nu ankom 2 engelske Skibe, Bedrageriet opdagedes, og Jørgensen med sine Folk blev arresteret, medens hans Arrestanter løslodes. Han sagde, at han var glad over dette Udfald, da han af Mangel paa Penge ikke kunde have holdt sig mere end 8 Dage; han maatte da have givet sine Folk Lov til at plyndre. Han førtes til Engelland. Hans senere Skjæbne er ubekjendt. Denne Act varede en Maanedstid saavel.

En Omstændighed vil jeg ikke udlade herved at bemærke. Jørgensen fik efter Forlangende opgivet fra Hr. Th., hvad der behøvedes af Fødevare i Eskefjord og Rødefjord; men Th. lod desuden forfatte en fuldstændig retsgyldig Fortegnelse over Alt, hvad der havdes paa Handelsstederne, hvilken han selv opbevarede for om muligt at skaffe de Handlende Erstatning i Tilfælde af Overfald og Plyndring. En mod Th. fjendtlig findet Mand vilde heri see en Bestræbelse efter at forekomme Jørgensens Ønsker, og beskyldte ham for at staae i hemmelig Underhandling med de Engelske, for hvilken Beskyldning han søgte Bestyrkelse i det fredelige Forhold, Th. ved sin Conduite vidste at bevare mellem Islænderne og de Engelske, som senere løb ind i Berufjord og Eskefjord, hvorom nedenfor. Hr. Th. brød sig, i Bevidstheden om sin underdanige Troskab, kun lidet om denne Beskyldning, hvoraf hans Uven heller ikke turde gjøre Alvor.

kort før Jørgensens Fald, og, om det var saa, hvilket ulykkeligt Tilfælde for os! Skibsfolkene vilde udføre Ordren, og Modstand var ikke at tænke paa. Forestillingen om en Skilsmisse fra mine Børn og mit Hjem, om en Søreises Farer, og mange andre sorgelige Tanker stormede ind paa mig. Vi vidste hverken, hvad vi skulde gjøre eller lade. — Folkene kom ilende hjem fra Fjeldet med den Tidende: „Skib kommer". Alle løb i en skrækkelig Forstyrrelse uden min Mand. Han sagde rolig: „Hent mine Heste! Ihvem det saa er, vil jeg ud til Handelsstedet". — Det var næsten mørkt; dog kunde vi skimte Skibet. Vi lukkede Vinduesskodderne, hængte desuden Klæder og Tæpper for Vinduerne, og satte Lyset i en Fjerding paa Gulvet, for at Lyset ikke skulde røbe os, om det var Engelskmænd. En Hunds Gjøen satte os i Skræk. Tause og stille listede vi os omkring som Gjengangere. — Med Eet salutceres med 3 Kanonskud ligeudfor vor Bopæl. Alle saae vi nu overraskede paa hverandre, og vi meente, at de Engelske vidste ei, hvor Sysselmanden boede. Gud være lovet! — nu vare vi frelste. Vor første Tanke var: Lys; derfor Skodderne bort, Klæder og Tæpper fra Vinduerne og Lys istedet og en Lygte op paa Flagstangen paa vort Huus. Nu hjalp jeg min Mand afsted. Et Par af vore Folk fulgte med for at bringe mig nærmere Efterretning om Skibet. Min Th. spurgte mig, hvad jeg helst ønskede mig tilbage med Budet fra Skibet, og jeg bad om noget Kaffe og fine Byggryn. I Dagningen kom Budet tilbage med Kaffe, Gryn og et Tørklæde med Brød. Nu kunde jeg gjøre mig og mine Glutter tilgode med det saa længe savnede Brød. — Skibet tilhørte Jens W. og D. De havde stridt for at naae op til os, at vi ikke skulde savne Alt. Capitain U. førte Skibet, og jeg erindrer, at han, da jeg engang spurgte ham, hvad han vilde have gjort, om han var kommen 4 Dage før, svarede, at han da om Natten i al Stilhed vilde have kappet Anker, og seilet bort. Var Gud

nu ikke god og barmhjertig, at han ei lod Skibet komme før? At Seilene saae saa sorte ud (efter vor første Formodning af Steenkulsrøg, hvoraf vi i vor Angest sluttede, at Skibet var engelsk), hidrørte fra en stille Regn, de havde havt paa Søen, men som vi ikke mærkede til paa Landet; de vare altsaa vaade, ikke sorte". Dagen efter skinnede Solen paa de hvide flagrende Seil, medens Skibet hvilede under det danske Flag i den trygge Havn, og der var festlig Glæde og Sang baade paa Dansk og Islandsk paa Gythaborg og ved Rødefjords stille Strand.

Tre Dage før Skibets Ankomst, den 12te September, saaes henimod Aften en Baad komme fra den modsatte Side af Fjorden. Den roede hen mod Gythaborg, og en gammel Kone blev sat iland paa Tunet, hvorpaa Baaden igjen roede bort. Da dette blev meldt Fru Th., gik hun ned til den Fremmede, og spurgte, hvem hun var, og hvorfra hun kom. Den gamle Kone svarede, at hun kom fra Havrenæs, hvor hun var Almisselem, og hed Ragnhildur. Paa det Sted, hvorfra hun kom, havde de Lidet eller Intet at spise, og de troede, at saae man hende først paa Gythaborg, vilde man ikke jage hende bort. Deres Tillid til vore Danskes Medlidenhed blev heller ikke skuffet; Fru Th. lovede at beholde den stakkels Ragnhildur nogle Dage, men hun bemærker dog ved denne Leilighed, at om de end vilde, turde de dog ikke „lade Fremmede i længere Tid spise fra dem, som havde samlet Føde til Vinteren". Efter 2 Dages Forløb mindede ogsaa Tjenestefolkene Fruen temmelig tydelig om den gamle Kones Hjemsendelse. „Jeg forstod dem", skriver hun, „og med Smerte sagde jeg til den Gamle, at vi maatte til at tænke paa at sende hende hjem til hendes Fødesogn*). Da hun græd, sagde jeg, at

*) I Island føres de Fattige, som ikke kunne ernære sig selv, hjem hver til sit Fødesogn. Familien forbliver ikke samlet, som her. Ved denne Leilighed foresalde stundom hjertegribende Scener, naar en Familie bliver adsplittet til forskjellige Egne i Landet.

vilde hun bede ret inderlig til Gud, at et Skib maatte komme fra Danmark inden September Maaneds Udgang, saa vi kunde faae Fodevare at kjøbe, da vilde vi beholde hende i Vinter, men kom intet Skib inden den Tid, kunde vi ikke beholde hende". Nu blev hun glad; hun var vis paa, sagde hun, at Gud vilde sende et Skib. Næste Aften kom Skibet, og den gamle Ragnhildur, der saa snart blev bønhørt, var vistnok ikke den, som var mindst glad paa Gythaborg. Hun blev nu der ikke blot denne Vinter, men lige til Efteraaret 1812, da Sysselmand Th. med Familie reiste til Kjøbenhavn. Fruen giver hende det Skudsmaal, at „hun var en god gammel Kone, spandt og vandt, saa godt hun kunde, var altid rolig og tilfreds, undtagen naar hun manglede Skraatobak, thi saa græd hun". Sysselmand Th. forsynede hende gjerne dermed, hvorved han vandt hendes særdeles Yndest. Spurgte Nogen: „hvorledes har du det, Ragnhildur"? pleiede hun derfor at svare: „de ere begge gode Folk, helst han".

Skibet afgik snart igjen, og Vinterens Stilhed udbredte sig over Eskefjord. Paa Gythaborg stod det ikke længere vel til; Fru Th.s „Miltsyge" havde indfunden sig med hele sin Styrke. „Det kan ryste mig endnu", skriver hun, „naar jeg tænker paa min Tilstand den Tid. Min lille Pige, som var saa rolig og god, saae jeg ikke uden at falde i Graad. Alt kunde bedrøve mig, ingen Ting glæde mig. Jeg laae ikke, jeg frygtede Sengen, og tænkte: naar jeg nu lægger mig, staaer jeg ikke mere op. Mine Drenge opholdt sig i den iislandske *Badstofa*, og stjal de sig undertiden ind i min Stue, og jeg saae dem, min raske Børge, min elskværdige Skule, min svage Sophus, maatte jeg græde. Naar Skule da sagde: „græd ei Moder! du døer ikke fra os, og naar jeg bliver stor, vil jeg være Læge, og saa skal jeg nok faae Dig rask" — da standsede mit Aandedræt. Tanken, om jeg døde, og en af

de Stakler ei fik et godt Hjem, betog mig i den Grad med smertelige Følelser, at det forekom mig, jeg hverken kunde holde ud at leve eller døe". Det Ubetydeligste gjorde et voldsomt Indtryk paa den stakkels Fru Th.: døde et Faar, stod Armoden for hendes Phantasie; flyttes Lyset, gyste hun, som om det aldrig mere skulde tændes. Nødig vilde hun forstyrre sin Mand med sine Klager, men længtes dog atter og atter efter et nyt Beviis paa hans Deeltagelse. Denne Længsel fik da stundom Overhaand, naar hun havde baaret Dagens Byrde og stille passet sit Huus. „Jeg tænkte", skriver hun: „maaskee siger han mig noget Ømt, som kan berolige mit bekymrede og sorrigfulde Sind, og da begyndte jeg: „„kjære Th., Du kan ei troe, hvad jeg lider; og dog kan jeg ikke ret sige, hvor jeg har ondt; hver Dag har nye Smerter"". Da svarede min gode Mand: „„man maa bære sit Kors med en christelig Taalmodighed, og det vil Du ogsaa"". Dette Svar var jeg ikke tilfreds med, og jeg begyndte derfor atter at klage: „„naar faaer mit Onde Ende, og hvilken Ende tager det med mig"". Da skjød min Mand Papirerne fra sig, og sagde ømt: „„Hvad vinder Du ved disse barnagtige Klager? Troer Du ikke, der er Andre, der har lignende Lidelser? Ved Tid og Taalmodighed vindes Meget, men Intet ved dine evige Klager"". Naa, nu var jeg først ret ulykkelig, nu var han vred, tænkte jeg. Mere syg var jeg dog ikke, end at jeg kunde tie og lide alene, og jeg bebreidede mig, at jeg uforsigtig havde foruroliget min Mand, og at han maaskee maatte troe, jeg klagede over Lidet eller Intet. Jeg vilde hærde mig, og efter slige Scener forekom det mig, som min Upasselighed var Intet mod min Mands Mishag".

Under denne sørgelige Forfatning hengik Vinteren 1809—1810, og Sommeren kom; men Fru Th.s Tilstand blev

ikke bedre. „Ofte vaagnede jeg om Natten", skriver hun, „og syntes, jeg var vanvittig. Nu kunde jeg hverken huske, læse eller græde. Jeg følte, hvilken Plage jeg maatte være for Huus, Mand og Børn, hvilke Tanker naturligviis forværrede min Tilstand". Man sendte Bud efter Lægen B. Han kom, men sagde: „Kost paa Reiser, hvad De vil koste paa mig. Jeg vil overlade Dem Heste, Telt og, hvad jeg har; men De maa søge Adspredelse. Medicin kan ei ene gjøre det". Men Fru Th., der før til sin Mands Glæde havde styret sin Hest med en Dristighed som Faae, rystede og græd nu, naar hun saae sin Hest sadlet, og var ikke at formaae til at bestige den.

En Dag i denne Sommer, da Sysselmand Th. var fraværende, kom der et Brev fra Conferentsraad Th., hvori han meldte, at hans Datter Anna var død. Dette sørgelige Budskab gjorde et forunderlig dybt, ja „frygteligt" Indtryk paa den lidende Fru Th. Hun „turde ikke være hjemme", bekjæmpede sin Frygt for at ride, og drog til Handelsstedet med sin ældste Søn Børge. De bleve meget venlig modtagne; men Fru Th. fandt ingen Ro. Hun gik med sin lille Dreng op i en smuk Bjergkløft, og satte sig. Nogle danske Søfolk gik forbi. Hun tænkte med inderlig Veemod paa sit Fødeland og tidligere, lykkeligere Dage. I disse Erindringer sad hun hensunken, indtil hendes lille Søn mindede hende om Hjemreisen. De gik tilbage, toge Afsked paa Handelsstedet, og begave sig paa Hjemveien. „Havde jeg ikke havt min Børge med", siger hun ved denne Leilighed, „var jeg vist aldrig kommen levende hjem. Veien gik langs med Fjorden, og ofte naar jeg sad paa Hesten, og kun levede i Tankerne, sortnede det for mine Øine, det ringede for mine Øren, og jeg maatte af Hesten. Da lagde jeg mig i Græsset og græd. Nu bad Barnet: „„Moder! kjære Moder! kom, vi skal

hjem''''. Hans barnlige Stemme vakte mig, jeg kom til mig selv, og steg til Hest. Først efter Midnat kom vi hjem, og jeg følte mig roligere. Jeg takkede nu Gud, og kyssede Drengen for hans Hjælp''.

Tidlig i Foraaret 1810 var W.s og D.s Skib, hvis uventede Ankomst i Efteraaret 1809 vakte saa ualmindelig en Glæde, igjen kommen til Eskefjord. Grosserer D., der selv var med, overrakte Fru Th. Landhuusholdningsselskabets Guldmedaille, hvilket vakte almindelig Glæde paa Gythaborg, hos den syge Frue dog mindre, end hendes Venner havde haabet.

Otte Dage efter kom der Bud til Sysselmand Th. om, at et engelsk Handelsskib var løbet ind i Berufjord, og at man ønskede hans Nærværelse ved Lugernes Aabning. Han reiste strax. „Aaerne og Fjeldene vare farlige at passere, og han maatte vade i blød Iis og Snee. Da han kom til Berufjord, vare hans Fødder ganske opsvulmede. Imidlertid havde Engellænderne spillet Herrer der''. Supercargoen M. paa det engelske Skib var vred, fordi han havde maattet vente paa Sysselmand Th., og begyndte strax at tiltale ham i en myndig Tone, i det han mindede ham om Skibets Kanoner. Men den modige Th. svarede rask: „Deres Kanoner er jeg ikke bange for, og Krudt har vi lugtet før heroppe. Men De har vist ikke lagt Mærke til, at Skibet ligger under en Klippe, og at Omegnen er tæt bebygget. Nogle Rifler deroppe kan snart gjøre lyst paa Deres Dæk''. Disse Ord gjorde Virkning. „Lad os være Venner'', svarede M.; „jeg haaber, De er ikke vred''. Fra dette Dieblik vare de alle meget artige. — Da Skibet skulde anløbe Eskefjord, gik Sysselmand Th. med det for at undgaae den besværlige Landreise. Medens Skibet laae her, indtraf den engelske Konges Fødselsdag. Hr. Th. var buden ombord, og havde lovet at komme. Paa Skibet vaiede engelske Flag fra øverst til

nederst; men allernederst hang det danske Flag. Hr. M. kom i Land for at hente Sysselmanden; men denne afslog nu Indbydelsen. M. spurgte om Aarsagen, og Th. svarede da: „jeg kan ikke være Deres Gjest, saalænge det danske Flag hænger nederst i en dansk Havn". Strax blev nu det danske Flag blandet mellem de andre, og Sysselmand Th. gik ombord. — Man havde i Eskefjord Intet at klage paa de engelske Gjester, men var dog „gladest, da de reiste bort."

Den milde Sommer 1810 gik hen over Gythaborg, som det ovenfor er antydet. Blandt Fru Th.s Bekymringer var ogsaa den, at hendes ældste Søn, der nu var over 8 Aar gammel, endnu ikke kunde læse, hvorimod han var meget dygtig og villig til alle huuslige Sysler, f. Ex. at lave Mad, at gjøre reent etc., i hvilken Henseende han var sin syge Moder til megen Nytte. Læsning havde han aldrig havt Lyst til. Men nu maatte der dog gjøres Alvor af den Sag, hvor nødig hans Moder end vilde undvære ham. Han blev da sendt til Bernfjord for at faae Underviisning i Læsning og Skrivning etc., hvortil der under nærværende Omstændigheder ikke var Leilighed i hans Hjem.

Det for vore kjære Danske saa kummerfulde Aar 1810 nærmede sig sin Ende. Den kjære Julefest oprandt, og Juleaften feiredes som sædvanlig paa Gythaborg; men den stakkels Fru Th. havde ingen Juleglæde, ingen Trøst, intet Haab. Kort før Julen havde hun nydt den hellige Nadvere hjemme i sin Stue. „O! hvor var det høitideligt"! skriver hun. „Vore Folk vare nærværende, og med megen Andagt sang de Psalmer før og efter den hellige Handling. Jeg antog, det var sidste Gang, jeg nød dette Gode. Min sorte Kjole kunde jeg ikke bruge, og var derfor klædt i Hvidt med sorte Baand. Denne Dragt on-

skede jeg at have paa, naar jeg laae Liig. Gud vilde det anderledes." Ja den gode Gud havde besluttet at lade en ny, lysere og glædeligere Tid oprinde over Gythaborg med det nye Aar. Helligtrekongersdag 1841 skjænkede han den til Døden afkræftede Fru Th. en Datter, og fra denne Stund af blev hun med hver Dag raskere. Det var, som den lille Datter havde taget Byrden fra hendes Hjerte.

Otte Dage efter vilde Sysselmand Th. ride til Rodefjords Handelssted for at indkjøbe noget Steenkul. Men der paakom nu Fruen en saadan Frygt ved Tanken om hendes Mands Reise, at hun indstændig bad ham blive hjemme. Han søgte at berolige hende, lovede snart igjen at være hjemme, og sagde farvel. Da bad Fruen ham atter i den heftigste Angest at blive hjemme, og han føiede hende. Hun lagde nu glad sit Barn til Brystet, og rakte det derefter til den gamle Ragnhildur. Et Par Timer efter udbryder denne: „Jesus hjælpe mig"! og viser paa Barnet — det havde faaet Krampeslag. Hvilken Smerte for den stakkels Moder, der strax erkjendte, at den heftige Sindsbevægelse, hvori hun havde været, før hun tog Barnet op til sig, havde foranlediget dette Ulykkestilfælde! I 3 Døgn laae den Lille i denne Tilstand. Den 3die Morgen derefter siger Sysselmand Th. til sin Kone: „Du maa være forberedt paa, at den Lille døer". „Jeg forstaaer dig", svarede hun, „hun er død, og Gud tilgive mig, hun er ikke døbt". „Nei hun lever endnu, og er døbt", sagde Th.; „i Nat, da du sov, kaldte jeg Folkene ind, og i deres Nærværelse døbte jeg hende, og gav hende Navnet: Agathe Theodorine Benedicta". Dette beroligede Fruen. Samme Dag ophørte Slaget, og for den følgende Nat overlod Fru Th. den Lille til en Madame E.s Omsorg. Om Natten fik Barnet atter Slag. Hr. Th., som var bleven oppe, vilde give det Børnepulver, men tog feil og gav det *tartarus emeticus* (et Brækmid-

del). Derefter paafulgte en voldsom Opkastelse. Han hørte Madame E. sige: „nu er det snart forbi med dig, lille Stakkel“; Men Han, som raader for Liv og Død, vilde det anderledes. Slaget ophørte, og den Lille faldt i Søvn, og fik aldrig siden dette Tilfælde. Først nogle Dage efter, da den lille Agathe vedblev at bedres, fortalte Sysselmand Th. sin Kone, hvilken Skræk de hiin Nat havde udstaaet.

Den 21de Januar, Sysselmand Th. og Frues 10de Aars Bryllupsdag, var deres lille Datter i Kirke. Samme Dag kom Lægen B. efter Løfte for at see til Fruen, og fandt hende usædvanlig rask. Den deeltagende Mand yttrede sin Glæde over, at hun nu ikke syntes at behøve hans Hjælp.

Vinteren 1811 var meget streng. Den „grønlandske Iis“ laae hele Foraaret ved de islandske Kyster og i Fjordene. Fiskeriet kunde altsaa ikke drives, og mange fattige Folk lede Mangel. Sysselmand Th. og Frue lode bekjendtgjøre, „at de kunde undvære Skeemad, men ikke Eftermad“. „En Dag“, skriver Fru Th., „kom en gammel fattig Stodder, og bad om Lidt at spise. Vi ynkedes over hans forhungrede Udseende, og lovede, at han maatte blive nogle Dage hos os. Dagen efter hører jeg Hundene gjøe, gaaer til Vinduet, og seer en Mand komme rask gaaende og sætte sig paa Gjærdet. Jeg vil gaae ud for at spørge, hvor han kom fra; men i det Samme seer jeg ham blegne, og — han var død. Vore Folk kom til. Han sad endnu med sin Pose paa Ryggen og Iissporer paa Fødderne“. Det var i Mai og temmelig varmt; man antog, at den af Sult afkræftede Mand havde anstrengt sig over Evne ved at gaae paa den speilglatte Iisflade. Liget blev lagt i Kiste, og, indtil man kunde føre det til Kirkegaarden, sat ned i Baadhuset ved Fjorden. Fruen og Pigerne sang Liigpsalmer ved denne Leilighed, Sysselmanden og hans Søn

Børge (der nu igjen var sluppen ud af Skolen) fulgte Liget, og „den gamle, fattige, forsultede Stodder sluttede Følget, i det han gik nedbøiet med sin Hue mellem sine sammenlagte Hænder, rystende og grædende, og sang med klagende Stemme. 3 Dage efter var ogsaa han Liig". Man antog, at han ikke havde kunnet taale den bedre Kost, han i de sidste Dage havde nydt. Faae Dage efter blev da ogsaa hans Kiste baaren til Baadhuset. Liigtoget lignede det forrige; men Gud skee Lov, at den „rystende og grædende" Gamle ei gik bagefter! Han hvilede lunnt og blødt, og hans Taare var aftørret.

Kort efter, en smuk Dag i Mai, seer Fru Th. et Tog nærme sig til Gaarden. En Hest med Fruentimmersaddel, hvori et Menneske var fastbunden, blev trukken „skiftevüs af 4 Mænd". Fru Th. lod dem først bede, om mueligt, at drage til et andet Sted med den Syge, da man her alt havde 2 Liig; men de bade kun om at maatte hvile lidt. Da gik hun ud til dem. Den Syge var en Karl paa en Snees Aar; han havde Vattersot. Der var 9 Mennesker i det Huus, hvorfra han kom, og de havde ikke anden Føde, „end Mælk af een Ko, som gav Lidt". De bade om at maatte tage ham af Hesten. „Men, store Gud! hvilket Syn"! skriver Fru Th. „For at beskytte ham mod Luften, havde de trukket Huen ned over Ansigtet, og bundet et stort uldent Klæde udenom, saa han var næsten qvalt ved deres Omhu". Da de havde taget ham af Hesten, og lagt ham ned, bemærkede Fruen strax, „at han havde indvortes Krampeslag, og var uden Bevidsthed". Efter en Times Hvile vilde hans Ledsagere igjen bryde op, da de endnu havde 3 til 4 Miil til den Syges Fødesogn, hvorhen de vilde føre ham. Men nu bestod Fru Th. en haard Kamp i sit Indre. Hvad skulde hun gjøre? hendes Mand var fraværende. Skulde hun beholde den Syge, eller lade ham „reise og døe paa Veien"? „Jeg gik ind," skriver hun, „græd og bad Gud indgyde mig den Be-

slutning, som var hans Villie og meest velgjørende for den Syge". Da de 4 Mænd nu vare i Begreb med at pakke den Syge ind, gik Fruen igjen ud til dem, og sagde, at han skulde blive. Hans Ledsagere begave sig da paa Hjemreisen, efterat de havde baaret den Syge ind paa et Leie, som Fruen havde ladet rede til ham i „Skjemmen"*). Mere kunde der for Øieblikket ikke gjøres for ham, da han laae i en bevidstløs Tilstand. Da Mændene vare borte, blev Fruen urolig og betænkelig over, hvad hun havde gjort. „Hvad vil min Mand sige dertil"? tænkte hun; „men en Stemme i mit Indre," tilføier hun, „bifaldt min Handlemaade, og forjog al Frygt". Om Natten kom Sysselmand Th. hjem fra Handelsstedet, hvor han af de hjemreisende 4 Mænd havde hørt, at hans Kone havde modtaget den Syge. I Handelsstedet spottede man lidt over Hospitalet paa Gythaborg, og Hr. Th. var denne Gang ikke tilfreds med, hvad hans Kone havde gjort. „Jeg vil nu ikke forsvare min Handling", sagde Fru Th. til sin Mand; „men seer du først den Lidende, bliver du af andre Tanker". Saaledes gik det; Synet af den Syges Elendighed rørte ham saa stærkt, at han endog takkede sin Kone, fordi hun ikke havde ladet ham reise. — I flere Dage laae den Syge i denne beklagelige Tilstand, stille som en Død. Hele Ansigtet var opsvulmet, og hans Øine brustne 3 Dage, før han døde; men Hjertet vedblev at slaae, og Legemet var varmt. Sysselmand Th. skrev en lille Bøn for ham, hvilken han sendte til Præsten i Holmar, i det han bad ham læse den for Menigheden, og opfordre den til at bede for den Syge, at Gud vilde kalde ham til sig. De bleve bønhørte; den samme Dag udaandede den Lidende den sidste svage Rest af Livet. — Havisen laae endnu i Fjorden,

*) Saaledes kaldes et Værelse, der tjener Familien til Pakkammer. Tjenestefolkene have her deres Kister staaende.

og hindrede Overfarten til Holmar. Baadhuset maatte altsaa aabnes for den 3die Liigkiste; men saasnart der blev aabent Vand i Fjorden, bleve Ligene førte til Holmmar Kirkegaard.

2den Pintsedag red Sysselmand Th. med sin Kone og de ældste Børn til Eskefjord, hvor de tilbragte et Par behagelige Dage hos „den gjestfrie Assistent H." „Da vi om Tirsdag Eftermiddag vilde til at reise", fortæller Fruen, „beder Madame E. os at blive, da der kom en Reisende inde i Eskefjordsdalen, som maaskee bragte Nyt. „„Det er sandt"", sagde jeg, „„jeg drømte i Nat, at jeg saae en Rytter, og da han kom nærmere, var det Deres Mand"". Vi stirre og stirre, og see! det er virkelig E., som har været borte siden 1807. Vi bleve som himmelfaldne, da vi havde troet ham i Engelland, og intet Skib var at see. Han kom virkelig ogsaa fra Engelland; men Skibet kunde ikke komme ind til Eskefjord for Iis, og han havde derfor formaaet Skipperen til at tage ind til Berufjord, hvorfra han strax reiste til sin Kone". Efterat have været Vidne til denne glædelige Overraskelse, reiste Sysselmand Th.s hjem.

Kort efter drev Isen bort, og det forventede Skib kom, ført af en Capitain J., en dannet ung Mand, der snart traadte i et venskabeligt Forhold til Th.s, og siden viste sig som en trofast Ven mod den hele Familie. Fru Th. bemærker, at de dette Aar ankommende Skibe ikke vare saa godt provianterede, som ellers, saa at Sysselmandens og flere Familier neppe kunde blive forsynede med det Allernødvendigste. De fik saaledes kun „en lille Top Sukker og lidt Puddersukker", ligeledes af Gryn og Rug kun Lidet til et heelt Aar. „Vi vare dog ikke forsagte", skriver Fruen; „vi havde hjulpet os med Mindre førhen, det var vor Trøst".

Under Opholdet i Eskefjord var Capitain J. nær bleven forgivet ved at spise Blaabærsuppe, der var kogt i en

Kobberkjedel. Der blev i denne Anledning sendt Bud til Sysselmand Th., der strax begav sig til den Syge med Medicin, hvormed hans Kone lod følge en Krydderpose, smertestillende Thee af iislandske Urter og en Flaske Fløde. Sygdommen var snart hævet. Siden sendte Capitain J. Fruen „et Stykke Sukker, lidt Gryn og noget Andet, som han kunde undvære", hvorover hun blev meget glad.

Om Sommeren og Efteraaret 1811 har Fru Th. Intet optegnet. Om det følgende Aar bemærker hun kun Følgende: „Vinteren var ikke god, og Foraaret værre. Min Mand bestemte sig til at reise til Kjøbenhavn næste Efteraar, og solgte derfor vor Gaard Gythaborg. Saasnart Capitain J. kom (i Juli), anholdt min Mand om Plads for at reise tilbage med ham. Det var endnu uroligt paa Søen med Capere og Opbringelser, og havde vi blot ahnet det Halve af det, vi skulde gjennemgaae, vare vi blevne i Iisland, hvilket ogsaa havde været min Svigerfader kjærest". Men de 11 Aar, de havde tilbragt deroppe under saa mangfoldige Savn og Lidelser, havde nu gjort dem kjede af Landet. For at knytte dem fastere til dette, havde den gamle Th. i Kjøbenhavn skjænket sin Sønnesøn Skule „sine Forfædres Gaarde og Jorder der i Landet tilligemed en smuk Kirke paa det Vilkaar, at Drengen skulde opdrages og studere hos Biskop J. paa Sønderlandet". Hans Forældre havde samtykket deri, „for ikke at hindre Barnets Lykke", hvor smertelig end Adskillelsen fra den kjærligheds-fulde Dreng maatte blive dem; men selv at forblive i Iisland, dertil stod dog slet ikke deres Hu. De kunde vel ikke nu bestemme sig til at forlade Landet for stedse; men de nærede dog det Haab, at de ikke skulde nødes til at drage derop igjen. Den lille Skule skulde nu, ifølge hiin Bestemmelse, reise med dem til Kjøbenhavn, for derfra til næ-

ste Foraar at gaae med et Skib til Sønderlandet, „hvilket" — mærkeligt nok — „var lettere end at sende ham over Land".

Efteraaret kom, og man beredte sig til Afreisen. Den lille „fromme Agathe" skulde blive i Jisland „hos et Par eenlige Folk"; thi under nærværende Omstændigheder turde Fru Th., der snart ventede at blive Moder igjen, og ingen Tjenestepige kunde føre med sig, ikke medtage hende paa saa lang og farefuld en Reise. Over deres Bohave, der efter Fruens Ønske ikke var bleven solgt, for at de ikke skulde savne det, hvis de maatte vende tilbage til Jisland, havde en Hr. W. Opsigt, og han bestyrede tillige Embedet med Amtmandens Tilladelse. Midt i October 1812 gik Sysselmand Th. med Familie ombord, og snart foer Skibet ud af Rødefjord, og de grønne Bakker og de sneedækte Fjelde forsvandt for deres veemodsfulde Blik.

Den saaledes tiltraadte Reise har Fru Th. udførlig beskreven. Skjøndt hendes Meddelelser herom vistnok ikke ere uden Interesse, saa føre de dog for langt bort fra Jisland og derved ogsaa fra dette lille Skrifts egentlige Bestemmelse. Jeg vil derfor kun meddele et ganske kort Uddrag deraf.

Efter faae Dages Seilads — dog ikke ganske uden Fare, da de i en Storm mistede den ene Mast — naaede de Leith, Edingburgs Havn, som de paa Grund af Krigs-Urolighederne maatte anløbe for at faae Pas til Reisens uhindrede Fortsættelse. Fru Th. følte sig meget vel her, hvor de fandt en gjestfri Modtagelse i flere Familier. — Midt i December forlode de igjen Leith i det Haab at naae Kjøbenhavn inden Julen. Men da de fik Kullen i Sigte, var Farvandet aldeles spærret af Jis, og det begyndte at storme. Man maatte da vende for at søge Havn; men alle Havne og Fjorde paa den svenske Kyst vare tilfrosne. Man kastede Anker ved nogle Smaaøer; men Skibet drev

alligevel, og syntes uden Redning, da det nærmede sig nogle fremragende Klipper. Da fornam man med Glæde et Ryk i Skibet, og Ankeret holdt. — Der var sendt Bud efter en Lods; men ingen Lods lod sig see. Men i den tidlige Morgenstund næste Dag kom et Par menneskekjærlige Brødre af Navnet W. ud til Skibet med den Efterretning, at Skallehavn var fri for Iis, og at det ikke var umueligt at føre Skibet derind. Den yngste Broder havde den foregaaende Dag havt Bryllup, og da de gik fra Kirken, havde de seet Skibet i den farlige Stilling. Begge Brødrene havde da opfordret nogle Bryllupsgjester til at forsøge paa at komme det til Hjælp; men Ingen vilde. Da besluttede Brødrene om Natten ene at gjøre et Forsøg paa at føre Skibet i Havn. Deres menneskekjærlige Bestræbelse lønnedes med et heldigt Udfald; de førte Skibet ind i Skallehavn, hvor Sysselmand Th. med Familie flyttede ind hos den nygifte W. ifølge hans venlige Tilbud. Et Sammenstød med de svenske Lodser, der indfandt sig, da Skibet var i Havn, løb af uden videre Ubehagelighed for de Danske, da Lodserne ved deres Heftighed og Uartighed selv forskjertsede deres Ret.

Den 29de Januar 1813 forlod Skibet Skallehavn. Næste Morgen saae man den danske Kyst, og henimod Middag var man kun et Par Miil fra Hammermøllen. Der blev sat Flag til efter Lods, og der kom 5 Baade. Sysselmand Th. spurgte dem, hvad de vilde have for at sætte ham og hans Kone i Land, og de forlangte — 300 Rd. De danske Papiirspenge vare vel allerede dalede ikke lidet; men denne Fordring maatte dog alligevel ansees for ubIn. Hr. Th. bød dem 50 Rd.; men forgjæves. Baadene stødte fra Skibet, og Fru Th. styrtede i heftig Graad ned i Kahytten. Kort efter kom Styrmanden ned, og sagde: „glæd Dem, Frue! den ene Baad vender, og kommer til Skibet". Med glad Overraskelse ilede hun op, og saae

Baaden nærme sig, medens man paa de andre Baade tog Aarerne ind, og peb med Haan efter de utroe Kammerater.

Fru Th. var neppe at bevæge til at forlade sine Børn, skjøndt hun dog saa tillidsfuldt kunde overlade dem til den omhyggelige Capitain J.s Omsorg. Omsider gav hun efter for sin Mands Forestillinger, kyssede og velsignede sine Smaae, og steg i Baaden. De naaede lykkelig den sjællandske Kyst, og gik ind i et Bondehuus, hvorfra de skulde have Vogn til Hammermøllen. I Stuen sad Bondekonen med sine 3 „tykke og fede Rollinger". Fruen bad om et Glas Vand, og da Konen gik for at hente det, grebe de tre Smaae hende i Skjørtene, og fulgte bagefter. Dette Syn gjorde et dybt Indtryk paa Fruen. Hun havde støttet Armene paa Bordet, og sad med Hænderne for Ansigtet, da Bondekonen kom tilbage. Da denne deeltagende spurgte, hvad der fattedes hende, sagde hun: „O! kjære Kone! jeg har 4 Børn ude paa Skibet og eet i Jisland. Hun kan ikke gaae ud af Stuen uden at have sine med, og jeg er reist fra mine, dog, Gud veed, ei med min gode Villie". Bondekonen trøstede Fruen, saa godt hun kunde. „Det Værste er med Isen", sagde Fruen. „Ja det har hun Ret i", sagde en indtrædende Lods; „Isen driver ud af Sundet, og Skibet maa følge med". Jeg behøver ikke at beskrive, hvilken Virkning denne Efterretning gjorde paa Fru Th., og i hvilken bedrøvelig Stemning hun om Aftenen kom til Helsingør. Hun tilbragte en søvnløs Nat, og hendes Mand lovede hende, om det var muligt, næste Dag at skaffe hende Børnene, hvad det end skulde koste. — Dagen kom, og Vandet var aabent. Da bankede det paa Døren, og hiin Bondekones Mand traadte ind med den Efterretning, at Skibet ikke var drevet bort, men laae for Anker i en lille Vig ikke langt fra hans Hjem. Nu skyndte Fruen paa sin Mand, og han ilede bort med Bonden for at hente Børnene. Da han var borte, blev hun igjen gre-

ben af en overordentlig Ængstelse for Mand og Børn ved Tanken om den Fare, som kunde være forbunden med Landsætningen, og piinte sig med Forestillingen om allehaande sørgelige Muligheder. Baaden kunde jo, saa tænkte hun, files læk af Isen, og synke; en saadan ulykkelig Hændelse erindrede hun fra Island. Dog blev hun snart udreven af denne Stemning, da hendes Mand kort efter kom tilbage med den glædelige Tidende, at han, da han var kommen noget udenfor Byen, havde seet Skibet styre ind i Sundet for fulde Seil, og at det nu laae for Anker paa Rheden. Fruen kastede i Hast sin Kaabe om sig, bad med glad Mine den forundrede venlige Oppvartningspige at have Middagsmad færdig — hidtil havde denne altid paa sine Spørgsmaal om, hvad Fruen behagede, faaet det Svar: „Intet" — , og ilede med sin Mand til Havnen. Derfra saae de Skibet, og gjennem Taagen skimtede de ogsaa Børnene paa Dækket. Hvilket frydefuldt Syn! En Søofficier rakte Syssselmand Th. et Brev fra Capitain J., der skrev: „Vi have faaet en Lods ombord, og Isen er dreven over til svensk Side. Vil Du nu have dine Børn i Land, maa Du komme strax; vil Du derimod lade dem blive, haaber jeg, at vi ere i Kjøbenhavn før Du og din Kone". Paa Skibet havde man begyndt at lette Anker; der var ingen Tid at spilde; men Færgefolkene begjærede 500 Rd. for at hente Børnene*). Sysselmand Th. bad da sin Kone at slaae sig til Ro i det Haab om faae Timer at træffe Børnene i Kjøbenhavn. — Kort efter kjørte de fra Helsingør. Men de vare ikke komne ret langt, før de saae et Skib ligge indklemt af Drivisen. Fruen bad sin Mand, at de maatte vende tilbage til Helsingør; men han forestillede hende, at det maaskee var et fremmed Skib, og ønskede at fortsætte Reisen. Om Afte-

*) Efter den daværende Lovgivning gjældte den anordnede Taxt ikke længere, naar Skibet havde begyndt at lette Anker.

nen naaede de Kjøbenhavn, og toge ud til Fru Th.s Moder paa Amager. Ak! Gjensynets Glæde var under disse Omstændigheder saa sorgblandet, og langt anderledes, end Fruen havde haabet, da hun forlod Jisland.

To lange Dage henrandt, uden at man hørte Noget fra Børnene. I Blæstens Tuden drømte den stakkels Moder om Natten at høre sine hjælpeløse Børns Graad. Den 3die Dag overtalte hendes Mand hende til at følge med ind til Byen for at hilse paa hans gamle Forældre. „Da vi vare komne ind i mine Svigerforældres Huus", fortæller Fruen, „beder jeg min Mand standse lidt paa Gangen, medens jeg staaer og støtter mig til Rækværket ligefor Døren. Min Svigerfader har imidlertid hørt Nogen, staaer op og vil see ud af Døren. Den aabnes, og — milde Gud! der sidde alle mine Børn omkring et dækket Bord hos deres Bedsteforældre. Det var som et Mirakel for mig. Jeg kunde hverken tænke eller tale. Efter først at have hilset paa mine Svigerforældre, satte jeg mig, jeg kunde ikke længere staae. Mine Smaae fløi mig om Halsen".

Børnene havde nu naturligviis Meget at fortælle, og medbragte et Brev fra Capitain J., der stadfæstede Fruens Formodning om det Skib, de paa Reisen fra Helsingør havde seet i Drivisen. Kort efter skiltes Isen ad paa den nordlige Side, og Skibet gik tilbage til Helsingør. Der blev sendt Bud til Gjestgivergaarden, men Sysselmand Th. og Kone vare borte. Dagen efter styrede Skibet atter mod Kjøbenhavn, men fik Storm, og tumledes længe mellem Drivisen, indtil man igjen vendte tilbage til Helsingør. Den følgende Dag henvendte Capitain J. sig til en Grosserer H., der velvillig tilbød selv at ledsage Børnene til Kjøbenhavn. J. bestilte en Kareet med 4 Heste, og i denne Befordring fulgte den venlige Grosserer H. Børne-

ne til den gamle Justitsraad Th. i Kjøbenhavn, da man ikke vidste, hvor deres Forældre opholdt sig. Børnene nedbragte det bedste Skudsmaal om deres Artighed paa Reisen; men de kunde ikke noksom rose, hvor venlig den fremmede Mand havde modtaget dem i sit Huus, og hvor omhyggelig han havde pleiet dem underveis.

Fru Th. taler ved denne Leilighed Noget om sine Børns Opdragelse, og siger blandt Andet: „Ei kunde jeg lære dem, hvad Børn i Almindelighed lære; dertil havde jeg for Meget at agte paa i mit Huus, og min Upasselighed hindrede mig ogsaa deri; men danne dem til naturlige, sanddrue og oprigtige Børn, det kunde jeg, og deres største Glæde var at rette og foie sig efter andre gode Menneskers Villie. Mine gode Svigerforældre, hos hvem vi nu boede, glædede sig ved at see, hvor villige og nyttige de vare, de smaae Stakler".

Under Familiens Ophold i Kjøbenhavn blev det bestemt, at Sysselmandens ældste Søn Børge skulde blive hos sin Oncle Professor B. Th. i Kjøbenhavn for der at opdrages. Den 7-aarige Skule skulde efter den ovenfor omtalte Bestemmelse sendes til Biskop J. i Island. Fruen havde med Smerte samtykket. Børge fandt sig villig i sin Skjæbne; men Skule var meget bedrøvet. Fru Th. beskriver med bevæget Hjerte „de ømme hjertegribende Samtaler", hun i den Anledning havde med denne sin inderligst elskede Søn, om hvem hun nærede de skjønneste Forhaabninger. Han kunde naturligviis ikke begribe, hvorfor han ikke maatte blive hos sine kjære Forældre, og det faldt hans Moder saa meget vanskeligere at berolige ham, som hun i Grunden heller ikke selv tilfredsstillende kunde besvare sig dette Spørgsmaal.

Skilsmissens Time var kommen, og Fru Th. samlede dertil al sin Styrke. Hun gik ombord med sin Mand og de to mindste Børn, de havde bragt med sig fra Island, og

dertil endnu deres spæde Datter Gytha Andrea, der var født under deres Ophold i Kjøbenhavn. Sysselmand Th. havde nemlig efter sine Forældres Ønske søgt og erholdt Sysselmands-Embedet i Arne Syssel paa Sønderlandet i Island, og de agtede nu med det af Capitain J. førte Skib at gaae til Eskefjord for derfra over Land at flytte til Arne Syssel. I Slutningen af April forlode de Kjøbenhavn, hvor deres Ophold ved den lange Søreise var bleven indskrænket til 12 Uger. Vindstille nødte dem imidlertid til at blive liggende nogle Dage paa Rheden, hvorefter de gik under Seil for en gunstig Vind. Den 3die Dag derefter bleve de indhentede af et engelsk Krigsskib, hvorpaa Capitain J. maatte gaae ombord med sine Papirer. Han kom snart tilbage med den lidet trøstelige Efterretning, at man havde erklæret det danske Skib for Prise, fordi Licentsbrevet (Fribrevet, Passet) var udløben (ved det lange Ophold paa Kjøbenhavns Rhed). Det danske Skib blev nu ført til Gothenborg, efterat den engelske Prisemester under en opkommen Storm havde seet sig nødt til at tye til Capitain J., og bede ham selv føre Skibet.

Jeg forbigaaer det lange, for vore Reisende saa ubehagelige og kostbare Ophold i Gothenborg, hvor de tilsatte den ikke ubetydelige Sum, de havde medbragt fra Kjøbenhavn, meest i Sedler, der i Sverrig tilsidst ikke vare afsættelige*). Efter langvarige Underhandlinger blev Skibet endelig frigivet, og man beredte sig til Afreisen. Da indtraf den Sorg for de stakkels Forældre, at den lille Gytha Andrea blev syg, og døde et Par Dage efter. Fru Th. kastede sig over det elskede Liig, og var ganske utrøstelig. Da traadte hendes Barnepige hen til hende, og bad hende saa hjertelig at berolige sig. Hun sagde,

*) Det første 1000 Rd., de verlede, bleve kun betalte med 6 ß. pr. Rd., det 2det 1000 med 1 ß., det 3die vilde Ingen modtage.

Fruen fortørnede Gud, i det hun ikke undte Barnet den Lykke at være hos ham. Hun fortalte, at en Kone, der engang havde mistet sit Barn, laae over Liget, græd og skreg, at det skulde leve, det maatte ei døe fra hende. Da levede Barnet op igjen, men blev vanvittigt. Denne Tale gjorde et forunderligt Indtryk paa Fru Th. Hun fattede sig og stod op, for nu for sidste Gang at vaske og pynte sit spæde Barn. — Kort efter bragte Capitain J. deres Pas, og en Lods kom ombord. Først om nogle Dage kunde Liget blive begravet i Sverrig; man besluttede da at medtage det til Skotland, hvor Fruen ogsaa hellere ønskede det skulde hvile. — Capitain J. kaldte Mandskabet sammen, og sagde: „Vi har kun lidt Proviant, og savne Adskilligt. Vil I gaae tilsøes med det, vi har? eller skal vi vente, til vi faae Mere indkjøbt"? „Vi gaae tilsøes, naar Capitainen vil", lød Svaret. „Saa i Guds Navn! — tilsøes"! sagde han, og man lettede Anker.

Da de kom ud i Nordsøen, fik de Modvind og Uveir, bleve drevne ind mod den norske Kyst, og vare i den største Fare for at strande. Da sprang Vinden om, og de vandt rum Sø. Efter tre til fire Ugers Seilads naaede de endelig Leith. — Paa denne Reise var det lille Liig en Morgenstund — da Sysselmand Th. havde bedet sin Kone sove noget længere — i sin Kiste under stille Andagt bleven nedsænket i Havets Bølger. Da Fruen vaagnede, og lagde Mærke til, at det sidste Brændeviin blev hentet og uddeelt til Skibsmandskabet, der i flere Dage Intet havde faaet deraf, foer en mørk Ahnelse gjennem hendes Sjæl; meñ hun forjog den og taug. Først da de naaede Leith, spurgte hun, om sit Barn, og fik da den sørgelige Visshed. Den Forestilling, at det elskete Liig var overgivet til de kolde, urolige Bølger, voldte hende en inderlig Smerte. „Alt var saa usædvanlig haardt imod mig," skriver hun. Hun satte sig taus paa Dækket og græd.

Af denne sørgelige Stemning blev Fru Th. udreven ved en Hilsen fra et dansk Skib, hvormed fulgte den Efterretning, at Skibet Orion, paa hvilket den lille Skule befandt sig, var afgaaet fra Kjøbenhavn 3 Dage før hiint. Fruen kunde altsaa vente her at træffe sin kjære Skule. I den første Overraskelse tog hun det Løfte af sin Mand, at Skule nu maatte følge med dem til Østerlandet, hvorfra de da næste Aar kunde tage ham med sig til Sønderlandet. Det var vel mod hans Bedstefaders Bestemmelse; men Fruen meente, at hun efter de sidst udstandne Sorger og Lidelser, nu vel kunde have Krav paa denne Opmuntring. Der blev nu søgt og spurgt overalt i Havnen og paa Rheden; men — Orion var der ikke. En Uge gik efter en anden, og Skibet kom ikke. Da kom der endelig Efterretning om, at Skibet havde lidt Haverie, og var med 6 à 8 Fod Vand i Rummet bragt ind til Trondhjem. Med hvilke Følelser Fru Th. især modtog denne Efterretning, vil Læseren vistnok kunne forestille sig.

Skibet Regina, hvorpaa vore Reisende befandt sig, var nu endelig færdigt til Afreisen, og gik, sildig paa Efteraaret, under Seil til Island. Det var et voveligt, maaskee ikke af Nogen forhen prøvet, Foretagende paa denne Aarstid at styre mod Islands farlige Østkyst. De passerede tæt forbi Færøerne, og nærmede sig Island under en stærk Taage. En Dag letter Taagen, og de see et stort Skib i deres Nærhed. Strax efter piber en Kanonkugle efter dem. De maatte lystre og lægge bi. En stor og stærk bemandet Baad roede hen til Regina, og Somændene gik ombord. De fortalte, „at Amerikanerne havde taget 25 engelske Skibe, og givet Mandskabet paa dem alle, ialt 170 Mand, det daarligste Skib uden Kort og Compas". De forlangte Proviant, dog ikke for Intet; de havde Adskilligt, sagde de, som kunde være Capitain J. tjenligt, naar han vilde gaae ombord med dem. Dette fandt han dog ikke

raadeligt, og svarede, at han ikke vilde opholde sig derefter. De tappede nu en god Portion Rom, og medtog nogle Sække Rug etc. Da de stødte fra Skibet, bad Capitain J. om at faae sine Vandfade tilbage, hvilket satte Fru Th. i stor Skræk for et nyt Besøg. Hun satte sig med sine 2 Smaae ved et Kahytsvindue, hvorfra hun kunde see det fremmede Skib, og tænkte i sin Rædsel paa, hvis det skulde komme til det Yderste, naar de frygtede Søfolk kom tilbage, og maaskee begyndte Fjendtligheder, at ville styrte sig i Søen med sine Børn. Men denne Fare gik snart over. De fremmede Søfolk bragte Vandfadene med Tak tilbage. De vilde nu skynde sig at fortsætte deres Reise, da Vinden var bleven dem gunstig. En tyk Taage, som atter faldt paa, og nu syntes Fru Th. saa velkommen, befriede dem snart fra Synet af de ubudne Gjester.

Med god Vind seilede de nu videre, og Dagen før Mortensaften fik de Island i Sigte. Næste Dag en Timestid for Aften vare de udenfor Rødefjord. „Den, som Intet vover, vinder Intet", sagde Capitain J., og med disse Ord styrede han ind ad Fjorden. „I de 13 Aar, vi havde opholdt os i Landet", skriver Fru Th., „havde vi ofte hørt, at Skibe vare vendte om, fordi de for silde paa Dagen vare komne under Land, saa at et Skib undertiden endog var vendt tilbage til Norge, og havde overvintret der; og nu vovede vi kort før Mørket at selle ind ad Fjorden mellem Klipper og Skjær. Det var et Vovestykke; men jeg var bleven bekjendt og fortrolig med Faren. Vi kom „Skruden" godt forbi, et stort Fjeld, en Miil i Omfang og uhyre høit; det ligger midt i Indseilingen. Lidt til Høire ligge „Bryggerkarrene", store Klipper, hvorimod Stormen og Bølgerne bryde. Skibet kom den ene lidt for nær, saa en Bølge slog op paa Kahytsvinduerne med et Brag, som var frygteligt. Nu styrede og commanderede Capitain J. selv. Da Søen lagde

sig, eftersom vi kom længere ind, skiftedes jeg og Factor D. til at staae paa Udkig med en Mand forud. Jeg var kjendt med alle Fjelde i Fjorden, og havde et skarpt Syn. Det gjaldt Fleres Liv; skulde jeg da, fordi jeg var Qvinde, skaane mig eller frygte for utidig Snak? Nei! jeg kjendte Holmefjeldet, og derefter skulde der sees og styres". Gud holdt sin Haand over vore Reisende; Faren var forbi, og Skibet gled rolig hen gjennem de smulte Vande. Sildig om Aftenen ankrede man i Rødefjord. De trætte Reisende stege ned i Kahytten, og gik til Ro med Tak til Gud for de overstandne Farer og Møisommeligheder. — „Nu vendte min Tanke sig til min lille søde Agathe", skriver Fruen. „Er hun levende og rask, eller — — ? Dog — mit Hjerte var saa fuldt af taknemmelige Følelser mod den Alhøie, og jeg vilde nu ikke tilintetgjøre dem ved nogen sørgelig Formodning". I denne Stemning hengav hun sig til en sød Hvile ved den stille hjemlige Kyst.

„I Dagningen", vedbliver hun, „stode vi atter op og drak Kaffe paa Dækket. Veiret var klart og mildt. O! Gud! hvor skjøn forekom mig nu ikke Reidarfjord og Eskefjord! Mine bedste Aar vare henrundne der, vel ikke behagelig, men dog bedre end det sidste Aar. Nu var jeg der igjen. Hvad vilde Skjæbnen nu tildele mig i dette Land"? Over et Aar var henrunden, siden hun forlod det. Det Meste af Tiden var hengaaet under en lang og møisommelig Reise, fuld af Farer og Smerter. O! hvor Lidet havde hun ikke opnaaet af den Glæde, hun lovede sig ved Reisens Tiltrædelse! Maatte da ikke hendes Hjerte mægtig hendrages i from Hengivelse til den trofaste Gud, der bedre, end hun selv, vidste, „hvad der tjente til hendes Fred", og nu igjen, imod hendes Ønske, havde ført hende her tilbage? Og kunde hun end ikke sige med Islænderne: „*Iisland er hit besta land, sem solinn skinnar*

uppá", saa var det dog vistnok ikke uden en hyggelig Følelse af hjemlig Ro og Glæde, at hun nu atter stod i Begreb med at betræde Islands Grund.

Skibet gik igjen under Seil for at styre ind til Eskefjords Handelssted. „Da vi kom til Svartaskjæret", skriver Fruen, „mødte vi den første iislandske Baad. Saa gjerne jeg end vilde, turde jeg dog ikke spørge om Nyheder. Da Fangelinen var kastet ud, og Islænderne vare komne op paa Dækket, følte jeg mig som hjemme i deres Nærhed. Jeg tog nu Mod til mig og spurgte: „lever min lille Agathe"? „Ja, og hun er rask", lød Svaret fra den trofaste Brynjolfur; „men en anden Efterretning, jeg bringer, bliver vist ikke kjærkommen. Da Sysselmand W. hørte fra Sønderlandet, at De vare i svensk Fangenskab, holdt han Auction over alt deres Tøi"*). Det var jo vistnok ikke behageligt, og allermindst paa et Sted, hvor Tabet var uerstatteligt; men Fru Th. tog sig det dog nu ikke saa nær; hun tænkte: „Gud har hjulpet, og gjort Mirakler for os før, han vil nok ogsaa hjælpe os i Fremtiden". Da de nu som en Følge heraf, maatte blive paa Skibet Natten over, sendte de Bud efter deres lille Datter. „Min lille Pige kom, o! hvilken Glæde"! skriver Fruen. „Men den varede kun kort, da hun var gladest, naar hun kom fra mig, og blev fri for mine Caresser. Den Mand, hos hvem den Lille havde været, fik hende tilbage med sig igjen, indtil hendes Forældre vare komne i Ro i deres Hjem. „Det var jo intet Savn for hende at komme fra sin Moder", bemærker Fruen veemodig; men — den lille Agathe var jo ogsaa kun 1¾ Aar, da hendes Forældre forlod hende, og hun havde nu ikke seet dem i et heelt Aar og derover.

Dagen efter gik Sysselmand Th. og Frue i Land, og besøgte deres tilkommende Hjem**) (et Huus, der havde

*) Sengeklæderne førte de med sig paa Skibet.
**) Læseren, vil erindre, at Gythaborg var solgt.

tilhørt Grosserer K.); der var øde og tomt. To lange Speile og en stor Seng vare de eneste tilbageblevne Meubler; de havde paa Grund af deres Størrelse ingen Kjøbere fundet. Fruen henvendte sig til dem, som ved Auctionen havde kjøbt hendes Bohave, og bad dem overlade hende det Nødvendigste for Indkjøbsprisen; men de undsloge sig, hvorimod de tilbod at ville laane hende, hvad hun behøvede indtil næste Aar, da hun skulde flytte. Men hertil følte Fruen sig for stolt, vilde Intet laane, og besluttede at hjælpe sig, saa godt hun kunde. For det Solgte fik Sysselmand Th. nok kun Lidet, da det var bleven solgt for en ringe Priis, og han desuden eftergav vedkommende Incassator en Deel af Auctionssummen.

Sysselmand Th. og Kone brugte nu al deres Kunst og Klogt for at hjælpe sig igjennem den nærværende Forlegenhed. Fruen skriver herom: „Vi tog en Mellemdør fra Pakhuset og en stor Tønde, som blev sauget af efter et Bords Høide. I Døren, som i Siden af Tønden, blev boret Huller, gjennem hvilke vi stak Liner, og bandt saaledes Døren paa Tønden. Saaledes havde vi et godt og nyttigt Bord. Til Stole brugte vi tomme Fjerdinger. Nogle gamle Pjalter dannede jeg til runde Puder, stoppede dem ud med lidt daarlig Uld, og bandt dem paa paa samme Maade som Bordet. Jeg kjøbte noget uldent Tøi, farvede det, og syede deraf Tæpper til at lægge over Bordet og Stolene. Af grovt Uldgarn slog jeg Fryndser til Tæpperne, og det saae ret høitidelig ud. En Tømmermand forærede mig 2 Feldtstole, som ogsaa bleve pyntede med Betræk og Fryndser. Istedenfor Lysestager brugte vi nogle engelske Blanksværteflasker med vid Hals. Lysesax fik vi fra Skibet. Seng, Bord og Stole var det Vigtigste, og det havde vi nu, saa min Mand og jeg syntes, naar vi kom ude fra, at vi havde det overmaade smukt. De store Speile og den store Seng gave Syn; men enhver Fremmed, som betragtede det, vilde vistnok have sagt:

„Armod og Hoffærdighed"! Paa denne Maade havde vi det nu ret godt".

Det danske Skib var nu igjen seilfærdigt, og med rørte Hjerter tog man Afsked med hinanden. „De have det bedre, som reise bort, end de, som reise til Landet", bemærker Fru Th. med Veemod.

Den lille Agathe blev stundom hentet. Naar hun da havde spiist og drukket, klappede hun sin Moder og sagde: „jeg vil hjem". Sagde Fruen nu: „du er hjemme", svarede den Lille: „nei! jeg vil hjem til store Mama". Sin Moder kaldte hun „pæne Mama", og sagde: „pæne Mama er god; hun giver mig Brød". Ved af og til at lade hende hente, og beholde hende et Par Dage ad Gangen, søgte Fruen at vænne hende til sig. En Aften sad den Lille og græd. „Hvorfor græder du", spurgte hendes Moder. „*Ek vil heim ok blasa undir grautinn*", svarede hun hulkende. „Børn har kun faae Glæder der", bemærker Fruen. „Det er en af de faae, at de, naar Grøden skal koges, faae Lov til at sidde i Kjøkkenet med en Pind i Haanden, med hvilken de rage i Asken, og prikke og pirre lidt i Ilden. At faae Sleven (hvormed der røres i Grøden) at slikke er den største Behagelighed. Nu længtes hun efter de vante Glæder, da det var Aften, og satte sig til at græde. Men jeg turde nu ikke føie hende i at sende hende hjem; hun skulde jo dog til mig, naar vi skulde reise.

Vinteren 1813—1814 var temmelig mild, og Tiden gik sin jævne, rolige Gang i Sysselmand Th.s Huus. I Marts agtede han at reise til Sønderlandet for at overtage sit nye Embede. „Det Huus, vi beboede", skriver Fru Th., „tilhørte forhen Grosserer K., nu Kongen. Om samme hørtes mange underlige Rygter, som min Mand og jeg først antoge for overdrevne, men siden bleve over-

bevişte om, vare sande, uden at vi kunde forklare os Hemmeligheden. Det var ikke sjældent, at vi om Natten hørte Døren aabnes, og Een gaae med temmelig haarde Trin op og ned af Gulvet i Kjøkkenet, at vi hørte Loftslugen slaae op og i, saa det rystede i Huset, Stigen at blive flyttet og meget Saadant; men aldrig saae vi Noget. Kort før min Mand reiste, sad han en Nat og skrev. Jeg laae vaagen; han vendte Ryggen mod Døren. Da hører jeg det gaae op og ned af Gulvet i Stuen, og tænker, det er dog underligt, min Mand ei kan høre det. Men i det Samme vender han sig hastig om med Lyseplаden i Haanden. „Hørte du det"? siger jeg. „Jeg har hørt det længe", svarede han; nu vilde jeg see, men der er Intet". — Den første Nat, efterat han var reist, laae jeg med Børnene hos Madame E., men næste Nat hjemme, ene med en lille Pige og vore 3 Børn. Jeg lagde mig lidt beklemt, men vaagnede glad, da jeg havde sovet den hele Nat, og Intet hørt". Islænderne havde ogsaa forsikkret hende, at hun kunde være uden Frygt; naar hendes Mand var borte, skulde de gaadefulde Nattevandrere ikke forurolige hende i hendes Eensomhed.

Den 16de Marts 1814 reiste Syсselmand Th. Factor H. havde han betroet et Brev med Udskrift: „At levere min Kone efter min Død angaaende de Forholdsregler, der da skal tages". Det var en farlig og besværlig Reise, han tiltraadte, især paa denne Tid af Aaret. Mangfoldige rivende Floder og Aaer, høie Fjelde og dybe Kløfter maatte passeres, og i Island har man ikke Broer*) og banede Veie. De høieste Bjergmasser ligge i den sydøstlige Deel af Landet, og de fra disse mod Syd og Øst nedstyrtende Strømme have saaledes et kortere Løb og et stærkere Fald end de, som løbe mod Nord. Denne Vei valgte Sysselmand Th. som den nærmeste. — I Beru-

*) Kun over Iökulsaae a Bru fandtes den Gang en skrøbelig Bro.

fjord blev han af Kjøbmand St. advaret for en rig Bonde D. J. i Skaptefells Syssel, som han for 12 Aar siden havde maattet arrestere og idømme en Mulct, fordi han paa en voldsom Maade havde forstyrret et Ting, Sysselmanden holdt paa førstnævnte Sted. D. J.s Søn havde kort før været der, og bedet St. advare Th., hvis han vilde reise den Vei. Nu bad St. ham, enten at tage dobbelt Følge med, eller at vende om, og reise over Nordlandet. Men Sysselmand Th. vilde Intet høre herom. „Den Storpraler skal ei skræmme mig", svarede han; „jeg tager den Vei, som er mig nærmest". — Den 6te Dag derefter nærmede han sig D. J.s Gaard. Den hævngjerrige, mægtige Bonde, til hvem de fleste Bønder i Herredet stode i et Afhængighedsforhold, havde samlet en Deel Mennesker ved sin Gaard; selv stod han med sine 2 Sønner — af hvilke den ene var afsindig — ved Veien. „Følgemanden" lod han passere, men Sysselmandens Hest greb han voldsomt i Tøilen. Han forlangte nu paa en brutal Maade den Mulct tilbagebetalt, som Sysselmanden for 12 Aar siden havde idømt ham. Da det blev afslaaet, vilde D. J. løse hans Kuffert af, i det han lod adskillige Trusler falde. Den afsindige Søn stod imidlertid og viste Braaden paa sin Stav, og pegede paa sin Pande, rakte Hovedet i Veiret, og filede med Haanden paa Halsen. Sysselmand Th. mærkede nu, at det blev Alvor, og tog en rask Beslutning. „Er det Din Mening", sagde han til D. J., „at jeg ikke maa raade mig selv og fortsætte min Reise, saa lad mig komme op paa Gaarden". Det indrømmede D. J. meget gjerne; nu skulde alle de Andre være Vidner til, hvorledes han turde behandle Sysselmanden. Det var en stor Gaard eller maaskee rettere en Samling af Gaarde med flere Beboere. De stode alle udenfor, da Sysselmanden kom. Han henvendte sig strax

Mála-Davíð, faðir Halldórs Davíðssonar.

til en af de andre Eiere med disse Ord: „Jeg er paa din Gaard, og lyser Fred. Du staaer til Ansvar, ihvad der end hændes mig og mit Gods. Jeg er truet paa Livet; men jeg skal og vil fortsætte min Reise, og begjærer derfor forsvarligt Følge, som kan sikkre min Person mod Overfald". Den Tiltalte blev overrasket, og turde ikke undslaae sig for at opfylde den Forpligtelse, Lovene paalagde ham. Følget blev udredt. Men O. J., der saa uventet saae sit onde Forehavende strande, lod nu, som om han fortrød sin Opførsel, og ønskede at forlige sig med Sysselmand Th., hvem han bad følge sig om bag Laden, hvor han havde et Ord at sige ham. Men Sysselmanden holdt ikke dette for raadeligt; han steg til Hest, og fortsatte med et forøget Følge af 4 Mand sin Reise uden videre Forhindring.

Om denne Tildragelse fik Fru Th. nogen Tid efter Underretning. O. J.s Søn Thorder, der tidligere havde været i Berufjord for at advare Sysselmand Th., reiste nemlig nu igjen dertil for at underrette Kjøbmand St. om det lykkelige Udfald, og derfra fik Fruen det at vide. St. bebreidede ham, at han havde deeltaget i Overfaldet; men han sagde, han havde gjort det for at hjælpe Sysselmanden, hvis hans Fader skulde begynde paa Voldsomheder, hvad han dog ikke ventede, dersom hiin kunde vedligeholde sin Koldsindighed. Han frygtede meest for sin afsindige Broder, der, naar han først havde faaet en Forestilling om Noget, som skulde gjøres, ikke pleiede at hvile, før det var udført. Fru Th. takkede Gud, og velsignede i sit Hjerte den brave Thorder. — O. J. blev siden tiltalt, og idømt store Bøder. Fruen frygtede for hans Hævn, og vel heller ikke uden Grund. Hun fortæller, at han nogen Tid efter den ovenfor fortalte Tildragelse kom til Ørebak i Arne Syssel, ledsaget af mange Bønder fra Skaptefells Syssel med deres Vare; thi hvor han handlede, handlede dis-

se ogsaa, hvorfor han blev behandlet som en stor Mand. Han kom ind i Kjøbmand L.s Stue, hvor den lille Skule Th. just befandt sig. D. J. studser, spørger, hvis Barnet er, og da han faaer det at vide, gaaer han hen til ham, betragter ham, og „gjør en Bevægelse, som bringer de Tilstedeværende til at gyse", hvorpaa han vendte sig, og gik heftig frem og tilbage i Stuen med korslagte Arme. En Student, som var tilstede, tog derfor Skule med sig, og beholdt ham, til D. J. var reist.

Kort efter at Sysselmand Th. var kommen til Reikiaviik, saaes Skibet Orion, med hvilket den lille Skule var afgaaet fra Kjøbenhavn, udenfor Indseilingen til Fjorden. Hr. Th. tilligemed flere Embedsmænd i Byen besluttede at seile ud til Skibet. De seilede fra Reikiaviik i smukt Veir; men inden de naaede Skibet havde de en stærk Storm fra Land. Fangelinen blev kastet ud til dem, ved hvilken de halede sig ind mellem Skibet og en Lodsbaad; men Ingen paa Skibet kunde nu tænke paa at faae dem ombord, da Alle havde nok at gjøre med at passe Seilene, for at man kunde komme ud fra Skjærene. De maatte altsaa blive i Baaden, der ved enhver Vending var udsat for at komme under Skibet. „Da de havde været i denne Fare en Timestid, vender Skibet atter. Deres Baad bliver knuget op mellem Lodsbaaden og Skibet; den knager og brager, og den Ene efter den Anden springe de over i Lodsbaaden. Da den Sidste, Amtmandens Tjener, vil over, springer Linen, som er bunden til Skibet, og Baaden flyver afsted med ham". De troede alle, at det var forbi med ham; men han kom til Reikiaviik før de. Baaden drev nemlig mod en lille Holm, hvor han sprang i Land, og herfra blev han Dagen efter optagen af en Fiskerbaad, og i god Behold bragt hjem. „Først hen ad Aften, da Skibet var ude af den største Fare, tænkte man paa de stakkels Mennesker, som laae i Baaden. En Rebstige hi-

ves ned ved Kahytten, og ved den forsøge de nu at komme op. Da Student T. tager med Kraft i Stigen, gaaer hans Arm af Led ved Skulderen. De Andre forsøgte at trække den i Led; men hver Gang han tog fat paa Noget, gik den igjen af Led. Omsider lykkedes det dog dem alle efter megen Anstrængelse at komme op paa Skibet". Der blev kaldt paa den lille Skule, der glad sprang ud af Koien, og faldt sin Fader om Halsen. — Et Par Dage efter stege de i Land i Reikiaviik, hvorfra Sysselmand Th. med sin Søn reiste til Orebak. Herfra sendte han nu sin „Følgemand" tilbage til Eskefjord med gode Tidender til Fruen. Følgemanden havde været færdig til at afgaae den Dag, Orion blev seet. Sysselmand Th. lod ham da vente, for at han kunde medbringe Efterretning om Skule. Men da nu Amtmandens Tjener næste Dag kom alene tilbage, og berettede, i hvilken Stilling han forlod de Andre, troede de Fleste, at Baaden var forulykket. Orion var heller ikke mere at see. Nu vilde Følgemanden begive sig paa Hjemveien; men Amtmanden formaaede ham til at vente, og forskaanede saaledes Fru Th. for en Efterretning, der maatte have været rædselfuld for hende.

Vi vende igjen tilbage til Fru Th. i Eskefjord. Den første Tid efter hendes Mands Afreise var „meget knap" for hende. Af de Penge, han havde givet hende, tog hun kun en liden Deel, og stak uden hans Vidende Resten i hans Kuffert. Hun havde foresat sig, at hun og Børnene Intet vilde koste ham under hans Fraværelse, og det lykkedes hende at udføre dette Forsæt. Hun syede nogle Klædningsstykker, skar Kjoler og Hatte for Præsternes og Kjøbmændenes Koner og Døttre, da hun nu, saa nylig hjemkommen fra Danmark og Skotland, kunde give Alt det nyeste Snit. Til Gjengjæld sendtes hende nogle Pd. Kaffe og Sukker, eller Penge, en Specie, en Krone, til

at indkjøbe Noget til Børnenes Fornøielse. Alle viste sig saa velvillige og gode imod hende i hendes Eensomhed. „Fiskerne overlagde med hinanden", fortæller hun, „at de hver Løverdag, naar de seilede tilbage fra Skærene, vilde kalde udenfor mit Huus, og kaste Fisk op. Den, som idag kastede en stor Torsk op, kastede næste Løverdag en Helleflynder, saa jeg havde Mere, end vi kunde fortære, og saltede og tørrede Meget. Ligeledes var det med Bønderne i „Herredet". Naar de reiste til Handelsstedet, kom de med Lam og Smør, og spurgte jeg, hvad det skulde koste, svarede de: „Intet". Gav jeg dem et Par Blade Tobak, vare de meget fornøiede. Da jeg saae min Mand igjen, eiede jeg derfor ogsaa 40 Kroner og en Snees Specier foruden Smør, Kjød og Fisk".

Fru Th. fortæller ved denne Leilighed Noget om sine huuslige Sysler baade i denne Tid og i tidligere Aar. Hun lærte Islænderne Patent-Strikning og andre Strikningsarter. Til Gjengjæld lærte de hende „at farve i deres Urter, Græs og Lyng", som de tarvelige Deboere paa en sindrig Maade vidste at benytte. „Ja det er vist", skriver hun, „at de i denne Henseende ere meget klogere end vi. Naar de ville samle Vædelse til at farve i af Mennesker og Dyr, veed de, hvad Enhver skal nyde af Spise og Drikke, og hvilket Dyr der giver denne Couleur, og hvilket en anden. Disse Erfaringer vare interessante og nyttige for mig. Uldgarn, som jeg farvede i Rødspaan, kunde jeg give 3 à 4 forskjellige Couleurer ved at skylle det i stærkere eller svagere Grønsæbe-Vand, og dette brugte jeg til at schattere mine Strikninger med. Høirødt savnede jeg meget; men jeg fandt paa Raad. Ved en Auction paa Handelsstedet kjøbte min Mand en Deel høirøde Baand; dem trævlede jeg op og strikkede med. Jeg var i Forlegenhed for Vestetøi; men det forekom mig, at naar

den bløde, fine Uld blev strikket i Striber, valket og presset, var det som Klæde. Jeg iværksatte det ogsaa, i det jeg paa en sort eller graae Bund strikkede Striber med passende Couleurer, valkede, kradsede og pressede det. Alle fandt dette Tøi nyttigt og ret smukt, og for at faae det i Gang forærede jeg nogle Stykker bort". Da de havde Uld nok, lod Fruen ogsaa sine Tjenestefolk strikke Patentstrikning med simple Couleurer. Disse strikkede Arbeider bleve da ligeledes valkede og pressede, og de groveste brugte til Gulvtæpper, de finere til Sengetæpper. „Paa Frakker nær til min Mand", bemærker Fruen, „behøvede vi Intet i Huset uden Hjemmegjort". — Da Sysselmand Th. vilde reise til sit nye Embede, foreslog han sin Kone at tage en Erklæring af Embedsmænd og Handlende i Eskefjords-Egnen om, at hun var den Første, som havde begyndt der med de ovenfor omtalte Strikningsmaader; men hun bad ham lade det være, da hun nødig vilde vække Andres Misundelse, eller give Nogen Anledning til den Tanke, at hun ønskede sig anbefalet til 3die Gang at erholde en Præmie af Landhuusholdningsselskabet. En Omstændighed bragte hende imidlertid til senere at gaae ind paa sin Mands Forslag. Hun havde nemlig foræret en Familie et Stykke af hvert Slags af de Arbeider, hun havde forfærdiget; men hun saae aldrig, at disse Foræringer bleve brugte, men derimod kun eftergjorte Ting. Især undrede det hende aldrig at see en Kavai af bruunt, fiint Uldgarn, strikket til en lille 7 Aars Pige, og saa smukt forarbeidet, at Alle antoge den for at være af Klæde. Hun yttrede sin Forundring herover for en Kjøbmands Kone, der svarede hende smilende: „De reiser herfra, de Andre ogsaa, men — til Kjøbenhavn. Jeg veed vist, at Deres Tøi skal sendes til Landhuusholdningsselskabet, da Konen, saavelsom Manden, ville gjøre deres Navne bekjendte ved at pryde sig med Andres Fortjenester". Dette bevægede

hende til senere at bede sin Mand at afæske Vedkommende den ovenfor omtalte Erklæring. Den blev underskreven af Præsten, Sognefogden og de Handlende ved Eskefjord. Og- saa den Mand, som gjemte Fruens Arbeider, fandtes me- get villig til at underskrive. Erklæringen har hun opbeva- ret, men ingensinde benyttet.

To Maaneder efter hendes Mands Afreise kom hans Følgemand tilbage, og medbragte de os bekjendte Efterret- ninger samt adskillige Breve fra Bekjendte og Ubekjendte om hendes kjære Søn Skule. Hun erfarede deraf, at han først var seilet fra Kjøbenhavn i August f. A., da intet Skib vilde gaae ud, efterat man havde erfaret Reginas Skjæbne. Kort før han kom ombord, havde han faaet Mæslinger. Skibet led Haverie, og maatte, som vi alt have hørt, tye ind til Trondhjem. En Lieutenant A. paa et herværende dansk Krigsskib tog sig af det syge forladte Barn, og bad om at maatte beholde ham i sit Logis, hvor han ved kjærlig Pleie og Lægehjælp snart blev rask. Den ædle A. tog med Veemod Afsked med den lille Sk., da Ori- on igjen var seilfærdigt, og medgav ham et Brev til hans Forældre, hvori han udtalte sin Kjærlighed til Drengen. Skibet seilede til Leith. Her var Sk. saa heldig at træffe den brave Capitain J., der var paa Tilbagereisen fra Is- land. Drengen vilde nu ikke fra J., og denne bad da om at maatte beholde ham hos sig, medens han opholdt sig der. J. ydede ham al kjærlig Pleie, og forsynede ham med nye Klæder, da hans Garderobe paa den lange Søreise, paa hvilken han næsten var overladt til sig selv, var kom- men i betydeligt Forfald, skjøndt Lieutenant A. ogsaa i den- ne Henseende havde taget sig af ham. Førend han kom til J., havde han havt en bitter Sorg, medens han i Leith boede hos en fremmed Herre. En Dreng kom nemlig en Dag ind i Stuen, hvor Sk. var, og gav sig til at ridse

med et Søm i en Pult. Da Eieren kom hjem og saae det, ansaae han Sk. for den Skyldige, og da denne ikke forstod Engelsk, kunde han ikke tydelig retfærdiggjøre sig. Dette smertede ham inderlig. Hos Capitain J. havde han en anden Sorg, hvorover han beklagede sig til denne. Folkene paa Skibet sagde nemlig stundom, naar de saae ham: „der har vi vor lille Proprietair" (med Hentydning til de Jorde, hans Bedstefader havde skjenket ham i Island); men Drengen meente, de kaldte ham „Proppetrækker", og det gjorde ham saa ondt. J. opklarede snart til hans Glæde denne Feiltagelse. — Den danske Konges Fødselsdag den 28de Januar blev feiret paa Regina i et stort Selskab. Efterat flere Skaaler vare udbragte, opfordrede man den lille Sk. til at proponere en Skaal. Drengen tog sit Glas som en Gentleman og sagde, at da de tillod ham at udbringe en Skaal, haabede han, de ikke havde Noget imod, at han først erindrede Lieutenant A., der tog sig af ham i Norge, da han var syg, dernæst sine Forældre, hvorpaa han takkede Capitain J. og Selskabet, der tillod ham den Glæde at være med ved denne Fest. „Alle klinkede med den lille betænksomme Ven". — Sidst i Februar skulde Orion afgaae til Island. Den lille Sk. vilde saa nødig skilles fra sin kjære Capitain J., og bad saa inderlig om at maatte blive hos ham. Det kunde jo nu ikke skee; han maatte skilles fra ham. Men den trofaste J. sørgede ogsaa fraværende for ham; han havde nemlig givet Tømmermanden paa Orion en Douceur, for at han omhyggelig skulde tage sig af Drengen. Paa Reisen til Island stødte Skibet paa et Skjær, saa at Agterspeilet reves løs, og Vandet styrtede ind. Skibet søgte Havn ved Orkenøerne, hvor Commandanten kjærlig tog sig af den lille Sk., og beholdt ham i sit Huus, medens Skibet laae der. Ogsaa her vilde han hellere blevet end at-

ter gaae ombord paa Orion, da det 3 Uger efter igjen var seilfærdigt. Skibet naaede omsider Island. Resten er Læseren bekjendt.

Det er ikke vanskeligt at forestille sig, med hvilke Følelser Fru Th. læste disse Efterretninger om sin inderlig elskede Søn, med hvilken Smerte hun dvælede ved Tanken om Alt, hvad han havde gjennemgaaet, og med hvilken Moderglæde hun lyttede til de gode Vidnesbyrd om hans Opførsel og den Yndest, han allevegne havde indlagt sig. Og nu hendes elskede Mand! — ogsaa han havde gjennemgaaet forskjellige Farer, siden han forlod hende; men Gud havde naadelig bevaret ham. Hvor glad var hun nu ikke ved at tænke paa, at de begge vare i god Behold i Drebak, hendes fremtidige Hjem!

Sommeren var kommen. Et dansk Skib havde ankret i Eskefjord, og bragt hende en Hilsen fra hendes Skule. Hun levede tilfreds i sin stille Eensomhed, og nød en sjælden Ro, da hun ingen smaae Børn havde (den lille Agathe var 3½ Aar gammel), af Tjenestefolk kun een Pige, og ingen Sygdom hjemsøgte Huset. Hun frydede sig derfor ofte i denne Sommer ved den skjønne, ophøiede Natur, især i de yndige Sommeraftener, som hun ikke sjælden tilbragte i sin lille Have. „Naar Fjorden er stille og blank", skriver hun, „Hvalerne sprudle og blæse, saa Dunderet høres ved vort Hjem, Fuglene skrække og skrige, et Tegn paa, at Sælunger, Ørter og andre Fisk ere i Nærheden, da stemmes Sjælen til inderlig Tilfredshed og stille Fryd. I et saadant Veir kan man være vis paa, at der fiskes godt ved Sæløerne, og næste Løverdag komme da Fiskerbaadene roende med fuldt Skib og 1, 2 eller 3 Havkalve bagefter. Sorgeligt kan det jo ogsaa falde ud. Baadene ere svære at roe, naar de have megen Fisk inde og Havkalve bagefter. Kommer nu en stærk Vind fra Land, og de ville bjerge Livet og lidt af det ved Flid og

Anstrængelse suurt Fortjente, maae de skjære Linen over, og lade Havkalven eller Haien drive, og ofte takke Gud for, at de kunne frelse Liv og Baad. Mueligt, at Lykken ikke oftere i denne Sommer bliver dem saa gunstig. Ja det er næsten utroligt, alle de Farer og Uheld, Bonden er underkastet paa Østerlandet, naar han skal leve, og samle Lidt til sig og Sine".

Ved Midsommer kom en Kjøbmand B. fra Nordlandet, og bragte Fruen Brev fra hendes Mand, hvori han skrev, at han for Embedsforretninger ikke kunde komme og hente hende; men han vidste, at var hun ikke syg, var hun heller ikke forknyt; han længtes efter hende. Hvad skulde hun nu gjøre? Hun vilde saa inderlig gjerne opfylde sin gode Mands Ønske; men Alle forestillede hende en saadan Reise med 3 Børn næsten som en Umulighed, og raadede hende eenstemmig til at gaae tilsøes til Kjøbenhavn, og derfra næste Aar med et Skib til Sønderlandet. Da Posten — der kun 2 Gange om Aaret gaaer denne Route — just skulde afgaae, skrev hun til sin Mand, at hvor gjerne hun end vilde efterkomme hans Ønske, saa turde hun dog ikke for Børnene, og havde derfor besluttet sig til at følge ovennævnte Raad. Saaledes skrev hun; men det var alligevel hendes Plan at vove, hvad hendes Længsel lod hende ansee for mueligt, og at overraske sin Mand i Drebak. Hun beredte sig derfor til Reisen.

„To Dage, forend jeg agtede at reise", skriver hun, „følte jeg om Aftenen ingen Trang til at sove eller hvile. Med min lille Valgertha gaaer jeg derfor til Fjelds, og fryder mig ved det skjønne rolige Veir og den for mig saa behagelige melancholske Dundren og Rislen af store og smaae Vandfald. Derpaa gaae vi i min Have, og i Tankerne uddeler jeg Afgrøden til dem, som bleve tilbage. Nu var Solen allerede oppe igjen, og vi begave os til Ro". Tidlig næste Morgen kom der Bud fra den yderste Gaard

ved Fjorden, at et Skib var at see. Det var Regina, til stor Glæde for Fruen. Nu kunde hun faae sit Tøi besørget over Kjøbenhavn til Drebak. „Henved Middag," fortæller hun, „kom Skibet for fulde Seil. En Timestid, efterat det havde ankret, kom Capitain J. for at hilse paa mig. Jeg spurgte til hans Kjæreste, min Veninde Jomfru L., og hvor hun var? „„Ude paa Skibet““, svarer han; „„vi havde Bryllup i Foraaret““. „„Hent hende““, sagde jeg, „„og lad hende blive her i mine Værelser! Om 2 Dage reiser jeg med Børnene““. Hun kom, og fortalte mig at Alle, som havde været ombord, havde talt om min farlige Reise især med Børn. Jeg svarede med taarevædet Die, nu maatte jeg, Foranstaltningerne havde kostet meget, og jeg stolede paa Gud, at han vilde holde sin Haand over os. I det samme Dieblik kommer min lille Agathe og raaber: „„Papa min er kommen! Papa min er kommen““! Jeg staaer som forstenet. Jeg seer Reisende udenfor, men forestiller mig Umueligheden af, at det kunde være min Mand, og dog var det ham, min Mand, mine Børns Fader, som nu kom, og kunde hjælpe og raade efter Ønske. Ingen, nei Ingen kan forestille sig mine Følelser ved denne underfulde Styrelse. Om han var kommen 2 Dage senere, hvor megen Sorg og Kummer havde vi da ikke været underkastede paa begge Sider*)! Den gode Mand havde opbudt Alt, og udsat sig for de Besværligheder og Farer, en Reise paa 100 Miil i dette Land fører med sig, og som kun den, der er bekjendt med samme, kan bedømme, for at hjælpe sin Kone og sine Børn paa en lignende Reise". — Afreisen blev nu udsat i 8 Dage, for at Sysselmanden kunde udhvile sig, og aldrig fandt vore Danske det vel skjønnere i Eskefjord end i disse Dage, der som en Panse i Tidens

*) Sysselmand Th. tog nemlig den nordlige Vei over Oefjord; men Fruen havde valgt den sydlige gjennem Skaptefells Sysseler.

Løb, en Hvilestund mellem Fortid og Fremtid, mildelig forundtes de Flyttende, førend de skulde sige Farvel til deres gamle Hjem, og tiltræde en møisommelig og farefuld Reise.

„I Begyndelsen af August 1814", fortæller Fru Th., „brøde vi op fra Eskefjord, min Mand og jeg med 3 Børn, en Student, der fungerede som Fuldmægtig hos min Mand, og havde fulgt ham fra Sønderlandet, og endelig Følgemanden eller Veiviseren, ialt 7 Personer. Foruden de Heste, vi rede, fulgte 6 *à* 7 med Oppakning og ligesaa mange løse, saa at de, der den ene Dag bare Byrden, den næste gik løse, hvorved de kunde holde længere ud. Min lille Christianes Sadel var indrettet med en Forhøining for og bag, som naaede op til hendes Skuldre, og forsynet med en Bøile ovenomkring, for at hun ikke skulde falde af. I denne Sadel kunde hun sidde til begge Sider, og gled hun ned, maatte hun falde i en Pose af stærk Seildug, som var befæstet ved Buggjorden. Følgemanden styrede hendes Hest. Min Sophus's Sadel var ogsaa indrettet med en Forhøining for og bag, dog bagtil høiest, til hvilken han blev spændt med en Rem, og styrede saaledes selv sin Hest. Studenten vilde ride med min lille Agathe. Naar man rider med Børn paa Skjødet, bruges ikke Sadler, men Tover, det er en tyk sammenvalket Masse af Uld, som spændes over Hesten med Gjorde, hvori Stigbøilerne fastgjøres. Sædet paa en saadan Tove er meget blødt og beqvemt. — Factorerne D. og E. tillige med Capitain J. ledsagede os den første Dags Reise. Min lille Agathe var meget utrøstelig over den stærke Fart, og naar vi vare i Elve eller Aaer, skreg hun høit: „Gud hjælpe mig! Gud hjælpe mig"! og opmuntrede de Andre til at tage sig af hende. Til mig henvendte hun sig ikke, hvilket smertede mig. Det var, som troede hun: Moder har ført mig i denne Fare; hun vil ei høre mig.

Dagen gik, uden at noget Særdeles indtraf". — Den første Aften folte Fru Th. meest Træthed efter Ridtet. Natten tilbragte de hos en Hr. Th. i Finstad, hvor de fandt en venlig Modtagelse. — Næste Morgen maatte de skilles fra de Sidste af deres Venner, med hvilke de havde levet saa mange Aar (med Factor D. ligefra deres Ankomst til Island). „Veiret var taaget med Regn og Blæst, som gjorde Affkeden endnu mere mørk og traurig". De reiste denne Dag kun kort, da en stor Aae hindrede dem. De kom til en fattig Gaard, „og toge Logis i Hoet i Laden". Sysselmanden og Studenten rede hen for at hilse paa Præsten B. i Eidum, medens Fruen blev hos sine Smaae. „De uskyldige Skabninger laae rolig og legede i Høet, og deres Moder laae imidlertid og græd for, hvad der kunde hændes". — Dagen efter var Veiret smukt til megen Opmuntring for vore Reisende. Om Formiddagen kom de over Jøkulsaae paa en høi, temmelig brøstfældig Bro. „Det var et rædsomt Syn at see ned i Dybet nedenunder".

Medens de reiste gjennem Mule Syssel, modtoge de mangt et kjært Beviis paa Beboernes Velvillie. Ved de fleste Gaarde, de passerede forbi, stod Manden eller Konen udenfor, og bad dem med venlige Ord ikke at forsmaae det Lidet, de havde at byde dem til Reisen, som bestod i uldne strikkede Klædningsstykker eller Penge.

Den 3die Nat tilbragte de i Præstegaarden i *Hofsteigur*, hvor de kun traf en Tjenestepige hjemme, der med iislandsk Gjestfrihed beværtede de Reisende, saa godt hun kunde. Tidlig næste Formiddag kom de over et Fjeld, og fra den Tid af saae de hverken Huse eller Mennesker, før de sildig om Aftenen naaede en Gaard, der laae i en smuk Dal, *Mødrudalr* kaldet, hvor vore Reisende fandt et særdeles behageligt Herberge. Paa Gaarden levede 18 Mennesker, „godmodige, reenlige og venskabelige". Gaardens Eier havde 6 Børn, „som aldrig havde været

i noget andet Huus", og dog var den ældste Datter nu gift, og havde 3 Børn. „Præsten fra *Vapnafjördr* kom der to Gange om Aaret for at meddele dem Alterets Sacramente. Var imidlertid et Barn født, blev det døbt ved samme Leilighed". Fru Th. skildrer Døttrene i Huset som „de netteste Bondepiger, de saae paa hele Reisen". At de kunde brodere smukt, viste Bordterne om deres Livstykker og Skjørte. Flere nette Ting af deres Arbeide vare i Brug i Huset, saasom Kurve, flettede af fine Rødder. I Huset var der et lille Capel til Gudstjeneste. Det var kun en lille Stue med 2 smaae Vinduer i den ene Ende, imellem hvilke der stod et høit smalt Bord med en hvid Dug over. Ovenover dette Alter hang den Korsfæstedes Billede i en Tinramme, og ved begge Sider i Capellet var der Bænke. „Vi følte os saa vel hos disse gode, christelige Folk", skriver Fru Th., „og havde det ikke været saa seent paa Aaret, vilde det have været en behagelig Nydelse for os at tilbringe nogle Dage paa dette yndige Sted".

Næste Morgen forlode de denne venlige Eremitage. I Dalen saae de allerede i lang Afstand „Toppen af et smukt, uhyre høit Fjeld, Herdnbreid kaldet", som de efter nogle Timers Ridt kom forbi, dog adskilte fra det ved den nordlige Jokulsaae, der flyder ud i Axar Fjorden. „Et sjældent Syn er saadant et enkeltstaaende Fjeld midt i en Dal. Det lignede Skruden i Rødefjord. I Afstand saaes bestandig en, snart stærkere, snart svagere Røg om Toppen af Fjeldet". Det var de fra den svovlholdige Jordbund i Dalen opstigende Dunster. De naaede om Aftenen en eenlig Gaard, et venligt Hjem for Eneboere omtrent som Mødrudal. Fru Th. tilbragte en urolig Nat, da den lille Agathe vaagnede tidlig, begyndte at græde, og kunde ikke sove mere. Da hendes Moder spurgte hende, om hun var syg, sagde hun nei; men naar Fruen siden tænkte paa

denne Nat, forekom det hende, som om usynlige Engle havde faaet den Lille til at græde, og grædt med hende over, hvad der Dagen efter forestod hende. Desuden foruroligedes Fru Th. ved Tanken om den farlige Flod, de næste Dag skulde passere. Det var den ovennævnte Jokulsaae, der i sin Tid havde befriet dem fra Hr. J. Jørgensens Besøg, da han fra Norderlandet agtede at gjeste Østerlandet. Denne rivende Strøm, der havde afskrækket hiin Mand med de dristige Planer, skulde Fruen nu passere med sine smaae Børn.

Dagen kom, den 6te efter Afreisen fra Eskefjord, og man begav sig igjen paa Veien. Ved en Feiltagelse, som man for sildig bemærkede, havde Studenten, der red med den lille Agathe, faaet en vild og urolig Hest istedenfor en taalig af lignende Udseende. Efter nogle Timers Ridt bemærkede Fruen, at den ene Buggjord paa Studentens Hest var sprungen. Hun gjorde ham opmærksom derpaa; men han meente, den anden holdt nok. Et Øieblik efter kommer Hesten farende forbi uden Rytter. Den forskrækkede Moder seer tilbage; Studenten er ifærd med at reise sig; men den lille Agathe ligger endnu paa Jorden. Han tager hende op, og bringer hende til den aandeløse Moder. Dog — det lod, som de skulde slippe med Skrækken; paa den Lille var der ingen synlig Skade at opdage. Reisen fortsattes altsaa; man hastede for at komme over Floden. Fruen hørte sit Barn græde. Hun led og taug en Stund; men hun kunde ikke længe udholde det. Hun sprang af Hesten, satte sig paa en Steen, og tog den Lille paa sit Skjød for atter at undersøge hende; men heller ikke nu kunde hun opdage nogen Skade. Nu tog Moderen hende op til sig paa Hesten, og red selv med hende paa sit Skjød. „Naar jeg nu, skriver Fruen, tænker paa, hvorledes jeg holdt hende knuget op til mig, og i hvilken Tilstand den stakkels Lille var, saa iisner Alt i mig, og jeg føler mig

saa ulykkelig ved de Lidelser, jeg herved foraarsagede hende. Dog, milde Gud! hvad skulde jeg gjøre"? — Et Par Timer efter naaede de Jokulsaae*). Sorgen havde hos Fru Th. forjaget Frygten; men hendes Kræfter vare nu saa udtømte ved det besværlige Ridt med den Lille, at hun ikke turde vove at ride over det brusende Vand mellem Huller og Steen. Hun foretrak da at gaae i en ussel skrøbelig Baad. En Dreng med en Stump af en Aare var Færgemand. Hun satte sig i Baaden med sin lille Agathe paa Skjødet og de to andre Børn ved Siden. Drengen halede Baaden et Stykke frem ved et Toug; derpaa slap han dette, og nu foer Baaden med en rasende Fart over de skummende Bølger langt bort fra det Sted, hvor de stødte fra Land. Men Strømmen førte dem ind i en Vig, hvor der var stille Vand, og her naaede de snart Landet ved Hjælp af Aaren. Fru Th. bemærker, at denne Flod maaskee snarere kunde kaldes *Skialfanda-fliot* ɔ: den skjælvende eller rystende Flod end den, som bærer dette Navn; det er, som Strømmen var oprørt af skjulte Magter i Dybet; Baaden ryster paa Vandet, og de Fleste ryste, som fare derover. — Fruen steg i Land med sin lidende Agathe i Armene. „Hun taug, den gode Sjæl," skriver hun, „saalænge hun sad hos mig; men naar hun skulde flyttes, skreg hun". Aabredden bestod af store og smaae Steen. Den Lille ønskede at sove, dog ikke gjerne „ved disse store Steen". Hendes Moder udbredte et Tæppe, og lagde hende derpaa. Den lille Stakkel slumrede ind, og glemte en Stund sin Smerte; men hendes Søvn var urolig, og af og til spoředes Krampetrækninger. De andre to Smaae sad imidlertid stille og forknytte ved deres Moders Side. Da blev hun greben af en piinlig Følelse af den forladte Tilstand, hvori hun

*) Iökulsaae i Axar firdi, der ikke maa forvexles med den tidligere passerede Iökulsaae à Bru.

nu befandt sig med sine Børn, afskaaren fra sin Mand og det øvrige Reiseselskab. Hvad, om de fornlykkedes ved Overfarten! — — O! hvor var den stakkels Moders Hjerte tungt! og hendes Blik var sænket saa dybt. Hun saae ei den klare Himmel, som hvælvede sig over hende og hendes Smaae. — Overfarten var langvarig; den medtog henved 3 Timer; men Alt gik godt. Reisen fortsattes med Besvær og Sorg. „De mærkeligste Steder i hele Iisland" — skriver Fru Th. —, „hvis eiendommelige Natur ellers tiltaler Enhver, og som det i flere Aar havde været mit Ønske at besøge, passerede jeg nu kold og ligegyldig. Der findes „**Jordbadet**", en Grotte, hvor Dampen opstiger saa stærkt, at man snart kommer i en betydelig Transspiration. En lang Strækning gik det Knald i Knald i Jordens Overflade; foran Knaldet gik en stærk Røg op af Jorden. Et Sted var der en Runddeel, saa stor som den i „Kongens Have" i Kjøbenhavn, hvor Springvandet er. Ogsaa her var et Springvand, som kastede Vandet mange Favne i Veiret. Det var skident og **mudret**, og naar det igjen faldt ned med stort Bulder, stænkede det hen over Veien, hvorpaa vi red. Et Dieblik var der tomt og roligt paa Pladsen; men snart steg Vandet atter i Veiret. Følgemanden bad os følge hans Spor for ei at svide Hestenes Hover. Undertiden mødte os en Røg, som stinkede græsselig. Det gule Sand, som det lignede, hvori vi red, var **Svovl***). Alt dette hørte og saae jeg følesløs og ligegyldig. Mit lidende Barn var

*) Dr. Henderson beskriver ogsaa denne mærkværdige Egn i Nærheden af Vulcanen **Krabla**. Den hele Egn er bedækket med et Lag af **Lava**, der har udgydt sig fra Vulcanerne Krabla og Leirhnukr. Indenfor en betydelig Omkreds findes de mærkelige righoldige **Svovlminér**. Under en Lavaskorpe, der paa mange Steder kun er ½ Tomme tyk, ligger Svovlet, og gjennem utallige smaae Aabninger i Skorpen opstiger en bestandig Damp. Han omtaler ogsaa **Jordbadet**, en over en Revne i Lavaen af Lava opført

min Tanke. Nysningen ved Ridtet smertede hende, og hun klappede derfor sin Fader og sagde: „Agathe er saa lille; Papa min maa ride stille, for Agathe kan ikke taale det". Flere slige Yttringer kom undertiden fra hendes lidende Hjerte. Nu lakkede det ad Aften, og vi maatte i vort stille Sind takke Gud for, at i al vor Modgang, i Røg og Damp, i Knald og Fald var Dagen dog gaaet saa temmelig vel". — Fra en smuk grøn Bakke saae de ned i „den skjønne Dal ved det yndige *Myvatn*. *Reykiahlid* Kirke**) og nogle adspredte Gaarde laae for dem.

Grotte eller Hytte, hvor man strax, naar Døren lukkes, kommer i den stærkeste Sved. Fahrenheits-Thermometret steg i en Tid af 2 Minuter til 114 °. Badet benyttes af Islænderne i mange Sygdomme. Dr. Henderson besøgte ogsaa her de overordentlig mærkværdige kogende Mudderkilder, 12 i Tallet, af hvilke dog kun nogle drive det mudrede Vand i Veiret, medens andre blive ved at koge uden at overstige Mundingen. Den nordligste af dem brød efter et Par Minuters Hvile frem paa den meest rasende Maade, og kastede Mudderet i en Høide af 10 a 15 Fod.

**) Denne Kirke blev paa en mærkværdig Maade skaanet, da den forfærdelige Lavastrøm i Aarene 1724—1730 udbredte sig fra Leirhnukr og Krabla over den hele Slette ved Myvatns nordlige og østlige Bredder. Da Strømmen nemlig paa en Alen nær naaede den lille Jordvold, som omgav Kirken, deelte den sig til begge Sider, og lod Kirkegaarden urørt. Nedenfor Kirken forenede de deelte Strømme sig igjen, og udgjøde sig i Søen. Dr. Henderson fortæller, at Lavaen paa enkelte Steder har optaarnet sig indtil Kirkens dobbelte Høide. Nedenfor denne Masse ligger den lille Kirke i Fred, som frelst ved et Guds Under. — Søen Myvatn blev ved denne Naturbegivenhed opfyldt af Lava, saa at den nu kun har en ringe Dybde. Men — hvor mærkeligt! — ude i selve Søen er der kogende Kilder, der dampe saa stærkt, at det kan sees langt borte. I Nærheden af disse Kilder findes Forellerne i stor Mængde og meget fede. I Søen findes adskillige smaae grønne Øer, rige især paa den af Islænderne saa yndede Plante, Angelika. Disse Øer ere fremkomne ved Lavaens bestandige Opboblen. Den hele Egn bærer saa tydelige Spor af hiin Ødelæggelse. Udsigten fra Reykiahlid over det døds-

Ved den Gaard, mod hvilken de styrede, havde et **Reiseselskab** opreist et Telt, og i Teltet sad en geistlig Mand af Middelalder og læste i Bibelen. Det var den fromme og lærde *Dr.* H., der, udsendt af det engelske Bibelselskab, bereiste Island. Sysselmand Th. havde gjort Bekjendtskab med ham i Kjøbenhavn, og gik derfor hen for at hilse paa ham, da de vare komne i Herberget.

Fru Th. fik imidlertid de ældre Børn til Ro, og begyndte da atter at undersøge sin stakkels Agathe. Ak! hvilken Opdagelse var hende her forbeholdt! Den lille Pige havde **brækket sit Been** ved Hoften. Jeg vil ikke beskrive Forældrenes Sorg over denne, især under nærværende Omstændigheder, saa bedrøvelige Opdagelse og Moderens Smerte ved Tanken om, hvad det stakkels Barn maatte have lidt ved denne Dags Reise. Som fortvivlet løb Fruen til *Dr.* H.s Telt, og anraabte hans Hjælp, hvorpaa hun ilede tilbage til sit Barn, og fik i Hast Træspiler og Bind tilberedte. H. kom; men — han var jo ikke Læge. Sysselmand Th. forsøgte nu at rette og sammenskyde det brudte Been, medens Fruen havde vendt sig bort mod Væggen med Hænderne for sine Øren. Men Barnets Skrig kaldte hende snart tilbage, og hun bad nu sin Mand at betroe Barnet til hende. „Han tillod det", skriver hun, „og med Standhaftighed og Tillid til Guds Hjælp paatog jeg mig nu denne for en Moder saa tunge Pligt i den Tro, at jeg kunde udføre det lempeligere. Jeg trak i Benet, skjød det saa sammen igjen, gjød Harlemerolie paa Uld, bredte dette tyndt over det brækkede Lem, lagde den korte Spile, bevunden med Uld, indvendig og den længere udvendig, og bevandt Laaret og Benet lige ned til Hælen med Uld og Lærredsbind og ligeledes op igjen. *Dr.* H. holdt hendes Hænder, og aftørrede de Taa-

stille **Myvatn** havde for Henderson en forunderlig Lighed med den, som **det døde Hav** i Palæstina frembyder.

rer, som Smerten afpressede hende. Gud være lovet! nu var hun forbunden, og kunde atter faae Ro". — Den lille Stakkel fik nu en rolig Nat. Havde Engle forrige Nat faaet hende til at græde; saa syntes de nu at dysse hende i en sød Slummer. De Ældre tænkte imidlertid paa de fornødne Tilberedelser til næste Dags Reise, og først sildig kunde de lægge sig til en kort Hvile, hvortil de saa høilig trængte.

Næste Morgen fortsattes Reisen. *Dr.* H. forlod ogsaa *Reykiahlid*, men i den modsatte Retning. Den lille Agathe blev lagt paa et Brædt med en Pude under sig, indtil Armene indsvøbt i et Tæppe, og fastbunden til Brædtet med Baand, der vare stukne gjennem Huller i Kanten af samme. Saaledes blev hun løftet op paa Hesten til Studenten, der over Skuldrene havde Seler, som bleve spændte under Brædtets Ender, medens dets Midtpunct hvilede paa Uldtøven. En Anden førte hans Hest, saa han havde intet Andet at gjøre end at balancere med Barnet. Veien, der var god og jævn, førte først over en bred Lavastrækning, dernæst gjennem en Sandørken nordenom *Myvatn*. Kun eet Onde besværede dem paa denne Tour, nemlig de slemme, ualmindelig store, graaladne Myg med glindsende Vinger, der her findes i overordentlig Mængde, og i varmt Veir næsten ere utaalelige for de Reisende og deres Heste, saa man endogsaa har Exempel paa, at en Hest i Raserie over deres Stik har styrtet sig i Søen. Det er næsten umuligt at beskytte sig mod deres smertelige Stik.

Ved Middagstid naaede vore Reisende en Gaard i Laxaadalen. En Veiviser var reden forud for at melde deres Ankomst. Da de naaede Gaarden, kom en net, pyntet Kone dem imode. Fru Th. bemærker ved denne Leilighed, at „Nordlændingerne havde smukkere Boliger, og gik nettere klædte end Østerlændingerne". Men den pæne Kone begyndte strax at skjænde, fordi de foer saale-

des omkring med et Barn, der havde brækket sit Been. „Hvad skulde vi gjøre", sagde Fruen; „hvo vilde tage sig af vort stakkels Barn"? „Det vil jeg", svarede Konen bestemt. Det var for Fru Th., som om en høiere Magt styrede denne ædle Kones Ord og Adfærd. Hun følte det Retfærdige i hendes Bebreidelse, det Tvingende i hendes Tilbud. Og dog — hvorledes skulde hun føre det over sit Hjerte her at efterlade sit Barn blandt Fremmede, ved hvis mindre forsigtige Behandling det maaskee kunde blive en Krøbling? En smertelig Kamp opstod nu i Fruens Indre. Den gode Bondekone, der bemærkede hendes Sjæls Lidelse, blev nu blod om Hjertet, og sagde til hende: „Stil Deres Sorg, og vær taalmodig! De seer, at hun ligger rolig". Hun pegede paa den lille Agathe, der laae og legede med en blaa malet Flaske. „Vor Herre har gjort Mirakler for Dem", vedblev hun. „Han har gjort for Deres Barn, hvad han gjorde for sin eenbaarne Søn; han har taget al Qval og Pine fra hende"*). Bondekonen bortfjernede sig nu, men kom kort efter tilbage med et lille aargammelt Barn paa Armen, og sagde: „Dette Barn tilhører et Par unge Præstefolk. Præsten blev forflyttet, og da de reiste sildig paa Aaret, turde de ikke medtage deres 6 Ugers Barn. Da tilbød jeg at tage mig af hende, og nu maa De selv dømme, om hun har havt det godt hos mig". Den Lille var „tyk og fed, saa man neppe kunde see de smaae Øine". Fru Th. kunde ikke forlange noget sikkrere Pant paa den omhyggelige Pleie, hvorpaa hun her kunde gjøre Regning for sin lille Agathe. Men — hendes Moderhjerte stred dog for stærkt imod her

*) Det er ret mærkeligt i denne Afkrog af Verden at høre denne gamle doketiske Vildfarelse, der gjør Jesu Lidelse til et Skin, og ophæver Begrebet af en Fyldestgjørelse. Hos den fromme Islænderinde var det jo visnok kun et sentimentalt Drømmerie, der lod hendes kirkelige Tro paa Forsoneren urørt.

at efterlade sit Barn alene. Da opstod den Tanke hos hende, selv at blive tilbage med sin lille Agathe. Hendes Mand tillod det. Hun henvender sig desangaaende til den gode Bondekone, der strax samtykker, og fører hende „op ad en smal Trappe til et lille eenligt Værelse med en lukket Seng, der var prydet med et broderet Omhæng, som hang i Ringe, og kunde skydes frem og tilbage". Her skulde Fruen boe. Den venlige Værtinde viser hende en lille Tønde Gryn; dem vilde hun ingen selv bruge af, men overlade den hele Beholdning til sin Gjest. I Dalen, tilføiede hun, boede desuden mange gode Folk, som gjerne vilde sende Fruen et Lam, hvilket hun da kunde slagte og tilberede paa sin egen Maade. Alt dette var jo indbydende nok; men naar Vinteren kom, maatte Fruen jo dog flytte ind i den iislandske Stue, og saa — Skilsmissen fra Mand og Børn, Savnet af saa mange tilvante Fornødenheder og Beqvemmeligheder — det var den stærkt fremtrædende Skyggeside ved dette tvungne Eneboerliv, som hendes levende Phantasie strax opfattede. — Hestene vare nu færdige, og der var langt til Maalet for denne Dags Reise; man bad Fruen tage Bestemmelse. Det var et martrende Øieblik for hende. Hun sloi til sin Mand, til sine grædende Børn, vilde tage Affked, men kunde ikke. Hun bad Alle om Raad. Studenten foreholdt hende det Utilraadelige for hende i at blive her tilbage med sit lille Barn; han troede ikke, det vilde ende godt. Flere yttrede samme Mening, og bemærkede derhos, at den Lille ikke syntes at have lidt Meget ved Flytningen hidtil; næste Aften kunde de være i *Eyafiördur* (Øefjord). Nu fik Fruen pludselig den Tanke, at Barnet selv skulde raade. Hun fik sin Mands Samtykke til, at Barnets Svar maatte bestemme hendes Skjæbne. Da gik hun hen til den Lille, medens Alle stode tause og forventningsfulde.

„Vil Agathe", spørger hun, „blive her hos Mama, eller ride med Papa"? Den Lille svarer: „Agathe vil ride med Papa". Nu var Fruens Hjerte lettet; Kampen var endt. Hun takkede Gud, „som indgav den Lille dette Svar". Glad kyssede hun Mand og Børn, og udbrød da med Livfuldhed: „nu til Hest! til Hest"!

Med rørte Hjerter forlode vore Reisende Laxaadalen; men Mindet om den ædle Bondekone og hendes ligesindede Mand har Fru Th. bevaret med Taknemmelighed. Manden ledsagede dem paa denne Dags Reise, der lykkelig tilendebragtes, skjøndt den førte over adskillige større og mindre Aaer, deriblandt *Laxaae* og *Skialfandafliot*. De overnattede hos en „Klosterholder"*). Natten var urolig for den lille Agathe, der havde flere Feberanfald. Den følgende Dag derimod gik bedre end Natten. Den lille Patient led undertiden af Tørst. Hendes Moder blev derfor glad, naar hun her og der fandt nogle Blaabær. Hun stod af Hesten for at plukke dem, og glædede sin stille Agathe med sin Handske, fyldt med disse velsmagende og læskende Bær. „Hen ad Aften", fortæller Fru Th., „havde vi et oplivende Syn, i det vi fra Fjeldet saae Fjorden (Oeffjord), Handelsstedet og et Skib udenfor dette. Saa langt havde Gud hjulpet os; men endnu havde vi et godt Stykke tilbage og længere, end jeg kunde formode. Nu gik det nedad ligeoverfor Handelsstedet; men vi maatte udenom Fjorden. Henved Midnat bleve Hestene reent ustyrlige. De vare sultne og trætte, og de løse løb hen og aad, hvor de saae Noget. Min Mand og „Klosterholderen" (der den Dag ledsagede dem) „holdt sig bestandig i Nærheden af den Mand, som førte Studentens Hest, for at være ham behjælpelig, om beho-

*) Saaledes kaldes Forpagterne af de i sin Tid secularíserede Klosterjorde.

vedes. De Heste, som gik under Byrde, vare bundne til hinanden ved et Reb; men nu slog een sig løs efter en anden. Jeg red altid bagefter, og naar jeg nu saae Hestene rive sig løs, og løbe bort med vort Gods, kunde jeg umuelig blive en rolig Tilskuer, men sprang af Hesten for at hjælpe Manden at gribe dem. Efter Midnat var det imidlertid reent umueligt at holde dem samlede, og vi bleve derfor enige i at lade dem gaae, hvorhen de vilde*), og kun passe paa Børnene. Ved enhver anden Leilighed vilde jeg have anseet det for et stort Uheld; men da jeg saae, det ikke kunde være anderledes, følte jeg mig ret tilfreds ved, at der nu var Flere til at hjælpe Børnene over Vandet. For nemlig at spare en Miilsvei, rede vi over den inderste Vig af Fjorden. Jeg holdt min Hest tilbage, indtil de Andre vare midtveis i Vandet; først da styrede jeg ud. Jeg kunde være omtrent midt i Dybet, da min Hest faaer Lyst til at ryste sig lidt. Den var sulten, og Buggjorden følgelig slap. Sadlen snurrer rundt, og — jeg staaer paa mine Been midt i Vandet, som gik til Hestens Bug. Jeg stod og taug ganske stille, indtil de Andre vare komne over. Hvis jeg kaldte, frygtede jeg for, at de skulde troe, jeg var i Fare, og slippe Børnene for at hjælpe mig. Da de vare komne over, hørte jeg min Th. spørge: „hvor er min Kone"? „Her", svarede jeg. „Hvor"? „Her midt i Vandet". Han og Klosterholderen kom strax ud til mig; men det var ikke godt for mig at stige til Hest i Vandet, saa vaad og tung jeg var; dog gik det an. Da vi atter kom paa det Tørre, raadede Nogle til at blive der i en Gaard til næste Dag; men min Mand og jeg ønskede at komme til Oefjord, for at Barnet endelig kunde faae Ro. Ofte, endog naar jeg var meest sysselsat, gjennemfoer mig en kold Gysen ved

*) Man kunde formode, at Hestene ikke forlode de gode Græsgange ved Oefjord, hvor de ogsaa næste Dag villig lode sig fange.

Tanken om, at den langvarige Bevægelse og Rystelse mue- lig kunde foraarsage, at Benet ikke kunde groe sammen, men maatte sættes af. Hvor maatte jeg da ikke angre min Iilen og Stræben efter at skaffe hende det beqvemt. Gud var med os, og Søndag Morgen henved Kl. 3 ankom vi til Defjords Handelssted". — Her agtede vore Reisende at gjøre et længere Ophold, som de ogsaa vel kunde trænge til, efterat de under saadanne Omstændighe- der havde reist henved 50 Miil. En Kjøbmand G. var saa god strax at indrømme Sysselmandens Familie en be- qvem Leilighed. Hvor hyggeligt og venligt dette midler- tidige Hjem nu maatte forekomme dem, og med hvilke hu- svalende Følelser de beredte sig til her at hvile ud, kan Læseren vistnok forestille sig.

Alle viste vore Reisende og navnlig den lille Agathe en hjertelig Deeltagelse. Der blev strax sendt Bud efter en Præst i Nærheden, der forstod sig noget paa Been- brud. Han kom, og undersøgte Patienten, hvorpaa han trøstede Forældrene med, at Alt var i god Orden. Han ynkedes over den Lille, der maatte ligge med de lange Spi- ler, og efter hans Raad bleve disse ombyttede med korte- re, der kun naaede til Knæet. Men dette fik man Aarsag til at fortryde, da Benet nu trak sig sammen, og efter et Par Dage ikke kunde rettes ud. Nu bleve de lange Spi- ler atter anlagte, og Fruen rettede Benet hver Dag mere og mere, indtil det efter 8 Dages Forløb igjen var lige.

Nogle Dage efter vore Reisendes Ankomst til Defjord, reiste en Familie, der boede i samme Huus som de, til Kjøbenhavn. De fik da hele Huset til deres Disposition, og førte nu her deres egen Huusholdning. Et Par Uger hengik saaledes paa en ret behagelig Maade. Den lille Agathe led ikke meget. Fruen haabede endog, at de efter 3 Ugers Ophold kunde tage hende med sig. Men Alle

fraraadede hende dette, og overtalte hende til at lade Barnet blive i Defjord, hvor det kunde faae omhyggelig Pleie. Da nu desuden det sig nærmende Efteraar maatte fremskynde Afreisen, besluttede man at bryde op, saasnart man havde skaffet Barnet et kjærligt Hjem i Defjord. Da kom en Dag Amtmanden, Conferentsraad Th. for at hilse paa Sysselmand Th.s og indbyde dem til sig til *Mødruvalla*. Han erindrede, hvormeget han skyldte Sysselmandens Forældre, hvorfor det vilde være ham en kjær Pligt at modtage det syge Barn; men da han ikke fandt det tilraadeligt atter at flytte hende, vilde han bede en Familie i Defjord at opfylde den ham paahvilende Forpligtelse. Kort efter kom den brave Kjøbmand H., hvem Amtmanden havde henvendt sig til, og bad om, at den lille Agathe maatte betroes til hans og hans Kones Omsorg. De ønskede at beholde hende, saalænge hendes Forældre vilde. „Mit Hjerte smilede", skriver Fruen; „nu vidste jeg, hun fik det godt".

Den sidste Aften, Sysselmand Th.s tilbragte i Defjord, indbød de de Familier, som under deres Ophold der, havde viist dem saa megen Velvillie, til at skjænke dem et Par Timer efter Aftensmaden; thi at indbyde dem til et Aftensmaaltid, tillod deres Huusholdning ikke. Fruen havde faaet et Par Chocoladekager til Foræring i Eskefjord, som hun nu kunde gjøre en god Anvendelse af. Dertil bagte hun Kager, og beværtede sine Gjester med Chocolade og Kaffe. Sysselmanden opvartede Herrerne med Piber til et Glas Punsch, og saaledes tilbragte man Aftenen ret behagelig.

„Næste Middag", fortæller Fruen, „da min lille Agathe sov paa sit Brædt, toge 2 Karle hver ved en Ende deraf, og bare hende ind til de gode Folk, som fra nu af skulde pleie og passe hende. Kort efter vare Hestene færdige, og jeg maatte tage Afsked fra de gode Mennesker,

som havde modtaget mit Barn, og vilde være for det, hvad jeg ei selv kunde være, hvorfor jeg bad Gud belønne dem. Endelig gik jeg ind i Stuen, hvor min Agathe laae og sov endnu. Jeg kyssede hendes Haand og Mund, og velsignede hende. For Graad og Qval kunde jeg neppe see at komme til Hest. Min Mand ventede, og saae tavs paa mig. Jeg tørrede mine Øine, og dæmpede min Smerte for at synes stærk og tilfreds. Ikke tiere saae jeg dette Barn i Island".

Den Dag, Sysselmand Th.s forlode Oefjord, reiste de kun en god Miil, nemlig til *Mødruvalla*, hvor de bleve modtagne med udmærket Forekommenhed. Fru Th. bemærker ved denne Leilighed, at de Danske i Island i Almindelighed gjøre saa store Fordringer med Hensyn til Beværtningen, at Islænderne nødes til langt at overskride deres sædvanlige Simpelhed for at tilfredsstille dem. Hun omtaler *Mødruvalla* som et særdeles yndigt Sted. Da de næste Eftermiddag vilde reise derfra, stod Amtmandens Hest for Døren med Fruens Sadel paa, bestemt til en Foræring til hende. Amtmanden selv i Uniform samt hans Søn og en Tjener ledsagede dem et Par Miil.

Den nærmeste Vei fra Oefjord til Sønderlandet førte lige over det store, øde, sandige Høiland i Landets Midte, hvilket Strøg her kaldes *Sprænge-Sandur*. Men paa denne Vei træffer man i tre Døgn ikke en Græsplet, hvorfor Foderet til Hestene maa medføres. Sysselmand Th. foretrak derfor at fortsætte Reisen gjennem Norderlandet indtil Skagafjord*), som de den følgende Aften naaede. De maatte her blive næste Dag over, da *Herat*-Strømmen ved den sidste Dags Regn var stegen til en

*) Her menes ikke Fjorden af dette Navn, men Omegnen. Deres Vei gik nemlig sydligere, og førte dem saaledes heller ikke til det gamle berømte **Holar.**

ualmindelig Høide. Fruen havde denne Dag, en Søndag, den Glæde at følge med Folkene fra den Gaard, hvor de opholdt sig, til *Silfrunarstadr* Kirke. Dagen efter vare Vandene sunkne, og Holmene i Aaen kom efterhaanden tilsyne. Om Eftermiddagen rede vore Reisende over, deres Vært foran. Vandet var meget dybt, og ofte meente Fruen, at Hestene vare paasvøm; men hun saae bestandig opad for ikke at blive svimmel. Nu og da holdt de stille paa smaae Banker i Strømmen for at lade Hestene puste. Efter 5 Qvarteers Forløb vare de lykkelig ovre. Sildig om Aftenen naaede de den Gaard, hvor de vilde overnatte. Den var beliggende under det Fjeld, som de næste Dag skulde passere.

Den 30te August tiltraadte de „Fjeldreisen" med godt Mod. Den Vei (*Kiolvegur*), de her skulde passere, førte vel ikke hurtigere gjennem den indre Ørken end den ovenfor omtalte; men her traf de i hvert Døgn paa smaae Oaser, hvor Hestene kunde græsse. De 2 første Dage var Veiret klart og stille. Veien gik under munter Tale og Sang. Af og til standsede man for at samle Angelika, der kunde komme dem til stor Nytte, hvis Taage skulde overfalde dem, og nøde dem til et Ophold i Ørken. Hver Aften naaede de en Oase, hvor de sloge Telt, tændte Lys, og forfriskede sig ved Spise og Hvile, medens de løsladte Heste græssede. Den 3die Dag begyndte ogsaa med smukt Veir, og hele Reiseselskabet befandt sig vel; men op paa Dagen begyndte det at blæse, og snart havde man en Storm. „Sandet fog, saa den Ene neppe kunde see den Anden, og pidskede i Næse, Mund, Øine og Øren". De Smaae fik hver et Skjørt bundet over Hovedet for at beskyttes mod Sandet. Fruen var nu bleven upasselig, og hendes Indbildningskraft forstørrede den ikke ringe forhaandenværende Fare. Hun frygtede bestandig for, at Reiseselskabet skulde blive adsplittet, da man for

Sand og Smaasteen, som Stormen hvirvlede i Veiret, ikke turde see op; men stolede dog paa de iislandske Heste der under de farligste Omstændigheder gaae deres Gang med en mærkværdig Sikkerhed. „Undertiden", skriver hun, „fløi Sandet næsten som Sneeflokker, og jeg kunde skimte de nærmeste Ryttere; men snart igjen taarnede det sig i Veiret i saa tæt en Masse, at man ikke kunde see et Skridt fra sig. Dog Faren gjør stærk. Hvor syg og angest jeg end var, styrede jeg dog selv min Hest".

Nu gik det et Par Timers Tid over en uiævn Lavastrækning, hvor de af og til traf paa smaae skarpe, tagformede Ophøininger, over hvilke Hestene skred frem med en beundringsværdig Sikkerhed. Naar de stode foran en saadan Ophøining, satte de først bange og forsigtig det ene Forbeen op paa denne, og naar de havde faaet Fodfæste, trak de det andet derop. Bagbenene vare imidlertid flyttede ind til Skraaningen. Derpaa lod de sig med Forbenene glide ned ad den modsatte Skraaning, medens Bagbenene i et Slags langsom Gallop blev flyttede op, hvor Forbenene havde staaet. Ved det næste Sæt vare de nede. „Man sporer en kjendelig Zittren hos Dyret, og efter et kort Ophold fortsætter det atter sin besværlige Gang".

Denne Strækning ophørte efter et Par Timers Ridt, og man kom atter i Sandet, som Stormen vedblev at omhvirvle i Luften. Fruen var mat og syg, hun trængte til Hvile; men at reise Telt her var ikke at tænke paa, da det under Stormen ikke kunde befæstes i det løse Sand. Kort efter naaede de en Steensætning i Form af en Stue eller Grotte, hvor de fandt Læ, og besluttede at hvile en kort Tid, da de først sildig om Aftenen kunde vente at finde en Græsplet. Det var et „Vard" eller Veimærke, hvoraf der findes mange paa Veiene gjennem det Indre af Landet, i Almindelighed dog mindre og simplere, da de som oftest kun bestaae af nogle opstablede Steen; og det

er en Vedtægt i Landet, at Ingen maa reise forbi et saadant Vard uden at forhøie det ved at samle nogle Steen dertil. Da man naaede hiin Grotte, savnedes Studenten og den ene Følgemand med „Telt, Tøi og Proviant". Den anden Følgemand vilde ride dem imøde; men ved Tanken om, at han maaskee ogsaa kunde blive skilt fra dem, betoges Fru Th. af en heftig Angest, og bad ham for Guds Skyld at blive. I det Samme hørtes et „Hollo", der strax med Glæde blev besvaret, og snart saae man Studenten med den øvrige Deel af „Nexten". — Efter et kort Ophold i Grotten fortsattes Reisen. Da Fruen traadte ud af Grotten, blev hun forfærdet ved at see Himlen ligesom formørket af sorte Uveirsskyer, der syntes at være ganske nær. Hun faldt sin Mand om Halsen og sagde: See! Gud er vred paa os. Naar dette Uveir bryder løs, ville vi omkomme". Man trøstede hende med, at disse sorte Skyer kun bestod af Sand, og at det ikke var anderledes derhenne under Skyerne end her, hvor de stode, hvor det samme Syn snart skulde frembyde sig for dem, naar de havde redet et lille Stykke, og de saae tilbage.

I Mørkningen kom de forbi en Klippe, hvorpaa der stod et Kors. Man talte om den Tildragelse, hvorom Korset mindede. Fruen, der tidligere havde hørt den, fortæller den saaledes: „En streng Vinter havde ødelagt de fleste Creature paa Øster- og Nord-Landet. 3 Personer, den ene fra Østerlandet, de 2 andre fra Nordlandet — deriblandt en Klosterholderenkes Søn, der var Student —, reiste derfor denne Vei til Sønderlandet, og deels for sig selv, deels for Andre kjøbte de flere Hundrede Faar til ny Besætning. Nogle Uger gaae, i hvilke de ei vende tilbage, og efter længere Tid komme Creaturene tilbage til Sønder- og Nord-Landet med deres Mærke. Nu maatte Frygt og Tvivl opstaae hos den stakkels Enke, som først maatte savne sin Søn, og siden lide ved Tanken om hans

sorgelige Endeligt. Vinteren gik, uden at der hørtes Noget fra dem, og man formodede, de vare farne vild i Sand- eller Sneefog mellem Fjeldene, og aldrig mere vilde sees". Næste Foraar reiste nogle Nordlændinger med deres Vare til Sønderlandet. Under den Klippe, ved hvilken vore Reisende nu befandt sig, opdagede de et Telt, der ragede frem af den optøede Snee, og i Teltet fandt de Ligene af de 3 saa længe savnede Mennesker, omkomne, som det syntes, ved en rolig Død, rimeligviis frosne ihjel. En af Reiseselskabet vendte nu strax tilbage til Nordlandet med Efterretning om denne sørgelige Opdagelse. Studentens Moder lod da 3 Kister forfærdige, og udsendte Folk i Ørken til at hjembringe Ligene. Men — da de kom til Teltet, fandt de det tomt, og aldrig hørte man siden Noget om Ligene. Den bedrøvede Moder lod et stort Kors sætte paa det Sted, hvor Teltet havde staaet.

Disse Erindringer vare ikke opmuntrende for vore Reisende. De passerede forbi Klippen; Stormen havde lagt sig; og endelig naaede de langt ud paa Aftenen en Græsplet. Den af Sygdom og Anstrængelse afkræftede Fru Th. lagde sig ligegyldig for Alt i det af Dug vaade Græs, medens Teltet blev reist og Tilberedelser gjorte til Hvile og Vederqvægelse. Det varede ikke længe, før et Leie var tilberedt for hende i Teltet, hvor hun strax søgte Hvile, ude af Stand til at sørge for sine Børn. Vedholdende Krampesmerter holdt hende længe vaagen, og mismodig sagde hun til sin Mand: „her kommer eet Kors endnu til at staae paa dette Fjeld". Endelig faldt hun i en velgjørende Søvn. Da hun i Morgenstunden vaagnede, var et af de farligste Tilfælde for Reisende i disse Egne indtruffen: en tyk Taage laae over den hele øde Slette. Det var nu umueligt at fortsætte Reisen, da man ikke engang kunde finde de adspredte græssende Heste. Fru Th. hørte dette næsten med Glæde, da hun nu kunde faae nogle Timers Hvile, uden

hvilken hun dog ikke kunde udholde Reisen. Da hun siden igjen vaagnede, begyndte Taagen at adspredes. Hun nød lidt Bygsuppe, og befandt sig bedre. Kartofler*) havde man ogsaa villet koge; men de vare frosne, saa stærkt frøs det hver Nat, medens de passerede det øde Høiland.

Taagen var nu forsvunden, og et Par Timer før Middag brøde vore Reisende op i smukt Veir og med godt Mod, da de snart kunde vente at naae beboede Egne. Fruen var i Begyndelsen saa mat, at hun maatte holde sig fast i Sadlen med Haanden; men lidt efter lidt følte hun sine Kræfter tiltage. Noget efter Middag fik de Øie paa en Faareflok, og ikke længe efter saae de paa den modsatte Side af en Fjeldkløft 2 Mænd til Hest, der vare tilfjelds for at opgrave Angelika. „Fjeldkløften hindrede os i at tale med dem", skriver Fruen; „men blot at see Folk igjen — o! Ingen, nei Ingen kan gjøre sig noget Begreb om min Glæde derved. De passerede nu uden Vanskelighed den brede og temmelig dybe Hnitaae, som ellers ofte opsvulmer til en betydelig Høide, og spærrer Veien for de Reisende, der, efterat have været tilfjelds i 3 Døgn, og maaskee kun tarvelig provianterede, naturligviis saare nødig beqvemme sig til her at vente, til Aaen igjen indtager sit gamle Leie. I en Vig af Aaen laae en Baad, hvori en Fisker sad og udkastede sin Medesnor i det stille, klare Vand. Han trak nu just en stor, sprellende Lax op af Vandet, som Sysselmand Th. kjøbte af ham. Nu gik det rask fremad gjennem Dalen Biskop-Tungur. Børnene havde godt udholdt den besværlige Reise, og Alle vare oplivede og glade. Mod Aften naaede de den Gaard, hvor de vilde over-

*) Kartofler dyrkedes allerede den Gang med Held flere Steder paa Nordlandet. Paa Østerlandet derimod var der ingen Kartoffelavl. Sysselmand Th. lod i Begyndelsen hvert Aar Kartofler komme fra Kjøbenhavn, men da Skibene ankom saa fildig, vare Kartoflerne altid fordærvede.

natte. De fandt her den venligste Modtagelse. Den fede Lax blev tilberedt under Studentens Overopsyn, da Fruen havde lagt sig til Hvile med Børnene, og snart blev den dampende Fisk bragt ind til et festligt Maaltid for de Reisende.

Næste Morgen tidlig fortsattes Reisen. Fruens længselsfulde Tanke vendte sig nu stærkere mod Ørebak (*Eyrarbakka*), som de kunde vente at naae denne Dag. Her skulde hun gjensee sin Skule. Men — havde hun ikke for næsten lige saa sikkert ventet at see ham? Maaskee hendes Haab ogsaa denne Gang skulde skuffes? „Dog en rolig Hengivenhed og Underkastelse under Guds Villie", skriver hun, „var det første Offer, jeg vilde bringe den Almægtige for den Barmhjertighed, hvormed han hidtil havde udfriet mig og Mine af alle, ofte for mig ubegribelige, Farer og Ulykker". Vore Reisende passerede Geyser forbi paa en Miilsvei nær. Hr. Th. havde før besøgt disse kogende Kilder, der med Rette henregnes til Jordens største Mærkværdigheder. Fruen havde ofte ønsket at see dem; men nu kunde de dog ikke bevæge hende til at forlænge den saa møisommelige Reise, hvis Endemaal de nu snart kunde naae. Dagen gik, og Mørket faldt paa. En bestandig Brusen og Dundren lød for vore Reisendes Øren, og overtydede dem om, at de nærmede sig Havet. Lange hvide Skikkelser hævede sig idelig i Veiret, men forsvandt strax igjen. Det var de skummende Bølger, som det vilde Hav slog mod de udenfor Kysten fremragende Klipper. Denne natlige Scene satte Fru Th. i en veemodig Stemning, og det var kun med svage Forhaabninger, hun nærmede sig sit tilkommende Hjem. Endelig naaede de Reisens Maal, og stege af ved Handelsstedet Ørebak, hvor de af Madame L. bleve modtagne med megen Venlighed, og med Deeltagelse hilsede af adskillige Gjester fra Reikia-

viif. Fruen gjensaae sin kjære Skule; men ak! — hvilken Sorg for Moderhjertet! — han kjendte hende ikke, og vilde ikke troe, det var hans Moder. Mismodig gik den stakkels Moder til Hvile for at tilbringe den første Nat i Drebak.

Styrket ved Hvilen og med lettere Sind stod Fruen op næste Morgen. Den farefulde Reise var jo dog nu tilende, og hun havde atter et Hjem. Hun saae ud af Vinduet — ak! det var ikke som ved den stille, yndige, af høie Klipper og grønne Bakker omhegnede *Reidarfjördr*. Det var Ebbe. Et Skib syntes næsten at ligge tørt i en lille Vig. Havet var forsvundet, „og i en Afstand af en halv eller heel Fjerdingvei saaes ikke Andet end sorte Klipper og Skjær". Men faae Timer efter skummede Havets Bølger udenfor Drebak, og Skibet vuggedes i den brede Munding af Olvesaae. „Situationen var grusom", skriver Fruen. — Hun vendte sig fra det triste Prospect, og bad om at faae sin Skule at see. „Han kommer", skriver hun. „Jeg omfavner ham, og trykker ham op til mig. Jeg føler ham zittre, og hans lille Hjerte banke. Men jeg vilde ikke pine ham længere med mine Kjærtegn, og beder ham gaae til sine Søskende og fornye Bekjendtskabet med dem. Glad gaaer han nu ind i Stuen, og siger til Madame L. og de Fremmede: „„Nu troer jeg, det er min Moder. Jeg synes, der er Noget, som ligner hende, der for var min Moder"". Ved at høre dette blev jeg rolig og tilfreds". Sønnen blev snart fortrolig med sin Moder, og det vilde Landskab syntes hende mindre frygteligt; men — „det kjære, skjønne Østerland" glemte hun ikke.

Indseilingen til Drebak var meget farlig og Havnen usikker. Ofte var her et Skib forliist. Men Pladsen var saa fordeelagtig for Handelen, at den, som Kjøbmand L. forsikkrede Sysselmand Th., kunde svare Regning, om

endog kun hver 3die Ladning blev bjerget. Hr. Th. gjorde Forslag til et Havneanlæg, der uden stor Bekostning kunde iværksættes ved at sprænge en Klippe, hvorved den nu saa farlige Ankerplads kunde forvandles til en af de sikkreste Havne i Jisland; men Forslaget blev ikke taget til Følge. — Et Par Aar tidligere var hele Handelsstedet nær bleven ødelagt i en Orkan, under hvilken Havet steg til en ualmindelig Høide. Kjøbmanden sad, en Søndag Aften, i sin Stue i god Ro og spillede Kort med nogle Gjæster; om den tiltagende Storm og det stigende Hav bekymrede man sig ikke. Da stødte pludselig en uhyre Bølge mod Huset, slog Vinduerne ind, og fyldte Stuen med Vand. Man havde nemlig glemt at lukke Vinduesskaaderne; men heldigviis hengik saa lang Tid mellem denne og den næste Bølge, at disse imidlertid kunde lukkes. Nu sad man i ængstelig Forventning, og lærte maaskee at bede, medens Kortene flød paa Gulvet. Huset udholdt endnu to Bølgeslag, og hvert Øieblik kunde man vente, at det vilde blive omstyrtet. Da sank pludselig Vandet, og Faren var forbi; men Pakhuset var bortskyllet, og det deri værende Oplag af Korn m. m. sporløst forsvundet. En Baad af et tidligere forliist Skib, hvilken havde ligget udenfor Handelsstedet, „fandtes Dagen efter 3 Miil oppe i Landet". Hvilket Indtryk det maatte gjøre paa Fru Th. at høre saadanne Meddelelser om hendes nuværende Hjem, kan Læseren visknok forestille sig.

Paa Østerlandet havde Fruen, som ovenfor meddeelt, beskjæftiget sig meget med nyttige Haandarbeider. Hun ønskede her at fortsætte disse, og at faae de strikkede Tøier i Brug, hvormed hun havde begyndt i Eskefjord; men hun maatte opgive det, da Ulden her var ringere og vanskelire at erholde (maaskee paa Grund af den stærkere Population) end paa Østerlandet. Det havde paa hendes forrige Opholdssted været hende en Glæde af og til om Som-

meren at gaae til Fjelds for at indsamle forskjellige Urter til Farvning samt medicinske Planter. Men heller ikke denne Beskjæftigelse kunde hun fortsætte her, da Fjeldene vare for langt borte; en flad 1 *à* 2 Miil bred Kyststrækning, der nærmest omkring Orebak var bevoxet med Rør og langt Græs, adskilte hende nemlig fra disse. Da hendes Ophold der blev saa kort, fik hun ikke engang Leilighed til at besøge de et Par Miil derfra værende mærkværdige *Huerar* eller kogende Kilder, skjøndt hendes Opmærksomhed ofte sængsledes ved Synet af de fra disse Kilder mellem de fjerne Bjerge bestandig opstigende mørke Dampsøiler. Hekla saaes fra Vinduerne i Orebak i omtrent 10 Miils Afstand.

Sysselmand Th.s havde her en meget indskrænket Beboelsesleilighed, da de for det Første maatte nøies med et Par Værelser, som Kjøbmand L. velvillig overlod dem i sit Huus. Men hvad de i denne Henseende maatte savne, fandt de erstattet ved den selskabelige Adspredelse, som denne Samværen med en vakker Familie medførte, og som i den triste Vintertid maaskee virkede velgjørende paa Fru Th.s Sundhed.

Nogle Dage efter deres Ankomst hertil modtoge de et kjært Besøg af den engelske *Dr.* H., som de under saa sørgelige Omstændigheder havde mødt i *Reykiahlid*. Han bragte dem mange kjærkomne Hilsener fra deres Venner paa Østerlandet, hvorfra han nu kom ad den samme Vei, som Sysselmand Th. havde reist i Foraaret. Ogsaa fra Bonden D. J. (der, som ovenfor berettet, havde angrebet Th. paa hans Reise til Sønderlandet) havde han en uventet Hilsen. *Dr.* H. havde nemlig besøgt ham paa sin Reise fra Østerlandet, og ved denne Leilighed fortalt ham om den Th.ske Families besværlige Reise og den lille Agathes Uheld, hvorved han yttrede megen Deeltagelse. D. J., almindelig kaldet „D. i Orkenen“, var bekjendt over hele Øen for sin varme Interesse for den nordiske

Literatur. Han skal have havt en værdiefuld Samling af iislandske Manuscripter.

Kort efter afgik det danske Skib, hvis Nærværelse havde oplivet Havnen, og nu begyndte man ved Handelsstedet paa et Arbeide, der hos Fru Th. fremkaldte morke Forestillinger om den forestaaende Vinter. Pladsen mellem Huset og Havnen optoges nemlig af en lille Have, der var omgiven med en mægtig Steenvold, hvorved den tillige tjente til Beskjermelse for Huset, naar Vinter=Stormene dreve Vandet over den sædvanlige Hoide. Men gjennem Haven førte en Gang fra Huset ned til Havnen. Denne Aabning i Forskandsningen blev nu, da Skibet var afgaaet, lukket, i det man nedrammede eller nedgrov flere Rækker Pæle, der ved deres ulige Hoide dannede en Skraaning ned mod Vandet, mellem hvilket Pæleværk Rummet opfyldtes med store Steen. Dette Arbeide udførtes hvert Efteraar, da den beskrevne Barricade om Foraaret blev borttagen for at aabne Gjennemgangen, saalænge Skibsfarten varede. Fru Th. saae fra Vinduet i en mismodig Stemning paa disse uhyggelige Tilberedelser. Den Dag, Skibene afgik, havde altid været en Sorgens Dag for hende; denne Gang var hun nærved ganske at tabe Modet.

Vinteren hengik dog langt bedre, end hun havde ventet; den var meget mild. I Foraaret 1815 havde hun et kort Anfald af sin gamle hysteriske Sygdom, der gjorde hende meget forknyt; men det mildere Veir gjorde snart en glædelig Forandring i hendes Tilstand.

Et Skib ankom fra Kjobenhavn, som medbragte Efterretningen om hendes Svigerfaders Død. Hendes gamle Svigermoder skrev derhos, at hun nu kunde ønske at have sin Søn og Svigerdatter hos sig. Muelig at opfylde dette Ønske til Efteraaret, var en ikke ubehagelig Tanke for vore danske Venner, og deres Beslutning at forlade Island kom i Sommerens Løb til Modenhed.

De gjorde i denne Sommer en Tour til Reikiaviik, hvor Hr. Th. var beskikket til Sættedommer i en Retssag. De bleve modtagne med overordentlig Forekommenhed, og de herværende Familier opbøde Alt, hvad den lille Stad kunde præstere, for at more dem med Selskaber, Baller, ja endog Comedie, ved hvilken Leilighed den berømte Sprogforsker, afdøde Professor R., der den Gang opholdt sig i Reikiaviik, havde paataget sig at spille en Elskerrolle. Efter et Ophold af 14 Dage vendte de tilbage til deres Hjem.

„Nu tænktes paa Kjøbenhavnsreisen", skriver Fruen, „jeg kan ikke sige med Glæde. Vor lille Agathe var paa Nordlandet, og havde hun ikke lidt nok ved vor Bortreise fra hende? Skulde vi nu forlade Landet uden hende? Og nu min venlige Skule, der igjen var bleven vant til os! Tanken om ham var smertelig for mig". Hans afdøde Bedstefaders Bestemmelse ham angaaende skulde nemlig nu endelig realiseres efter hans Bedstemoders Ønske, og der kunde ikke mere indhentes nogen Tilladelse til en mulig Forandring heri. Men først ønskede Fruen naturligviis at gjøre Bekjendtskab med den Familie, til hvilken hendes kjære Søn skulde betroes.

De gjorde derfor en Reise til det venlige Odde, hvor Biskop J., den Gang Provst i Rangaavalle Syssel, boede, hvorved Fruen fandt sig meget beroliget med Hensyn til sin lille Søns Fremtid. Fra Odde gjorde man en Udflugt til det yndige Hlidarende, som Fru Th. anseer for et af de skjønneste Steder i Island. Hlidarende indtager en frodig Dal, overalt indesluttet af grønne Bakker, der i flere med Gaarde og Huse bebyggede Afsatser hæve sig amphitheatralsk, indtil de i Horizonten begrændses af de sneedækkede Jøkler. Dalen gjennemskjæres af Thveraae, der mod Sydvest aabner Udsigten til det dybtliggende Hav. Nedenfor Hlidarende ved samme Aae ligger Sognet Teigur, der, som ovenfor bemærket, af den gamle

Justitsraad Th. var skjænket til Sønnesønnen Skule. Den lille Proprietair besøgte nu med sine Forældre dette sit lille Gods, hvor de fandt en meget venlig Modtagelse. Med lettet Sind og bedre Forhaabninger kom Fru Th. tilbage til sit Hjem.

Efteraaret var nu kommen, og Dagen til Afreisen bestemt. Provst J. fra Odde kom og afhentede den lille Skule. Det var en usigelig smertelig Skilsmisse. — Den lille Agathe befandt sig vel i Oefjord. *Dr.* H. havde for nylig besøgt Drøbak, og bragt en kjær Hilsen fra hende. Han havde nemlig i denne Sommer atter gjort en Reise til Nordlandet. Havde han havt Tilladelse dertil, føiede han til, vilde han ikke have betænkt sig paa at have taget hende med til hendes Forældre. Men havde end begge Børnene det godt, hvor de nu vare, er det dog let at forstaae, hvor smerteligt det maatte være for Forældrene at forlade Landet uden at have dem med sig. Naar og hvor skulde de gjensee dem? Thi de tænkte nu paa at forlade Island for bestandig.

Den sidste Søndag for Afreisen vare de i Kirke. Efter Prædiken holdt Præsten en hjertelig Bøn for dem i Anledning af deres forestaaende Reise, hvori de vel ikke blot modtoge et kjært Beviis paa Velvillie, men ogsaa fornam, hvor godt det er at reise med et „Guds-Fred" fra Herrens Huus.

Dagen til Afreisen (i Begyndelsen af October 1815) var kommen. En stor Mængde Mennesker havde forsamlet sig ved Handelsstedet for at ønske den Th.ske Familie en lykkelig Reise. Kun et Aar havde deres Ophold i Arne Syssel varet, og dog syntes det, at de nu havde mange Venner der, som nødig saae dem drage bort. Med bevægede Hjerter toge de Afsked, og gik ombord. Nogle Venner fulgte dem ud paa Skibet; blandt disse var den

Student E., ved hvis Uforsigtighed den lille Agathe var kommen til Skade. Han traadte nu hen til Fru Th. og bad om hendes Tilgivelse, hvilket rørte hende meget. Hun forsikkrede ham om, at hun ikke bar noget Nag til ham, og tog venlig Afsked med ham. De sidste Venner forlode nu Skibet, der gik under Seil for gunstig Vind. Man kom lykkelig gjennem de farlige Skjær, og Drebak var forsvunden for de Bortdragendes længselsfulde Blik; men hele Dagen saae man endnu de hvide Toppe af Islands høie Jokler.

Reisen var meget langvarig; i 7 Uger holdt Skibet Søen under Storm og Modvind. Sidst i November naaede vore danske Venner endelig Kjøbenhavn.

Forend jeg slutter disse Meddelelser, maa Læseren endnu tillade mig en kort Retour til Island for at see til den lille Agathe, der, om hun end maatte have særegen Interesse for mig, dog vistnok ogsaa har vundet Læserens Deeltagelse. Vi forlode hende i Oefjord, hvor hun sov paa sit Brædt, medens hendes Forældre med Smerte toge Afsked med hende for at fortsætte deres Reise til Sønderlandet. Hvad den lille Stakkel følte, da hun vaagnede af sin søde Søvn, og befandt sig blandt Fremmede, det veed kun Gud; hendes barnlige Læber kunde ikke udtale den bittre Smerte, og Tiden har mildelig borttaget Erindringen herom; men — hendes Engel har vistnok optegnet, hvad hun har lidt. Man sagde hende først, at hendes Forældre og Sødskende vare redne til Kirke; men det kunde ikke længe blive skjult for hende, at det var en længere Reise, som adskilte dem fra hende. Men da Visheden herom opgik for hendes Sjæl, havde hun allerede fundet et kjærligt Hjem hos det brave, elskelige Ægtepar, som havde

modtaget hende, og snart fandt hun her igjen en Fader og en Moder.

Det varede ikke længe, før hun kunde forlade sit haarde Leie. Da tog hendes Pleiemoder hende en smuk Septemberdag i sine Arme, og bar hende udenfor Huset, hvor 2 Rønnetræer med deres røde Bær og de frodige, blomstrende Kartoffelagre, hvis snorlige Rader strakte sig ned mod den stille, blaalige Fjord, især frydede den Lilles Øie. Hun havde i lang Tid ikke seet Andet end, hvad Stuens fire Vægge indesluttede, og det var da naturligt, at dette første oplivende Syn med uudslettelige Træk afprægedes paa hendes Sjæls blanke Grund ligesom gjennem den forgangne Tids *camera obscura*.

Da Vinteren kom, havde hun forvundet sit Beenbrud, og kunde lege med sin Pleiesøster i Kjøbmand H.s lune, venlige Stue. I Aftenstunden sad den kjærlige Mand og sang saa smukt for sine Pleieborn, og naar saa hans fromme Hustru siden havde faaet de Smaae i Seng, kom hun og foldede deres Hænder, og lærte dem at bede vor Herres Bøn.

Saaledes hengik 2 Aar. Den lille Agathe var rask og glad, sang med sin Pleiefader, læste og strikkede med sin Pleiemoder, og legede hver Sommer med sin Pleiesøster under de kjære Rønnetræer og mellem Oefjords grønne Bakker, men glemte dog ikke derover sin Morgen- og Aftenbøn. Men det var jo kun et midlertidigt Hjem, hun her havde fundet; her skulde hun ikke blive. Vel vilde Kjøbmand H. og Kone saa gjerne have beholdt hende; men hendes Forældre havde jo det første Krav paa hende, og ønskede hende naturligviis til Danmark. Capitain J., der før havde faret paa Østerlandet, kom til Oefjord i Foraaret 1816. Til denne trofaste Vens kjærlige Omsorg kunde hun saa rolig betroes, og skjøndt hun endnu kun var 5½ Aar gammel, og altsaa temmelig lille til saa

lang en Reise uden qvindeligt Tilsyn og uden Ledsagelse af Nogen fra Hjemmet, vilde hendes Fader dog nødig, at denne gode Leilighed skulde gaae ubenyttet hen. Han havde derfor anmodet Capitain J. om at medtage hende. Sin Kone havde han Intet sagt herom for at forskaane hende for den Ængstelse for Barnet, Tanken om den lange Søreise vilde fremkalde hos hende.

Den sidste Sommer henrandt for den lille Agathe i Dcfjord. Capitain J. talte ofte med hende, og søgte at vinde hendes Kjærlighed og at gjøre hende fortrolig med Tanken om Afreisen. Endelig var Skibet seilfærdigt, og den smertelige Afsked forhaanden.

Skibet afgik med den lille sorrigfulde Pige, der nu 4de Gang skulde skifte Hjem. For en sagte Vind gled det langsomt ud af den stille Fjord, og længe saae man endnu det venlige Handelssted med de to Rønnetræer udenfor.

Capitain J. viste en sjælden Omhed mod det stakkels Barn, der var betroet til hans Varetægt, og alle Søfolkene gjorde, hvad de kunde, til at opmuntre hende. Om Natten sov hun hos Capitainen. Da drømte hun engang, at hun var hjemme hos sin Pleiemoder; hun vilde tage hende om Halsen, men vaagnede og mærkede sin Feiltagelse. O! hvor græd hun da bitterlig, indtil den kjærlige Mand igjen fik hende trøstet og dysset i Søvn.

Da Skibet nærmede sig Kjøbenhavn, var der almindelig Glæde ombord. Den lille Islænderinde spurgte, hvorfor de vare saa glade. Man svarede: „fordi vi nu ere ved Kjøbenhavn; er Du ikke ogsaa glad"? „Nei", sagde hun; „jeg vil blot see Fader og Moder, og saa vil jeg til Island igjen".

Forældrenes Glæde ved at gjensee deres kjære Datter kan Læseren forestille sig. „Men min Glæde blev snart forvandlet til stille Smerte", skriver Fru Th., „jeg var hende ligegyldig". Hun erkjendte, hvor naturligt det var

efter saa lang en Skilsmisse i den Alder, men led alligevel derved. Dog snart blev hendes Agathe igjen fortrolig med sine Forældre og Søskende, men glemte dog aldrig sine Pleieforældre og Handelsstedet ved Oefjord.

